

LUDZAS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS

VIDES PĀRSKATS

Izstrādāts Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros



REGIONĀLIE
PROJEKTI

2025

Satura rādītājs

Saīsinājumi	4
Ievads	6
1. Plānošanas dokumenta sastāvs, mērķis un saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	7
1.1. Teritorijas plānojuma sastāvs	7
1.2. Izstrādes mērķis	7
1.3. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	7
2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra, iesaistītās institūcijas un sabiedrības līdzdalība	8
2.1. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un metodika	8
2.2. Iesaistītās institūcijas un konsultācijas ar tām	11
2.3. Sabiedrības informēšana un līdzdalība	11
3. Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi	12
3.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi	12
3.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi	13
4. Esošā vides stāvokļa apraksts, teritorijas, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var ietekmēt	15
4.1. Teritorijas īss raksturojums	15
4.1.1. Ģeogrāfiskais novietojums un teritorija	15
4.1.2. Reljefs	15
4.1.3. Augsne, derīgo izrakteņu resursi	16
4.1.4. Klimats	16
4.1.5. Zemes izmantošana	16
4.1.6. Iedzīvotāji	17
4.1.7. Inženiertīkli	17
4.1.8. Uzņēmējdarbība	20
4.2. Dabas resursi	21
4.2.1. Derīgie izrakteņi	21
4.2.2. Virszemes ūdens resursi	21
4.2.3. Pazemes ūdens resursi	22
4.3. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi	23
4.3.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	24
4.3.2. Aizsargājami koki	27
4.3.3. Mikroliegumi	28
4.3.4. Bioloģiskā daudzveidība	28
4.4. Ainava	29
4.5. Kultūras mantojums	30
4.5.1. Valsts aizsargājami kultūras pieminekļi	30
4.5.2. Kapsētas	32
4.6. Vides stāvoklis	33
4.6.1. Gaisa kvalitāte un to ietekmējošie faktori	33
4.6.2. Vides troksnis	38
4.6.3. Virszemes ūdens kvalitāte, to ietekmējošie faktori, peldvietas	38
4.6.4. Atkritumu apsaimniekošana	42
4.6.5. Riska objekti un teritorijas	44
4.6.6. Ūdenssaimniecības infrastruktūra	50
5. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	53
6. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas	55
7. Plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums	58
7.1. Teritorijas plānojuma risinājumu apraksts	58
7.1. Būtiskāko ietekmju uz vidi vērtējums	59
7.1.1. Tiešās un netiešās ietekmes	59
7.1.2. Īslaicīgās un ilglaicīgās ietekmes	62
7.1.3. Summārās ietekmes	63

8.	Ietekmes uz vidi samazināšanas pasākumi	64
8.1.	Funkcionālais zonējums un teritorijas ar īpašiem noteikumiem	64
8.2.	Teritorijas plānojumā noteiktie ierobežojumi	68
8.3.	Teritorijas plānojumā plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumi	70
9.	Iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums	71
10.	Kompensēšanas pasākumi	74
11.	Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums	74
12.	Īstenošanas monitorings	75
13.	Kopsavilkums	77
	Pielikumi	79
1.	pielikums. Upju un ezeru ekoloģiskā kvalitāte, būtiskās slodzes, pasākumi, riski	80
2.	pielikums. Teritorijas plānojuma ietekmes uz vidi vērtējuma pārskats	89

SAĪSINĀJUMI

CSDD – Ceļu satiksmes drošības direkcija

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

DUS – degvielas uzpildes stacija

ES – Eiropas Savienība

EVA – Enerģētikas un vides aģentūra

GUS – gāzes uzpildes stacija

ĪADT – ģeoparku aizsargājamā dabas teritorija

IVN – ietekmes uz vidi novērtējums

LIZ – lauksaimniecībā izmantojama zeme

LR – Latvijas Republika

LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

MK – Ministru kabinets

MKN – Ministru kabineta noteikumi

MKN Nr. 16 – MK 24.01.2014. noteikumi Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība"

MKN Nr. 27 – MK 15.01.2002. noteikumi Nr. 27 "Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus"

MKN Nr. 30 – MK 27.01.2015. noteikumi Nr. "Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai"

MKN Nr. 43 – MK 20.01.2004. noteikumi Nr.43 "Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika"

MKN Nr. 118 – MK 12.03.2002. noteikumi Nr. 118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti"

MKN Nr. 157 – MK noteikumi 23.03.2004. Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums"

MKN Nr. 240 – MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"

MKN Nr. 264 – MK 16.03.2010. noteikumi Nr.264 "Ģeoparku aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"

MKN Nr. 671 – MK 14.11.2017. noteikumi Nr. 671 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība"

MKN Nr. 628 –MK noteikumi 14.10.2014. Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem"

MKN Nr. 692 – MK 28.11.2017. noteikumi Nr.692 "Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība"

MKN Nr. 940 – MK 18.12.2012. noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu"

MKN Nr. 1032 – MK 27.12.2011. noteikumi Nr.1032 „Atkritumu poligonu ierīkošanas, atkritumu poligonu un izgāztuvju apsaimniekošanas, slēgšanas un rekultivācijas noteikumi”

NAI – notekūdeņu attīrīšanas ietaise

PŪO – pazemes ūdens objekts

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SIVN – stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

TAPIS – teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma

TIAN – teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

TIN – teritorija ar īpašiem noteikumiem

VARAM – Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

VVD – Valsts vides dienests

IEVADS

Vides pārskatā tiek izvērtēts Ludzas novada teritorijas plānojums (turpmāk – Teritorijas plānojums). Teritorijas plānojums nosaka teritorijas funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, tehnisko infrastruktūru un reglamentē teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, kā arī citus teritorijas izmantošanas nosacījumus un aprobežojumus.

Teritorijas plānojuma izstrāde uzsākta ar Ludzas novada pašvaldības domes 2023. gada 30. augusta sēdes lēmumu "Par Ludzas novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu" (protokols Nr. 9, 7. §).

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību Teritorijas plānojumam nosaka Vides pārraudzības valsts biroja (no 01.02.2025. – Enerģētikas un vides aģentūra) 2024. gada 15. augusta lēmums Nr. 4-02/51/2024 "Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu", kurš pieņemts pamatojoties uz normatīvo aktu prasībām un Ludzas novada pašvaldības sagatavotā iesnieguma par plānošanas dokumenta izstrādes uzsākšanu.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir novērtēt plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi. Vides pārskats nosaka, apraksta un novērtē teritorijas plānojuma, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu.

Teritorijas plānojuma 1. redakcija un Vides pārskats tika sagatavoti vienlaicīgi, tādējādi jau izstrādes laikā plānošanas dokumentā izvērtētas un iekļautas Vides pārskata rekomendācijas, lai pēc iespējas minimizētu plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi.

1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA SASTĀVS, MĒRĶIS UN SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

1.1. TERITORIJAS PLĀNOJUMA SASTĀVS

Teritorijas plānojumā ietilpst:

- Paskaidrojuma raksts, tai skaitā Paskaidrojuma raksta pielikumi;
- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi;
- Grafiskā daļa.

Kā atsevišķs materiāls Teritorijas plānojuma izstrādes vajadzībām sagatavots:

- Ludzas novada ainavu izvērtējums, kurā apskatīti priekšnosacījumi ainaviski vērtīgo teritoriju noteikšanai un iekļaušanai Teritorijas plānojumā. Risinājumi aprakstīti Paskaidrojuma rakstā; Risinājumi ainaviski vērtīgo teritoriju saglabāšanai aprakstīti Teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā un iekļauti Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos;
- Vispārīgs Ludzas novada transporta un mobilitātes infrastruktūras raksturojums, kurā aprakstīta esošā situācija. Risinājumi transporta infrastruktūras attīstībai aprakstīti Teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā un iekļauti Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos;
- Kopsavilkums par Teritorijas plānojuma izstrādes procesu, kurā ietverti institūciju nosacījumi un atzinumi, ierosinājumi u.tml..

1.2. IZSTRĀDES MĒRĶIS

Saskaņā ar apstiprināto darba uzdevumu, Teritorijas plānojuma izstrādes mērķis ir:

- izveidot pamatu ilgtspējīgai, efektīvai un racionālai novada teritorijas un tās resursu izmantošanai, izvērtējot teritorijas esošo izmantošanu un tās attīstībai esošo potenciālu, kā arī izmantošanas aprobežojumus;
- sabalansēt sabiedrības un atsevišķu indivīdu, kā arī definēto Ludzas novada stratēģisko uzstādījumu intereses, novada teritorijas racionālai izmantošanai, kas veicinātu novada ilgtspējīgu attīstību;
- radīt labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbības attīstībai un investīciju piesaistei;
- radīt priekšnoteikumus vides kvalitātes nodrošināšanai, rūpniecisko un vides risku novēršanai;
- veicināt pakalpojumu pieejamību un optimālu transporta sistēmas funkcionēšanu;
- saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību, kā arī paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti.

Pēc administratīvi teritoriālās reformas Ludzas novada teritorijā spēkā ir četri teritorijas plānojumi, kas izstrādāti atšķirīgos laika posmos pēc atšķirīgiem ārējiem normatīvajiem aktiem.

1.3. SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Izstrādājot Teritorijas plānojumu, ievērots Teritorijas attīstības plānošanas likumā ietvertais savstarpējās saskaņotības princips, kas nosaka, ka izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, tos savstarpēji saskaņot un vērtēt ar citos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteikto.

Teritorijas plānojums izstrādāts, ievērojot pēctecību un ņemot vērā savstarpēji saskaņotus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus (skatīt **Error! Reference source not found.**).

	LATVIJĀ	LATGALE	LUDZAS NOVADĀ
ILGTERMIŅĀ	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (Latvija 2030)	Latgales stratēģija 2030	Ludzas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija Ludzas novada teritorijas plānojums
VIDĒJĀ TERMIŅĀ	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam, Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam, Nozaru politikas plānošanas dokumenti	Latgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021. – 2027. gadam, Nozaru plānošanas dokumenti	Ludzas novada attīstības programma 2021.–2027. gadam, nozaru plānošanas dokumenti, tematiskie plānojumi
ĪSTERMIŅĀ	Institūciju darbības stratēģijas	Budžeta plānošana	Budžeta plānošana, iestāžu, kapitālsabiedrību rīcības plāni

ATTĒLS 1. Attīstības plānošanas dokumentu hierarhija

Izstrādājot Teritorijas plānojumu, ņemti vērā blakus esošo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, lai nodrošinātu sabalansētu un saskaņotu teritorijas attīstības plānošanu.

2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA, IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS UN SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA

2.1. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA UN METODIKA

Teritorijas plānojuma SIVN procedūra veikta, pamatojoties uz likumu “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un MK 23.03.2004. noteikumiem Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

Teritorijas plānojumam veikts SIVN un izstrādāts Vides pārskats, lai novērstu vai pēc iespējas samazinātu plānošanas dokumentā paredzēto risinājumu iespējamo negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi, tai skaitā iedzīvotājiem, dabu un kultūrvēsturiskajiem objektiem. Tas ietver izvērtējumu par grafiskajā daļā noteikto teritorijas funkcionālo zonējumu, teritorijām ar īpašiem noteikumiem (TIN), aizsargjoslām un citām apgrūtinātajām teritorijām, kā arī Apbūves noteikumos iekļautajiem vispārējiem un specifiskajiem nosacījumiem un prasībām turpmākai teritorijas izmantošanai un apbūvei.

Vides pārskats sagatavots, izvērtējot esošo vides stāvokli Ludzas novadā. Veikta analīze, pamatojoties uz informāciju par dabas resursiem, gaisa, ūdens kvalitāti u.c. informāciju, kas iekļauta Ludzas novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, kā arī izmantojot vides monitoringa datu analīzi un valsts statistikas atskaitēs pieejamos datus. Izvērtēti pieejamie dati

par bioloģisko daudzveidību, aizsardzības pasākumiem un saglabāšanu. Analizētas ietekmes uz vidi (tiesās, netiesās, īslaicīgās, ilglaicīgās) un veikts paredzēto izmaiņu un iespējamās ietekmes novērtējums.

Lai sagatavotu Vides pārskatu, izmantoti elektroniski pieejami informācijas avoti, datu bāzes, pētījumi, inventarizācijas akti, kā arī dažādi publicētie materiāli, institūciju publiskie gada pārskati, Ludzas novada pašvaldības attīstības plānošanas un pašvaldības rīcībā esoši dati par vides stāvokli novadā.

Būtiskākie informācijas avoti

- LVĢMC – datu bāzes (“2-Ūdens”, “2-Gaiss”, “3-Atkritumi”), “Derīgo izrakteņu atradņu reģistrs”, “Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs”, Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns un Plūdu riska pārvaldības plāns, dažādi publiski pieejami pārskati u.c.;
- DAP – dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” dati par īpaši aizsargājamām teritorijām, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, dabas aizsardzības plāni;
- EVA – informācija par SIVN procedūru, indikatoru saraksts, informācija pašvaldībām, metodiskie materiāli;
- VVD – dati par piesārņojošās darbības atļaujām u.c. informācija;
- pašvaldības plānošanas dokumenti, publiskie pārskati, u.c..

Vides pārskats ir sagatavots ievērojot šādus principus: integrācijas, piesardzības, starppaaudžu taisnīguma, alternatīvu izvērtēšanas un pārskatāmības principu.

SIVN procesā tika pielietotas dažādas metodes, tostarp informācijas analīze, izmantojot pieejamo materiālu klāstu par Ludzas novada teritoriju un tās vides apstākļiem, datubāzes par vides stāvokli un bioloģisko daudzveidību. Tika veikta salīdzinošā analīze, lai novērtētu dabas resursus un vides stāvokli attiecībā uz starptautiskajiem un nacionālajiem mērķiem un standartiem.

Veicot Ludzas novada teritorijas plānojuma analīzi, tika izvērtētas potenciālās plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes uz vidi. Vērtējot Teritorijas plānojuma īstenošanas iespējamās ietekmes, analizēts to būtiskums, veids un ilgums.

Iespējamo ietekmju uz vidi vērtēšanas metodoloģiskie kritēriji sniegti Tabulā Nr. 1.

Tabula Nr. 1 Iespējamo ietekmju uz vidi vērtēšanas metodoloģiskie kritēriji

BŪTISKUMS	P – Pozitīva ietekme	Iespējams, ka risinājuma īstenošana veicinās kvantitatīvus vai kvalitatīvus uzlabojumus vides/aspekta kvalitātē, salīdzinot ar pamatstāvokli, tiks sasniegti normatīvajos aktos un vadlīnijās noteiktie vides kvalitātes normatīvi, kā arī tiks nodrošināta plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšana.
	Ne – Negatīva ietekme	Iespējams, ka risinājuma īstenošana veicinās kvantitatīvu vai kvalitatīvu vides stāvokļa/aspekta kvalitātes pasliktināšanos, salīdzinot ar pamatstāvokli. Risinājuma īstenošanas rezultātā var tikt pārkāpti normatīvajos aktos noteiktie vides/aspekta kvalitātes robežlielumi vai normatīvo aktu prasības vides jomā, vai var rasties būtiska negatīva ietekme uz vidi/aspektu, salīdzinot ar pamatstāvokli. Ļoti iespējams, ka netiks nodrošināta plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšana.
	Nz – Ietekme nav zināma	Ietekme nav zināma (t.sk., dēļ informācijas trūkuma par pamatstāvokli).
	O ietekme nav/ ietekme nav būtiska	Nav paredzamas kvalitatīvi vai kvantitatīvi novērtējamas izmaiņas vides/ aspekta stāvoklī un ietekmē uz sabiedrības tiesībām vides jomā.
VEIDS	T – Tieša ietekme	Ietekme, kas izriet tieši no risinājuma īstenošanas.
	Nt – Netieša ietekme	Ietekme, kas varētu rasties pastarpināti no risinājuma īstenošanas.
ILGUMS	Ī – Īslaicīga ietekme	Ietekme, kas izpaužas noteiktu, īsu laika periodu (piemēram, ietekme būvniecības laikā).
	V/I – Vidēja termiņa un ilglaicīga ietekme	Risinājuma īstenošana rada pastāvīgu, atkārtotu vai ilgstošu ietekmi.
	n/a – Nav attiecināms	Gadījumos, kad ietekmes nav vai ietekme nav zināma un tās ilgumu un to, vai tā būs tieša vai netieša, nav iespējams paredzēt.

Vides pārskata projektā sniegts būtisko plānošanas dokumenta ietekmju uz vidi novērtējuma apkopojums (2. pielikums). Vērtējums veikts Teritorijas plānojuma 1.0 redakcijai, kas izstrādāta pirms publiskās apspriešanas. Pēc publiskās apspriešanas nepieciešamības gadījumā tiks veikta ietekmju pārvērtēšana.

Vērtējot teritorijas plānojuma risinājumus atbilstoši to detalizācijas pakāpei, secināts, ka to būtiskā ietekme (pozitīva, negatīva, tieša, netieša, ilgtermiņa, īstermiņa) ir saistīta ar šādiem galvenajiem ietekmes uz vidi aspektiem:

iedzīvotāji, cilvēku veselība un drošība, materiālās vērtības

infrastruktūra un ilgtspējīga mobilitāte

ūdeņu (virszemes un pazemes) kvalitāte

gaisa kvalitāte

augšnes piesārņojums

klimate pārmaiņas un pielāgošanās klimata pārmaiņām

hidroloģiskais režīms

dabas teritorijas un bioloģiskā daudzveidība

ainavu daudzveidība

kultūras, arhitektūras un arheoloģiskais mantojums

2.2. IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS UN KONSULTĀCIJAS AR TĀM

Ludzas novada pašvaldība atbilstoši MKN Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" III daļā noteiktajam veica konsultācijas par plānošanas dokumenta stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību ar Valsts Vides dienesta Atļauju pārvaldi, Veselības inspekciju un Dabas aizsardzības pārvaldi, kas izvirzīja nosacījumus Teritorijas plānojuma un Vides pārskata izstrādei.

Konsultēšanās rezultātā par SIVN piemērošanu vai nepiemērošanu Teritorijas plānojumam institūcijas sniedza sekojošo:

- Dabas aizsardzības pārvaldes administrācija norāda, ka viedokli par Teritorijas plānojuma izstrādes īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi, kā arī par Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību sniegs pēc topošā Teritorijas plānojuma pirmās redakcijas saņemšanas;
- Valsts vides dienests secina, ka Teritorijas plānojumam būtu jāveic Stratēģiskais novērtējums, jo jaunizveidotā Ludzas novada teritorijā (bijušo četru novadu teritorijās) šāds novērtējums teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem lielākoties ir veikts pasen vai nav veikts vispār, bet šī teritorijas attīstības plānošanas dokumenta īstenošanai var būt būtiska ietekme uz vidi un cilvēku veselību, kā arī tajā atrodas vairākas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, plānojamā teritorijā vides problēmas ir iespējamās un pastāv;
- Veselības inspekcija neuzstāj uz Stratēģiskās novērtējuma procedūras piemērošanu Teritorijas plānojumam.

Teritorijas plānojuma un Vides pārskata izstrādes laikā ir notikušas konsultācijas ar valsts institūcijām par plānošanas dokumenta risinājumiem, institūciju sniegto nosacījumu izvērtēšanu un iekļaušanu Teritorijas plānojuma risinājumos.

SIVN uzdevums ir integrēt vides aizsardzības apsvērumus konkrētās teritorijas attīstības plānošanas procesā, lai nonāktu pie ilgtspējīgāka lēmuma, un novērtējumam ir jābūt vērstam uz tām galvenajām vides problēmām un aizsardzības mērķiem, kas attiecīgajam plānošanas dokumentam pamato stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību.

Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā izstrādātie risinājumi pamatā atbilst iespējami ilgtspējīgākiem risinājumiem, lai risinātu galvenās vides problēmas un sasniegtu starptautiskos un nacionālos vides aizsardzības mērķus.

2.3. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN LĪDZDALĪBA

Sagatavojot Teritorijas plānojuma 1.0 redakciju un Vides pārskata projektu, ņemti vērā teritorijas plānojuma izstrādes stadijā saņemtie 20 fizisko un juridisko personu iesniegumi/priekšlikumi.

Teritorijas plānojuma 1.0 redakcija un Vides pārskata projekts tiek izstrādāts vienlaicīgi, tādējādi nodrošinot kopēju dokumentu publiskās apspriešanas pasākumus, nosakot vienotu publiskās apspriešanas laiku un publiskās apspriešanas sanāksmes.

3. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

3.1. STARPTAUTISKIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Starptautisku konvencijās un ES direktīvās iekļauti starptautiskie mērķi vides aizsardzības jomā.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām un Kioto protokols

Konvencijas un uz tās pamata pieņemtā Kioto protokola mērķis ir normalizēt siltumnīcas gāzu daudzumu atmosfērā, nosakot gan vispārīgus pamatprincipus (konvencija), gan saistošos siltumnīcas gāzu emisiju samazināšanas apjomus (protokols).

Konvencija "Par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem", Orhūsas konvencija, Orhūsa (25.06.1998.)

Konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu sadarbību vides jomā, nodrošinot piekļuvi tiesības tiesu iestādēm, saņemt informāciju un piedalīties lēmumu pieņemšanā vides jomā.

Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību, Berne (16.09.1979.)

Konvencijas mērķis ir nodrošināt aizsardzību Eiropas savvaļas augu un dzīvnieku sugām un to dzīvesvietām, t. sk. uzsverot aizsardzības nozīmi tām sugām, kuras ir apdraudētas, to skaits ātri samazinās vai tām draud pilnīga izzušana. Apdraudētu sugu saraksts izveidots trīs pielikumos un vēl vienā pielikumā norādītas aizliegtās dzīvnieku ieguves metodes. Konvencijas prasības ietvertas Latvijas normatīvajos aktos — likums "Par sugu un biotopu aizsardzību" (16.03.2000.), MK noteikumi Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (14.11.2000.), MK noteikumi Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" (18.12.2012.), MK noteikumi Nr.199 "Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) izveidošanas kritēriji Latvijā" (28.05.2002.).

Konvencija par bioloģisko daudzveidību, Riodežaneiro (05.06.1992.)

Konvencijas mērķis ir saglabāt bioloģisko daudzveidību un izmantot ilgtspējīgi dzīvās dabas vērtības. Konvencijas prasības ietvertas likumos "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (02.03.1999.) un "Sugu un biotopu aizsardzības likumā" (16.03.2000.).

Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, UNESCO konvencija, Parīze (1972.)

Konvencijas mērķis ir apzināt, aizsargāt, popularizēt un saglabāt nākošajām paaudzēm kultūras un dabas vērtības, kam ir izcila vērtība gan vietējā, gan starptautiskā mērogā.

Eiropas ainavu konvencija, Florence (20.10.2000.)

Konvencijas mērķis ir sekmēt ainavu aizsardzību un pārvaldību, veidojot kopīgu sadarbību ainavu jomā Eiropā.

ES direktīvas

- ES Padomes direktīva 92/43/EEK "Par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību" jeb Biotopu direktīva aizsargā augus, dzīvniekus, biotopus, un nodala īpaši aizsargājamus dabas apgabalus, veidojot aizsargājamo dabas teritoriju tīklu *Natura 2000*, kas izveidots dabas daudzveidības aizsardzībai.

- Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 200/60/EK Ūdeņu struktūrdirektīvas (23.10.2000.) mērķi ir aizsargāt un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu ekosistēmu stāvokli, veicināt ilgtspējīgu ūdeņu lietošanu, ieviešot integrētu upju baseinu apsaimniekošanas procesu.
- ES Padomes direktīva 79/409/EEK "Par savvaļas putnu aizsardzību jeb Putnu direktīva" (02.04.1979.) aizliedz darbības, kas apdraud putnus (tīši nonāvē vai sagūstīta putnus, iznīcināt to ligzdas, iegūst putnu olas). Atsevišķām darbībām ir atsevišķi izņēmumi (tirdzniecība ar dzīviem vai mirušiem putniem, medības, kas tiek atļauti dalībvalstīm, vienojoties ar Eiropas Komisiju).
- ES Padomes direktīva 2010/75/EK "Par rūpnieciskajām emisijām" (24.11.2010.) nosaka prasības rūpnieciskajām darbībām, paredzot īpašus noteikumus kurināmā un atkritumu sadedzināšanas iekārtām. Dalībvalstīm ir jāveic pamata un preventīvie pasākumi, lai iekārtās nerodas būtisks piesārņojums vai jāveic pasākumi tā novēršanai, izmantojot tehniski labākos pieejamos risinājumus.

3.2. NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

Valsts ilgtermiņa attīstības plānošanas hierarhiski augstākais dokumentu, kurā kā viena no prioritātēm ir daba kā nākotnes kapitāls. Izvirzot mērķi – Latvijai kļūt par ES līderi dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā, dokumentā tiek analizētas Latvijas tendences un izaicinājumi dabas ilgtspējīgas apsaimniekošanas jomā, kā arī noteikti prioritārie ilgtermiņa rīcības virzieni un iespējamie risinājumi.

Izvirzīts mērķis – nodrošināt valsts enerģētisko neatkarību, palielinot energoresursu pašnodrošinājumu un integrējoties ES enerģijas tīklos. Izvirzītie valsts ilgtermiņa attīstības mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva tiek īstenota, realizējot pakārtotas nozaru un teritoriju attīstības politikas.

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam

Rīcības virzienā "Daba un Vide – "Zaļais kurss"" noteikti mērķi:

- oglekļa mazieltipīga resursu efektīva un klimatnoturīga attīstība, lai Latvija sasniegtu klimata, enerģētikas, gaisa piesārņojuma samazināšanas, ūdeņu stāvokļa uzlabošanās un atkritumu apsaimniekošanas nacionālos mērķus un nodrošinātu vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu un īstenotu drošas un kvalitatīvas, tai skaitā bioloģiskas pārtikas apriti, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu;
- bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses;
- īstenota vides, ilgtspējīgas dabas resursu apsaimniekošanas un enerģētikas politika, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.

Vides politikas pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam

Vides politikas pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam ir vides aizsardzības nozares vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments. Tas izstrādāts atbilstoši Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021. – 2027. gadam noteiktajām prioritātēm un Eiropas Zaļā kursa stratēģiskiem mērķiem. Vides aizsardzības likuma 4. panta otrā daļa nosaka, ka Ministru

kabinets apstiprina Vides politikas pamatnostādnes, ņemot vērā nacionālās prioritātes un ES un starptautiskos nosacījumus.

Noteikti vides politikas mērķi:

- virzīties uz klimatneitralitāti un klimatnoturīgumu;
- veicināt ilgtspējīgu resursu izmantošanu un pāreju uz aprites ekonomiku;
- saglabāt un atjaunot ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību;
- samazināt piesārņojumu.

Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam

Latvija ir apņēmusies kļūt klimatneitrāla līdz 2050. gadam. Stratēģija nosaka 100% siltumnīcefekta gāzes emisiju samazināšanu visos tautsaimniecības sektoros. Nesamazināmās siltumnīcefekta gāzes emisijas kompensēt ar piesaisti zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektorā un CO₂ piesaistes palielināšanu. Klimatneitralitātes sasniegšanai noteiktas divas iespējamās pamatpieejas – tehnoloģiskie risinājumi un dzīvesveida maiņa.

Mērķi tiek sasniegti, ieviešot oglekļa mazietilpīgas attīstības principus. Būtiska loma stratēģijas mērķu sasniegšanā ir pārejai no fosilo kurināmo lietošanas uz atjaunojamo energoresursu attīstīšanu.

Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. – 2030. gadam

Ilgttermiņa mērķis – uzlabojot enerģētisko drošību un sabiedrības labklājību, ilgtspējīgā, konkurētspējīgā, izmaksu efektīvā, drošā un uz tirgus principiem balstītā veidā veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības attīstību:

- veicināt resursu efektīvu izmantošanu, kā arī to pašpietiekamību un dažādību;
- nodrošināt resursu, un it īpaši fosilu un neilgtspējīgu resursu, patēriņa būtisku samazināšanu un vienlaicīgu pāreju uz ilgtspējīgu, atjaunojamo energoresursu un inovatīvu resursu izmantošanu;
- stimulēt tādas pētniecības un inovāciju attīstību, kas veicina ilgtspējīgas enerģētikas sektora attīstību un klimata pārmaiņu mazināšanu.

Latvijā elektroenerģijas ražošanā ir zema energoresursu diversifikācija, kas būtiski ietekmē elektroenerģijas pašnodrošinājumu un energoatkarību no importētajiem fosilajiem resursiem. Plānots palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru elektroenerģijas ražošanā, palielinot uzstādītās VES un saules fotelementu jaudas, ņemot vērā Latvijas elektroenerģijas pārvades tīklu kapacitāti, kas šobrīd ļauj palielināt tīklos nodoto elektroenerģijas apjomu par 800 MW.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam

Plāns izstrādāts atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma prasībām un pēctecīgi turpina Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013.–2020. gadam noteiktos rīcībpolitikas virzienus, kā arī nosaka jaunus virzienus un pasākumus, kuri nepieciešami, lai sasniegtu starptautiskajos un nacionālajos politikas plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos noteiktās saistības un mērķus.

Daugavas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāns un plūdu riska pārvaldības plāns 2022. – 2027. gadam

Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plāni ir vidēja termiņa attīstības dokumenti, kuri raksturo esošo ūdens kvalitāti, slodzes, ietekmes, sniedz riska izvērtējumu un piedāvā iespējamus risinājumus konstatētajām problēmām. Plāni tiek izstrādāti

ar mērķi sekmēt ilgtspējīgu, ar ekonomiskās attīstības interesēm sabalansētu ūdens resursu apsaimniekošanu, kā arī nodrošināt cilvēku un to radītās saimnieciskās vides aizsardzību no plūdu izraisītajiem riskiem.

Būtiska plānu sastāvdaļa ir pasākumu programmas, kas tiek izstrādātas ar mērķi kārtējā 6-gadīgā plānošanas cikla ietvaros mērķtiecīgi un secīgi risināt identificētos problēmjautājumus.

Galvenais ir saglabāt un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, īstenojot pasākumus ilgtspējīgai virszemes un pazemes ūdeņu apsaimniekošanai un plūdu riska pārvaldībai.

4. ESOŠĀ VIDES STĀVOKĻA APRAKSTS, TERITORIJAS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VAR IETEKMĒT

4.1. TERITORIJAS ĪSS RAKSTUROJUMS

4.1.1. Ģeogrāfiskais novietojums un teritorija

Ludzas novads ir pierobežas novads un atrodas Latgales reģiona austrumu daļā. Novada administratīvais centrs ir Ludzas pilsēta. Tā atrodas 267 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas, 122 km attālumā no Daugavpils un 30 km attālumā no Rēzeknes.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, Ludzas novada kopējā teritorija veido 2411.36 km², tas aizņem 3.73 % no Latvijas teritorijas. Salnavas, Istras, Malnavas un Līdumnieku pagasts ir pēc platības lielākie pagasti Ludzas novadā.

Novads robežojas ar Balvu novadu, Rēzeknes novadu, Krāslavas novadu un Krievijas Federāciju.

Ludzas novada teritorija saskaņā ar administratīvi teritoriālo reformu, no 2021.gada 1.jūlija aptver arī Ciblas, Kārsavas un Zilupes novadus, kā rezultātā novadā ietilpst Kārsavas, Ludzas un Zilupes pilsēta, Blontu, Briģu, Ciblas, Cirmas, Goliševas, Isnaudas, Istras, Lauderu, Līdumnieku, Malnavas, Mežvidu, Mērdzenes, Nirzas, Ņukšu, Pasienes, Pildas, Pureņu, Pušmucovas, Rundēnu, Salnavas, Zaļesjes un Zvirgzdenes pagasts.

4.1.2. Reljefs

Ludzas novada reljefs ir daudzveidīgs. Novada lielākā daļa atrodas Latgales augstienes ziemeļu daļā, ar tajā ietilpstošajām daļām — dienvidos Rāznas pauguraine (Rudavas kalns 244 m, Pentjušu pilskalns 226 m, Dangu kalns 221 m), dienvidaustrumos Dagdas pauguraine ar 5,5 km garu osu grēdu (Grebļa kalns 156 m), centrā ap Ludzu Rēzeknes pazeminājums, apmēram līdz Mērdzenei Burzavas pauguraine. Ziemeļrietumi ap Salnavu ietilpst Austrumlatvijas zemienes Adzeles pacēlumā ar Numernes valni (līdz 163 m). Gar austrumu robežu Mudavas zemīne, dienviddaļā tās Zilupes līdzenums, ziemeļos Abrenes nolaidenums.

Latgales augstienes daļā reljefs ir izteikti viļņains. Rāznas pauguraines rietumu daļā atrodas novada augstākā vieta ar vidēji augstu un augstu pauguru reljefu. Pārējā Latgales augstienes daļā pārsvarā ir vidēji augstu un sīkpauguru reljefs ar atsevišķiem plašiem paugurmasīviem. Rēzeknes pazeminājumā izceļas garās, līdz 20–25 m augstās Ludzas – Ciblas un Cirmas – Čodorānu grēdas. Zilupes līdzenumam raksturīgi lēzeni viļņots, vietām plakans līdzenums. Tā virsmu nedaudz saposmo līdz 5–15 m augsti izlocīti vaļņi, atsevišķi paugurmasīvi un grēdas, kuru augstums pārsniedz 20 m. Zilupes līdzenums ir viens no purvainākajiem dabas apvidiem Latvijā. Plašus reljefa pazeminājumus šeit aizņem purvi (līdz 30% no apvidus teritorijas). Lielākais ir Rovu purvs – platība 221 ha. Apvidus ziemeļu daļā dominē augstie purvi, dienvidos –

zemie purvi, kas radušies aizaugot ezeriem un pārpurvojoties plašajām, vāji drenētajām ieplakām vai ūdensšķirtnēm¹.

4.1.3. Augsne, derīgo izrakteņu resursi

Ludzas novada teritorijā vērojama liela augšņu dažādība. Zilupes līdzenuma lielākajā daļā ir nelabvēlīgi virszemes noteces apstākļi, tāpēc izplatītas velēnu glejaugsnes un velēnpodzolētās glejaugsnes, ko nomaina purva kūdraugsnes ar zemā purva kūdraugsnes pārsvaru. Līdzenuma ziemeļu daļā uz smilšainajiem nogulumiem reljefa pacēlumos ir tipiskās podzolaugsnes. Rēzeknes pazeminājuma un Rāznava pauguraines daļa ietilpst Austrumlatvijas pauguraino augšņu rajonā, kur galvenokārt izplatītas erodētās, vidēji un vāji podzolētās velēnu augsnes. Zemākajās vietās tās nomaina velēnpodzolētās klejotās augsnes, glejaugsnes un purvu augsnes. Pauguru virsotnēs sastopamas arī velēnu karbonātaugsnes.

Pamatiežus veido augšdevona dolomīts un dolomītmerģelis. Derīgie izrakteņi: smilts („Korintes”), dolomīts („Degleja – 1992.g. iecirknis”, „Garupes”), māls („Kārsava”), grants („Vecslabada”), saldūdens kaļķieži („Zilezers”), kūdra („Peikstuļnīcas–Salas”, „Zaborovjes, Sopku”, „Salinieku–Brieževkas” u.c. purvos), sapropeli.

4.1.4. Klimats

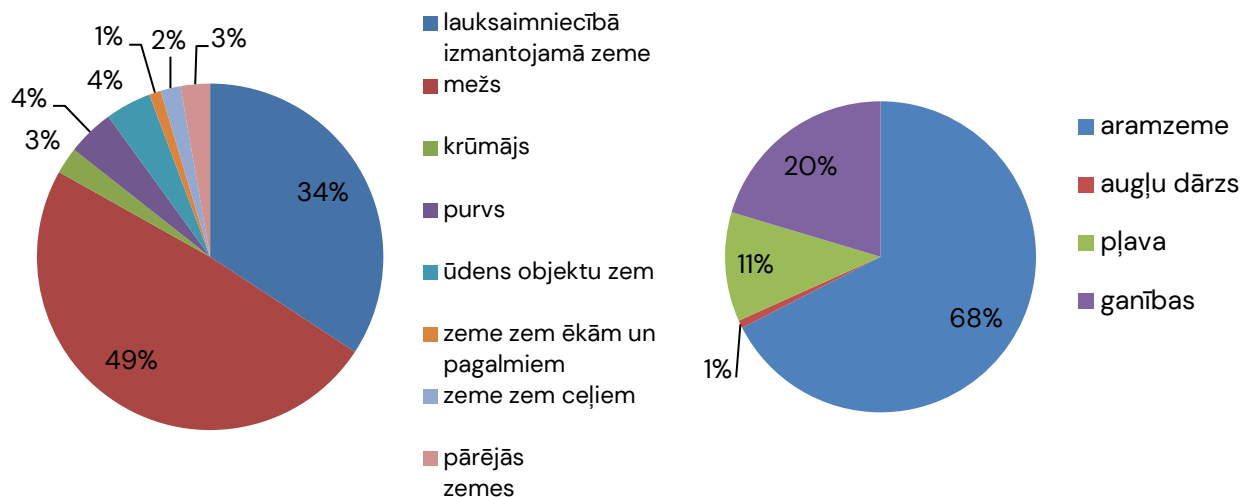
Ludzas novada teritorija, tāpat kā visa Latvijas Republika, atrodas mēreni mitrajā atlantiski kontinentālajā klimata apgabalā un ietilpst Dienvidaustrumlatvijas klimatiskajā rajonā. Klimatu raksturo liels gaisa mitrums, liels mākoņainums un samērā daudz nokrišņu. Klimatiskās standarta normas periodā (1991.–2020.gads) Ludzas novadā gada vidēja temperatūra ir +6,4 °C, vissiltākais mēnesis ir jūlijs (vid. temp. +18 °C), visaukstākie gada mēneši ir janvāris un februāris (vid. temp. –4,4 °C), vidējais bezsala periods ir 133 dienas. Gada nokrišņu daudzums klimatiskās standarta normas periodā ir vidēji 633,2 mm. Mēnešu griezumā visvairāk nokrišņu ir jūnijā (76,9 mm), bet vismazāk – aprīlī, kad kopējais nokrišņu daudzums sasniedz vidēji 32,5 mm. Vējainākie mēneši ir janvāris un decembris, to vidējais vēja ātrums ir 3,4 m/s un tas galvenokārt pūš no dienvidrietumiem (janvārī un decembrī). Normas periodā mierīgākais vējš ir jūlijā un augustā, to vidējais vēja ātrums ir 2,3 m/s. Salīdzinot klimatisko standarta normu (1991.–2020. gads) ar klimatiskās references periodu (1961.–1990. gads), gada vidējā gaisa temperatūra Ludzas novadā paaugstinājusies par 1,2 °C, bet nokrišņu daudzums palielinājies par 56 mm².

4.1.5. Zemes izmantošana

No Ludzas novada kopējās platības lauksaimniecībā izmantojamā zeme aizņem 34%, meži – 49%, zeme zem ūdens objektiem – 4%, purvi – 4%, krūmāji – 3%, zeme zem ceļiem – 2%, pārējās zemes – 3% un zeme zem ēkām un pagalmiem aizņem tikai 1%. No lauksaimniecībā izmantojamām zemēm 68% ir aramzeme, 20% ganības, 11% pļavas un 1% augļu dārzi.

¹ Ludzas novada pašvaldība, LUDZAS NOVADA VIDES AIZSARDZĪBAS PROGRAMMA UN RĪCĪBAS PLĀNS, 2012.gads

² LVGMC, https://klimats.meteo.lv/klimats_latvija/pasvaldibu_apskati/novads/ludzas_novads/



ATTĒLS 2. Zemes sadalījums zemes lietošanas veidos 2024. gadā 3

4.1.6. Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits Ludzas novadā pēdējos gados samazinājies, to izraisīja negatīvais dabiskais pieaugums un migrācijas saldo. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, faktiskais iedzīvotāju skaits 2024. gada sākumā – 20 745 iedzīvotāji, no tiem 7524 dzīvo Ludzā reģionālās nozīmes attīstības centrā, tad novada nozīmes attīstības centros Kārsavā 1832 un Zilupē 1276 iedzīvotāji.

4.1.7. Inženiertīkli

Centralizētā ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus novadā nodrošina SIA „Ludzas apsaimniekotājs”. Ludzas novadā dzeramā ūdens vajadzībām izmanto pazemes ūdeņus, kas tiek iegūti no Pļaviņu – Daugavas horizonta. Lielākie ūdens patērētāji atrodas pilsētās, jo tajās attiecīgi dzīvo lielāks iedzīvotāju skaits. Pilsētās apmēram 70% no iedzīvotājiem ir pieejama centralizētās ūdensapgādes sistēma, ciematos tā pieejama 60–80% ciematu iedzīvotāju, taču lauku teritorijās iedzīvotāji galvenokārt izmanto akas un personīgos dziļurbumus. Ludzas novadā, pēc publiski pieejamajiem datiem, atrodas 577 urbumi, no tiem tikai 127 ir aktīvi un darbojas. Pašvaldības pārziņā ir 69 centralizētās ūdensapgādes urbumi ar stingrā, bakterioloģiskā vai ķīmiskā režīma aizsargjoslām. Pašvaldības pārziņā esošo centralizētie ūdensapgādes urbumi un to aizsargjoslu saraksts iekļauts Paskaidrojuma raksta 9. pielikumā.

Uzskaitītā pazemes ūdens izmantotais apjoms Ludzas novadā pēdējos gados ir bijis vidēji 593 tūkst. m³. Iegūtais ūdens daudzums galvenokārt tiek izmantots komunālajām un sadzīves vajadzībām (84 %) un 16% tikai ražošanas vajadzībām. Vietās, kur nav pieejama centralizētā ūdensapgāde vai ēkas nav pieslēgtas centralizētajiem ūdensapgādes tīkliem, tiek izmantota individuālā ūdensapgāde (urbumi un akas).

Vidē novadīto notekūdeņu apjoms Ludzas novadā pēdējos gados ir bijis vidēji 675 tūkst. m³ (47–48 novadīšanas vietas). Ludzas novada pilsētās un ciematos ir centralizētās kanalizācijas sistēmas, kuru pakalpojumus izmanto apmēram 50% no pilsētas un ciemu iedzīvotājiem. Lielākais kanalizāciju tīkls ir Ludzā. Sadzīves notekūdeņi no Ludzas tiek savākti kanalizācijas sistēmā un novadīti uz NAI. Kanalizācijas pašteses tīkla garums Ludzā ir 26,95 km, un

³ Valsts Zemes dienests, <https://www.vzd.gov.lv/lv/zemes-sadalijums-zemes-lietosanas-veidos>

kanalizācijas spiedvada tīkla garums – 5,88 km. Kopumā novadā ir 43 NAI, kuras uztur un apkalpo pašvaldības pagastu pārvaldes un pašvaldības kapitālsabiedrības. NAI un to aizsargjoslu saraksts iekļauts Paskaidrojuma raksta 9. pielikumā.

Nelielos ciematos vai pie atsevišķām mājām pilsētās un dažām dzīvojamām mājām un lopu kūtīm ciemos notekūdeņu savākšanai izmanto individuālus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas risinājumus – kanalizācijas krājbedres. Lauku viensētām un ciemu dzīvojamajām mājām kanalizācijas sistēmu lielākoties nav.

Ludzas novada pilsētās darbojas slēgta un vaļēja tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma. Daudzviet lietus novadīšanas tīkli ir jāatjauno vai jāizbūvē no jauna. Daudzās ielās grāvji ir aizauguši un caurtekas bojātas. Meliorācijas grāvju sliktā tehniskā stāvokļa dēļ tiek appludinātas dzīvojamo māju un sabiedrisko vietu teritorijas pilsētās.

Ūdenssaimniecības un sadzīves kanalizācijas sistēmu tehniskais stāvoklis novadā nav vienāds. Sistēmas, kuru pārbūve veikta pēdējo 10-15 gadu laikā ir relatīvi labā stāvoklī un iedzīvotāji lielākoties ir apmierināti ar pakalpojumiem, pārējie inženiertīkli ir sliktā tehniskā stāvoklī.

Ludzas novada pašvaldība īsteno 2024.gadā apstiprināto Ludzas novada pašvaldības energoefektivitātes plānu 2025–2030.g. un nodrošina energopārvaldības sistēmas darbību, lai efektīvāk izmantotu enerģiju pašvaldības ēku un objektu apsaimniekošanā. Plāns piedāvā sistemātisku pieeju resursu optimizācijai, kas potenciāli var samazināt pašvaldības izdevumus un ietekmi uz vidi, kā arī veicināt vides ilgtspējību, uzlabojot energoefektivitāti visās pašvaldības iestādēs.

Ludzas novadā tiek izmantoti dažādi tehniskās siltumapgādes veidi: centralizēta siltumapgādes sistēma, lokālā apkure un individuālā apkure. Siltumapgādes nodrošināšanā Ludzas novada pašvaldības ēkās tiek lietota centralizētā siltumapgādes sistēmas, lokālā jeb vietējā un individuālā apkure. Kā nozīmīgākais kurināmā veids 2024.gadā ir koksne (pārējais) 83%, šķelda 7% un malka 6%. Atsevišķos gadījumos arī šķidrā kurināmā (dīzeļdegviela), biogāze un sašķidrināta gāze. Centralizētā siltumapgāde tiek nodrošināta Ludzas, Kārsavas un Zilupes pilsētās, kā arī Malnavas pagasta Malnavas ciematā, Rundēnu pagasta Rundēnos un daļā citu pagastu centru dzīvojamās kvartālās. Kā kurināmā centralizētajā siltumapgādē tiek izmantota šķelda. Karstā ūdens apgāde tiek nodrošināta gan centralizēti, gan individuāli, atkarībā no apdzīvotās vietas specifikas.

Ludzas novada teritorijā ir divas atkritumu apsaimniekošanas zonas: Ludzas atkritumu apsaimniekošanas zona un Kārsavas atkritumu apsaimniekošanas zona. Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus sniedz SIA „Ludzas apsaimniekotājs” un SIA „ALAAS”. Ludzas novada administratīvajā teritorijā savāktie sadzīves atkritumi, kuri netiek pārstrādāti, ir apglabājami atkritumu poligonā “Križevnieki”, kas atrodas Rēzeknes novada, Ozolaines pagastā.

Ludzas novadā ir 69 atkritumu pieņemšanas punkti, viens atkritumu pieņemšanas laukums, 11 depoziņa iepakojuma savākšanas vietas (automatizētā) un 5 depoziņa iepakojuma savākšanas vietas (manuālā). Bīstamo atkritumu pieņemšanas un uzglabāšanas punkts, ko apsaimnieko pašvaldības SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS”, atrodas 2,5 km no Ludzas pilsētas – Isnaudas pagasta Kreiču ciemā, neapdzīvotā vietā uz pašvaldības zemes.

Ludzas novada teritorijā ir izbūvēta VAS “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” elektronisko sakaru tīkla infrastruktūra: EST infrastruktūras trases (kabeļu kanalizācija) Ludzas pilsētas teritorijā Latgales ielā, Liepājas ielā, Dagdas ielā, Rūpniecības ielā, Jelgavas ielā, Stroda ielā, Blaumaņa ielā, Skolas ielā, P. Miglinīka ielā, Stacijas ielā, Stacijas šķērsielā, Sporta ielā, Dzirnau ielā, gar autoceļu A12, gar autoceļu P49 no krustojuma ar autoceļu P50 līdz atzarojumam uz Blontiem; gar autoceļu P49; atzarojums uz Nukšiem, gar Baznīcas ielu, gar autoceļu V521; gar

autoceļu P49 no krustojuma ar autoceļu V521 līdz Pildai; atzarojums no autoceļa A13, gar autoceļu V504, gar Stacijas ielu līdz Kārsavas stacijai, Malnavas pagastā; utt. Projektēšanas un būvniecības stadijā esošās un plānotās EST infrastruktūras trases (kabeļu kanalizācija) Ludzas novada teritorijā – Stacijas ielā, Bozovā, Aizgāršas ielā Goliševā un autoceļa V519 nodaļējuma joslā.

Ludzas novada teritorijā atrodas SIA "Latvijas Mobilais Telefons" piederoši 15 nekustamie īpašumi, kurās atrodas 11 radiotorņi ar sakaru aparatūras konteineriem un 4 radiomasti ar sakaru aparatūras konteineriem. Zemes gabalos izvietotajām būvēm, saskaņā ar Latvijas Republikas spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir nosakāmas ekspluatācijas aizsargjoslas gar telekomunikāciju tīklu līnijām.

Ludzas novadā, pēc meliorācijas kadastra datiem atrodas sekojušas meliorācijas sistēmas un būves:

- 204 697 ha meliorētas platības;
- Kreiču polderis ar platību 140 ha, ar poldera sūkņu staciju un aizsargdambi 909 m garumā;
- 77 valsts nozīmes ūdensnotekas.

Aizsargjoslas ir noteiktas valsts nozīmes ūdensnotekām (abās pusēs 10 metri no ūdensnotekas kroles), koplietošanas un pašvaldības ūdensnotekām (abās pusēs 10 metri no ūdensnotekas kroles), liela diametra kolektoriem ≥ 30 cm (uz katru pusi 8 metri no kolektora ass līnijas), aizsargdambim (abās pusēs 5 metri no aizsargdambja nogāzes pakājes) un polderu sūkņu stacijai, krājbaseinam (20 m no ēkas vai būves ārējās malas).

Saskaņā ar Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras datiem Ludzas novada teritorijā ir 117 valsts ģeodēziskā tīkla punkti: 73 nivelēšanas tīkla 1. klases (N1) punkti; 7 nivelēšanas tīkla 2. klases (N2) punkti; 1 (viens) globālās pozicionēšanas tīkla 1. klases (G1) punkts, 35 globālās pozicionēšanas tīkla 2. klases (G2) punkti un 1 (viena) LatPos bāzes stacija. Valsts ģeodēziskā tīkla punktu saraksts iekļauts Paskaidrojuma raksta 7. pielikumā.

Ludzas novadu nešķērso maģistrālie un sadales dabasgāzes vadi. Ludzas novads nav savienots ar Latvijas centralizētajiem dabasgāzes tīkliem, tādēļ novada iedzīvotājiem nav pieejama dabasgāze. Sašķidrinātās gāzes patērētāji ir novada iedzīvotāji, kuri to izmanto sadzīves un apkures vajadzībām. Pakalpojums ir pieejams divos veidos: no gāzes rezervuāriem un no individuālajiem gāzes baloniem un rezervuāriem

Novada teritoriju šķērso AS „Augstsprieguma tīkls” publiskas infrastruktūras elektroenerģijas pārvades tīkla 110 kV un 330 kV gaisvadu elektrolīnijas. Ludzas novada teritorijā atrodas trīs pārvades tīkla transformatoru apakšstacijas: „Kārsava” (Šosejas ielā 1C, Kārsava), „Ludza” (Latgales ielā 24OC, Ludza) un „Zilupe” (Lauku ielā 6B, Zilupe).

Lai uzlabotu elektroapgādes drošumu un kvalitāti Ludzas novadā, elektroenerģijas sadales sistēmas operators AS „Sadales tīkls” regulāri veic elektroapgādes infrastruktūras uzlabošanu (0,4 kV apakšstacijas, 0,23 kV līdz 20 kV elektropārvades līnijas).

Novada teritorijā ir trīs hidroelektrostacijas (HES):

- Zilupes HES (izvietota uz Zilupes);
- Kubulovas HES, tās jauda 0.2 MW. Tā atrodas Isnaudas pagastā uz Ludzas upes;
- Felicianovas HES atrodas Ciblas pagastā, tā radusies, blakus vecajām ūdensdzirnavām laikā no 1948. līdz 1950.g. uzbūvējot jaunu HES. Tika uzstādītas divas vertikālas propellera turbīnas. Kopējā ģeneratoru jauda bija 750 kW un kritums 6,5 m. Felicianovas

HES darbojusies līdz 1960.g., bet atjaunota un uzsākusi ražot elektroenerģiju 1993.gada oktobrī. Šī HES pieder AS „Latgales enerģētika” un tās tagadējā jauda 550 kW⁴.

4.1.8. Uzņēmējdarbība

2024. gadā Ludzas novadā Uzņēmumu reģistra reģistros kopumā bija reģistrēti 45 aktīvi subjekti, sadalījumā pa tiesiskajām formām 41% ir Sabiedrības ar ierobežoto atbildību (SIA), 29% ir Zemnieku saimniecība (ZEM), 12% Individuālais komersants (IK), 12% Biedrība (BDR), 4% Individuālais uzņēmums (IND), utt.

2024. gadā Ludzas novadā likvidēti 65 uzņēmumi, bet reģistrēti jauni – 42.

Aktīvo uzņēmumu skaits 2024. gadā sadalījumā pēc darbības veidiem Ludzas novadā:

- jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība) – 296;
- graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana – 53;
- taksometru pakalpojumi – 52;
- mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku – 44;
- mežizstrāde – 38;
- mežkopība un citas mežsaimniecības darbības – 37;
- pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos – 27;
- automobiļu apkope un remonts – 27;
- kravu pārvadājumi pa autoceļiem – 26, utt..

Pēc “Lursoft” statistikas datiem, Ludzas novadā aktīvi darbojas 9 uzņēmumi, kuru apgrozījums 2023. gadā bija vairāk par 3 milj. EUR. 2023. gadā lielākie uzņēmumi novadā (ar lielāko gada apgrozījumu):

- SIA „Lūsēni” (Finiera lokšņu un koka paneļu ražošana) – 16,4 milj. EUR;
- SIA „ARIOLS” (Gatavu ēdienu ražošana) – 12,45 milj. EUR;
- SIA „LUDZAS MAIZNĪCA” (Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku) – 5,76 milj. EUR;
- SIA „ERA-M” (Kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība) – 9,44 milj. EUR;
- SIA „CPA” (Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku) – 5 milj. EUR;
- SIA „Ludzas medicīnas centrs” (Slimnīcu darbība) – 4,12 milj. EUR;
- SIA „Grano E” (Jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība)) – 3,28 milj. EUR;
- SIA „LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” (Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde) – 3,2 milj. EUR;
- SIA „Salenieku dolomīts” (Grants un smilts karjeru izstrāde; māla un kaolīna ieguve) – 3,12 milj. EUR⁵.

⁴ <http://wikimapia.org/38472591/lv/Felicianovas-HES>

⁵ Lursoft statistika, <https://statistika.lursoft.lv>

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras informāciju, bezdarba līmenis novadā 2024. gada beigās bija 11.2 % (ar 1466 reģistrēto bezdarbnieku skaitu)⁶.

4.2. DABAS RESURSI

4.2.1. Derīgie izrakteņi

Ludzas novadā ir tādi derīgie izrakteņi kā smilts-grants, smilts, kūdra, saldūdens kaļķiezis, dolomīts, sapropelis un māls. Uz 2024. gadu saskaņā ar LVĢMC datiem Ludzas novadā bija reģistrētas 132 atradnes un 847 prognozēto resursu laukumi. Atradņu lielāka daļa ir smilts un smilts-grants izrakteņi, kas tiek izmantoti būvmateriāliem. Starp prognozētajiem visvairāk ir kūdras un sapropeļa resursi. Lielākas dolomīta atradnes atrodas Mērdzenes un Blontu pagastos, smilts atradnes Ciblas, Blontu, Pildas, Salnavas un citos pagastos, smilts-grants atradnes Pildas, Lauderu, Ciblas u.c. pagastos. Lielākas prognozētas kūdras atradnes ir Briģu, Goliševas, Līdumnieku un citos pagastos.

Smilts ieguve notiek 19 atradnēs („Rogaži”, „Korintes”, „Dubrovkas”, utt.), smilts-grants ieguve notiek 60 atradnēs („Vecslabada”, „Krocāni”, „Grantiņi”, „Morozī”, utt.), dolomītu ieguve notiek 11 atradnēs („Garupes”, „Degļeva”, „Ločukrosti”, utt.), kūdras ieguve notiek 11 atradnēs („Peikstuļnīcas-Salas”, „RAU purvs”, „Kalnasalas (Beržovkas)”, utt.), sapropeli iegūst Daļkas, Franapoles, Plusona un Zeiļu ezeros. Vēl iegūst mālu „Kārsava” atradnē Salnavas pagastā, saldūdens kaļķi atradnē „Šelupinka”, „Zilezers”, „Pilda”, utt.⁷

Iespējamais derīgo izrakteņu atradnes rekultivācijas veids ir – sagatavot izstrādes teritoriju apmežošanai, lauksaimnieciskajai izmantošanai, ūdens saimniecība (ūdens ņemšanas vieta, rekreācija, akvakultūras saimniecības izveide), dabiskās vides atjaunošana (renaturalizācija).

4.2.2. Virszemes ūdens resursi

Ludzas novada teritorijas atrodas Veļikajas baseinā un daļēji Daugavas upju sateces baseinā. Virszemes ūdeņi, ko veido ezeri, upes, strauti un dīķi, aizņem 10315 ha jeb 4% no kopējās novada teritorijas. Ludzas novadā ir 76 ūdensteces (lielāki par 1 km). Lielākās upes ir Sīnupe (Zilupe), Iudrupe (Rītupe), Ludza, Sarja (Sarjanka) un Iča. Lielākie strauti ir Ījovkas upīte, Jučovas upīte un Lauderu upīte. (Ūdensteces un to aizsargjoslu saraksts, Ūdenstilpnes un to aizsargjoslu iekļauts Paskaidrojuma raksta 6. pielikumā).

Publisko upju statuss Ludzas novadā noteikts⁸:

- Ludza – no iztekas no Lielā Ludzas ezera līdz Latvijas—Krievijas robežai un ieskaitot posmu pa robežu;
- Pernovka – posmā pa Latvijas – Krievijas robežu;
- Sarja (Sarjanka) – posmā pa Latvijas – Baltkrievijas robežu;
- Sīnupe (Zilupe) – posmos pa Latvijas – Krievijas robežu.

Ludzas novadā ir 141 ūdenstilpne (lielāki par 1 ha), no tiem lielākie ir Cirms (1255,9 ha), Lielais Ludzas ezers (825,5 ha), Nirzas (Nierzās) ezers (562,5 ha), Plusons (Plisūns) (464,5 ha) un Pīteļa (Peiteļa) ezers (364,7 ha).

Publisko ezeru statuss noteikts ezeriem⁹:

⁶ Bezdarba statistika, <https://www.nva.gov.lv>

⁷ LVĢMC, Zemes dzīvu informācijas sistēmas dati

⁸ Civillikums, 1. un 2. pielikums. 01.09.1992.

- Cirms,
- Čornojes ezers (Latvijas daļa),
- Dziļais ezers,
- Istras ezers,
- Kurjanovas ezers,
- Laudera ezers,
- Lielais Ludzas ezers,
- Mazais Ludzas ezers,
- Nirzas (Nierzas) ezers,
- Nūmiernes ezers,
- Pīteļa (Peiteļa) ezers (Latvijas daļa),
- Pildas ezers,
- Plusons (Plisūns),
- Šešku ezers,
- Zilezers (Sīnojs) (Latvijas daļa),
- Zviergzdīnes ezers.

Zvejas tiesības tikai valstij pieder ¹⁰:

- Audzeļu ezers,
- Bižas ezers (Bīžas ezers),
- Brigu ezers,
- Diunokļa ezers,
- Dukanu ezers,
- Franapoles ezers,
- Ilza ezers,
- Kiudalu ezers,
- Križutas ezers,
- Leidiukšņa ezers,
- Lielais Kūrmas ezers,
- Mazais Kūrmas ezers,
- Opolais Snidzins,
- Pintu ezers,
- Rogaižas ezers,
- Rojevkas ezers,
- Soidu ezers,
- Sološu ezers,
- Škaunas ezers,
- Zeiļu ezers.

Detalizētu informāciju par virszemes ūdensobjektu ekoloģisko stāvokli skatīt 4.6.nodaļā "Vides stāvoklis".

4.2.3. Pazemes ūdens resursi

Pēc aktuālā Daugavas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāna un plūdu riska pārvaldības plāna 2022. – 2027. gadam, Ludzas novada teritorija atrodas Pļaviņu–Amulas (D3pl–aml)(D9), Arukilas–Amatas (A8) ūdens pazemes ūdens nesējslāņu kompleksa ūdensobjekta teritorijā.

Lūdzas novadā atrodas 3 pazemes ūdeņu atradnes (PŪA):

- Kārsava (Sporta iela 4A);
- Ludza (Stroda iela 46, Skolas iela 41, 54);
- Zilupe (Domes iela 12A).

PŪA "Rēzekne", kas atrodas „Lieli Dreizi”, Griškānu pagasta Rēzeknes novadā, ķīmiskā aizsargjoslas skar Ludzas novada teritoriju. Pazemes ūdens atradnes un to aizsargjoslu saraksts iekļauts Paskaidrojuma raksta 9. pielikumā.

⁹ Civillikums, 1. un 2. pielikums. 01.09.1992.

¹⁰ Civillikums, 1. un 2. pielikums. 01.09.1992.

Ludzas novadā atrodas valsts monitoringa tīkla hidroloģiskās novērojumu stacijas, kur tiek veikti automātiskie līmeņu mērījumi:

- “Ludza” (Tālavijas iela 49A, Ludza);
- “Pasiene” (Pasienes pagasts, z.v. “Automātiskā hidroloģiskā stacija”).

Lūdzas novadā atrodas Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra pazemes ūdens kvalitātes un kvantitātes monitoringa stacijas:

- Malnava 542, Malnava 543, Malnava 544, Malnavas pagastā, darbība uzsākta 14.12.2023.
- Istra 548, Istras pagastā, darbība uzsākta 07.12.2023.¹¹

Nozīmīgākais ūdensapgādē izmantojamais ūdens horizonts Ludzas novada teritorijā ir Pļaviņu – Daugavas ūdens horizonts (D3pl–dg), kas nodrošina vairāk nekā 99% no kopējā pazemes ūdens ieguves apjoma. Ūdensapgādei izmantojamais ūdens horizonts un kompleksos dominē hidroģēnkarbonātu kalcija – magnija tipa ūdeņi ar mineralizāciju 0,2 – 0,3 g/l. Kopumā ūdens atbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām, problēmas rada Latvijai raksturīgās augstās dzelzs koncentrācijas (0,5 līdz 4 mg/l, atsevišķos gadījumos tas sasniedz 6 mg/l). Tādēļ gandrīz visās ūdensgūtnēs ir nepieciešama ūdens atdzelžošana.

Gruntsūdeņu un artēzisko ūdeņu ķīmisko sastāvu, galvenokārt, nosaka iežu un infiltrācijas ūdeņu ķīmiskais sastāvs. Gruntsūdeņiem ir vietēja nozīme ūdensapgādē. Tie parasti var nodrošināt tikai nelielas individuālas vajadzības ar neliela izmēra grodu aku palīdzību, kurās nepieciešamais ūdens daudzums uzkrājas pakāpeniski. Gruntsūdeņu kvalitāte ir mainīga gan teritorijā, gan laikā. Bieži to kvalitāte neatbilst dzeramā ūdens prasībām paaugstinātās organisko skābju koncentrācijas dēļ, kas piedod ūdenim dzeltenu nokrāsu. Sliktākas kvalitātes gruntsūdeņi sastopamai purvainās vietās.

Ludzas novada pazemes ūdens krājumi ietilpst Daugavas baseina apgabala teritorijā, kas ir labi nodrošināta ar dzeramo pazemes ūdens un pazemes ūdens kvantitātes problēmas novadā nepastāv¹². Eksploatējamo artēzisko urbumu dziļums svārstās no 15 m līdz 84,5 m. Novadā esošie artēziskie urbumi galvenokārt ir pašvaldības pārziņā, daļa urbumu ir uzņēmumu, individuālo lietotāju pārziņā un ir arī vairāki urbumi, kuri netiek apsaimniekoti un informācija par tiem nav pieejama.

4.3. BIOLOĢISKĀ DAUDZVEIDĪBA, ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS, MIKROLIEGUMI

Atbilstoši ES Zaļajam kursam uz Latvijas Republiku kā tās dalībvalsti attiecas ES bioloģiskās stratēģijas ieviešana līdz 2030. gadam. Kā viens no galvenajiem šīs stratēģijas pamatuzdevumiem ir aizsargājamo dabas teritoriju tīkla paplašināšana, lai līdz 2030.gadam 30% no sauszemes un jūras teritorijām būtu aizsargājamās un 10% – stingri aizsargātas dabas teritorijas. Lai īstenotu šo uzdevumu, Latvijā līdz 2030. gadam tiks veidotas jaunas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un esošo teritoriju paplašinājumi. Dabas aizsardzības pārvalde jau ir uzsākusi jaunveidojamo teritoriju atlasīšanu un zinātnisko pamatojumu sagatavošanu.

Ludzas novada administratīvajā teritorijā atrodas daudzi dabas pieminekļi, kuru aizsardzības režīmu reglamentē LR 05.02.1997. „Aizsargjoslu likums”, LR likums „Meža likums”, likums „Par

¹¹ <https://videscentrs.lv/gmc.lv/noverojumu-arhivs/pazemes>

¹² Ludzas novada vides aizsardzības programma un rīcības plāns, 2012

Īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, LR 16.03.2000. likums „Sugu un biotopu aizsardzības likums”, MKN Nr.264, MKN Nr. 940 un MKN Nr. 264.

Ludzas novada teritorijā atrodas vairākas Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas (Natura 2000) teritorijas, kā arī ārpus šīm teritorijām ir konstatētas daudzveidīgas īpaši aizsargājamās dabas vērtības – ES nozīmes prioritārie mežu, purvu, zālāju un saldūdeņu biotopi, īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes, kuru populācijas ir nozīmīgas ne tikai Latvijas, bet arī visas pasaules mērogā.

4.3.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Latvijā ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā, lai aizsargātu un saglabātu dabas daudzveidību – retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus, dendroloģiskos stādījumus un dižkokus, kā arī sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (ĪADT) ir ierobežota saimnieciskā darbība un to ilgtermiņa mērķis ir saglabāt unikālās dabas vērtības nākamajām paaudzēm. ĪADT izmantošanu nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Informācija par ĪADT (to izveidošanas mērķis, teritoriju apraksti, izstrādātie dabas aizsardzības plāni, utt.) pieejama Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā.

Ludzas novada teritorijā atrodas 12 ĪADT un vienlaikus Natura 2000 teritorijas:

- dabas liegumi „Klešniku purvs” (3349,32 ha)¹³ un „Gulbju un Platpirovas purvs”¹⁴ (2012,65 ha) Līdumnieku pagastā, „Kreīču purvs” (2275,11 ha)¹⁵ Goliševas un Blontu pagastos, „Pildas ezers” (611 ha)¹⁶ Ņukšu un Isnaudas pagastos, „Istras ezers” (330,9 ha) Istras pagastā, „Grebļukalns” (246 ha) Pasienes pagastā, „Gulbinkas purvs” (114 ha) un „Zvirgzdenes ezera salas” (3,95 ha) Zvirgzdenes pagastā, dabas parks „Kurjanovas ezers” (263 ha) Līdumnieku pagastā, dabas parks „Istras pauguraine”(866 ha)¹⁷ Istras pagastā;
- mikroliegumi „Mežamatveju kadiķu pļavas” un „Mežamatveju pļavas” Nirzas pagastā.

Papildus iepriekš minētajām ir vēl 5 ĪADT, kas nav Natura 2000 teritorijas – dabas liegumi „Istras staigājumu meži”, „Ladas upes staigājumu meži”, „Strodu strauta staigājumu meži”, „Zaborovjes ezera purvs un meži” un „Zilupes meži”.

Vairāku novadu teritorijās atrodas Rāznes Nacionālais parks (59613,41 ha (Rundēnu pagastā – 3004,88 ha))¹⁸ (Natura 2000), dabas parks „Numernes valnis” (978,28 ha (Salnavas pagastā – 972,23 ha))¹⁹ (Natura 2000) un dabas liegums „Dūkšupes meži” (1004,49 ha (Salnavas pagastā – 719,8 ha)).

Aizsargājamo dabas teritoriju tīklojumu novadā veido arī mikroliegumi, dabas pieminekļi (aizsargājami dendroloģiski stādījumi²⁰: Gomeļmuižas parks, Mežvidu parks, Ozupienes parks, Runtortas parks; ģeoloģiski un ģeomorfoloģiski dabas pieminekļi: Dongu Valna dūbe, Dongu Valna dūbe; Ruskulovas lapegļu aleja²¹), aizsargājamie akmeņi (Seimaņu, Filandmuižas Zilais, Salnavas Naudas un Plusona dižakmens), aizsargājami koki un citas dabas vērtības. Pašvaldībai

¹³ <https://www.daba.gov.lv/lv/klesniku-purvs>

¹⁴ <https://www.daba.gov.lv/lv/gulbju-un-platpirovas-purvs>

¹⁵ <https://www.daba.gov.lv/lv/kreicu-purvs>

¹⁶ <https://www.daba.gov.lv/lv/pildas-ezers>

¹⁷ <https://www.daba.gov.lv/lv/istras-pauguraine>

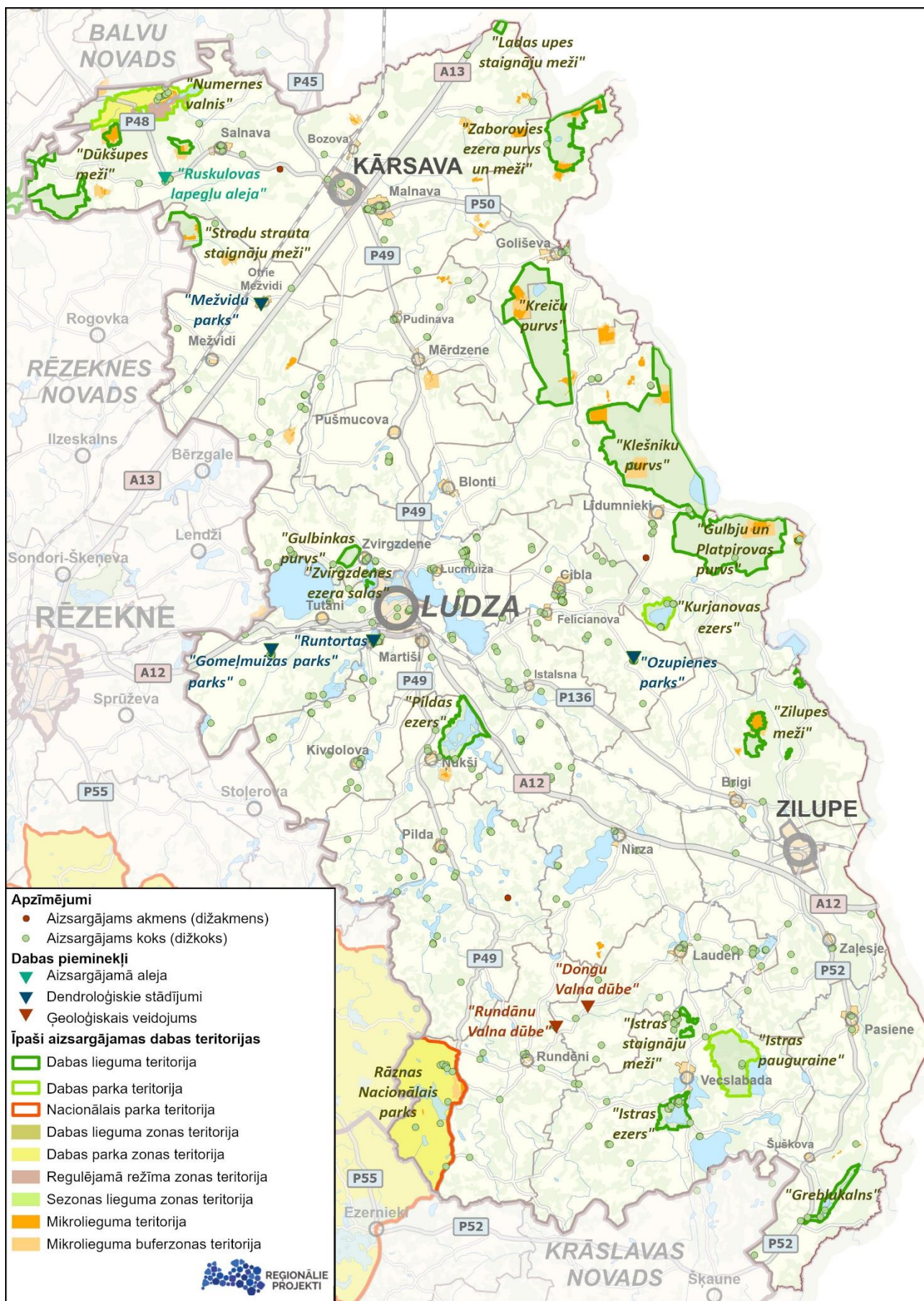
¹⁸ <https://www.daba.gov.lv/lv/raznes-nacionalais-parks>

¹⁹ <https://www.daba.gov.lv/lv/numernes-valnis>

²⁰ Saskaņā ar MK 2023. gada 28. marta noteikumiem Nr. 144 “Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem”

²¹ Saskaņā ar MK 2023. gada 28. marta noteikumiem Nr. 143 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”

būtu jāveic dabas vērtību saglabāšana, ņemot vērā noteikumus par aizsargājamām alejām un noteikumus par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem.



ATTĒLS 3. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Lai mazinātu ietekmi uz īpaši jutīgajām teritorijām un saglabātu dabas vērtības, ar vairākiem LR likumiem, Ministru kabineta noteikumiem un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, sugu un biotopu aizsardzības plāniem ir noteikti specifiski ierobežojumi, kas mazina antropogēno slodzi un nodrošina teritoriju ilgtspējīgu attīstību.

Ludzas novada teritorijā spēkā esošs Rāznas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāns, dabas lieguma "Grebļukalnas" dabas aizsardzības plāns un dabas parka "Numernes valnis" dabas aizsardzības plāns (Salnavas pagasta teritorija).

ĪADT ir nozīmīgs reģiona ekotūrisma resurss, tomēr problēmu rada atbilstošas infrastruktūras nepietiekamība, kā arī tas, ka daudzām ĪADT nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kas detalizētāk noteiktu atļautās un aizliegtās darbības šajās teritorijās, kā arī ietvertu teritoriju infrastruktūras plānojumu. Pašvaldībām būtu ieteicams sadarboties ar Dabas aizsardzības pārvaldi, lai rastu risinājumus nepieciešamās vides infrastruktūras izveidei, tādējādi reģionā būtu iespējams novērst/mazināt antropogēnās slodzes ietekmi tūristu un vietējo iedzīvotāju īpaši iecienītās dabas teritorijās.

Pēc LVĢMC informācijas, veicot robežjoslas ierīkošanu Ciblas novada Līdumnieku pagastā dabas liegumā "Gulbju un Platpirovas purvs" iznīcināts ES aizsargājamais biotops "Veci vai dabiski boreāli meži" (biotopa kods -9010*) 0,63 ha platībā un ES aizsargājamais biotops "Purvaini meži" (biotopa kods -91D0*) 0,94 ha platībā. Kaitējums īpaši aizsargājamai dabas teritorijai konstatēts 29.05.2019.²²

4.3.2. Aizsargājami koki

Būtiska loma ainavā un dabas daudzveidības veicināšanā ir dabas pieminekļiem – atsevišķi augoši lielu dimensiju kokiem – dižkokiem, kuriem piemīt arī dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība. Pēc MKN Nr.264 jebkurš koks, kurš 1,3 m augstumā no sakņu kakla sasniedzis 2.pielikumā norādīto sugai atbilstošo apkārtmēru, tiek uzskatīts par dabas pieminekli – dižkoku.

Pēc dabas datu pārvaldības sistēmas „Ozols” 2024.gada datiem, Ludzas novadā uzskaitīti 293 valsts nozīmes aizsargājami koki, 163 potenciālie aizsargājami koki un 34 īpatnēji koki. Visvairāk aizsargājamo koku ir Istras pagastā (34 koki), Zvirgzdenes pagastā (22 koki) un Ciblas pagastā (21 koks). Pēc koku sugas novadā visvairāk ir aizsargājami koki – Parastais ozols, Parastā liepa, Parastā priele un Blīgzna (pūpolvītols).

Aizsargājamo koku (dižkoku) saraksts iekļauts Paskaidrojuma raksta 4. pielikumā.

Aizsargājamo koku skaits ir mainīgs, jo regulāri tiek uzmērīti koki, kas atbilst dižkoka statusam un saraksti tiek papildināti. Aktuālā informācija pieejama Dabas aizsardzības pārvaldes interneta vietnē dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS".

Nozīmīgi ir saglabāt koku alejas un koku rindas, kas ir unikāls kultūrvēsturiskais mantojums. Tām ir liela loma kultūrvēsturiskajā ainavā, kā arī dabas daudzveidības uzturēšanā un saglabāšanā. Lai gan alejas un koku rindas ir mākslīgi veidotas, tajās sastopams ļoti daudz dažādu augu un dzīvnieku, tostarp retas vai īpaši aizsargājamas sugas.

Vēršam uzmanību, ka nozīmīgi ir saglabāt arī koku alejas, kas ir unikāls kultūrvēsturiskais mantojums, kurām ir liela loma kultūrvēsturiskajā ainavā, kā arī dabas daudzveidības uzturēšanā un saglabāšanā. Lai gan alejas ir mākslīgi veidotas – cilvēku stādītas – tajās

²² <https://videscentrs.lv/mc.lv/jebuvets/vidai-nodarita-kaitejuma-informācijas-sistema>

sastopams ļoti daudz dažādu augu un dzīvnieku, tostarp retas, īpaši aizsargājamas sugas, piemēram, lapkoku praulgrauzis, vidējais dzenis, kas apdzīvo ozolu alejas, un sikspārņi.

4.3.3. Mikroliegumi

Ludzas novada teritorijā ir izveidoti mikroliegumi gan īpaši aizsargājamām sugām, gan biotopiem. Mikroliegumu skaits ir mainīgs, jo atklājot kādu jaunu aizsargājamas sugas dzīvotni, var tikt veidots jauns mikroliegums. Ludzas novadā izveidoti vairāk kā 53 mikroliegumi (putni, biotopi, bezmugurkaulnieki, vaskulārie augi un paparžaugi).

Kopā mikroliegumu teritorijas aizņem 1149.41 ha un to buferzonas – 1696.7 ha, kas veido 1.18 % no kopējās Ludzas novada teritorijas platības.

Mikroliegumu saraksts iekļauts Paskaidrojuma raksta 4. pielikumā.

4.3.4. Bioloģiskā daudzveidība

Kultivētie stādījumi, iespaidīgie dižkoki un plašs dzīvotņu klāsts nosaka vēsturisko muižu parku kompleksus (Salnavas muiža, Eversmuiža, Felicianovas muiža, Malnavas muiža, Runtortas muiža utt.) par unikālām teritorijām, kas veicina novada bioloģisko daudzveidību. Vēsturiskie muižu parki ar to dabas vērtībām (nozīmīgi meža biotopi, aizsargājamo organismu dzīvotnes un vairošanās vietas) varētu būt ES nozīmes biotopu un putnu aizsardzībai svarīgas teritorijas, tāpēc ir liels potenciāls iekļaut tos aizsargājamo dabas teritoriju tīklā.

Salnavas muižas ēku komplekss atrodas Salnavas pagasta teritorijā. Netālu no muižas kungu nama atrodas dižakmens. Apkārt kompleksam ir iekopts parks ar dīķi un pastaigu tiltiņiem.

Eversmuiža Ciblas pagastā ir vienīgā cietokšņa tipa muiža Latvijas austrumos. Muižas parku ieskauj mūra žogs. Mūsdienās kungu mājā izvietots Ciblas internāts, iekārtots Ciblas novadpētniecības muzejs, kur piedāvā ekskursijas. Ilžas upītes krastos izveidota Eversmuižas kultūrvēsturiskā taka. Pili apkārt ir stādīts parks Ilžas upes krastā, kuru ieskauj mūra žogs un kur var apskatīt šķeltlapu liepas, sarkanās kļavas u.c. Pils-cietoksnis ir iekļauta 100 Eiropas kultūras mantojuma objektu Latvijas sarakstā.

Felicianovas muižas apbūve kārtota ap apaļo parādes pagalmu. Saglabājusies pils un saimniecības ēka. Dažas saimniecības ēkas celtas pie ceļa uz ūdensdzirnavām. Pie muižās kungu mājas 19. gs. beigās veidots ainavu parks.

Malnavas muižas apbūve samēra sena, radusies 19. gs. pirmajā pusē. Tā pamatā ieturēta klasicisma stilā, taču būvformu izveidē saskatāmas arī barokālas iezīmes – pils jumta iezīmes. Pie muižas plašs, kopts parks. Tajā vairāk par piecdesmit eksotisko koku un krūmu sugu.

Runtortas muiža Isnaudas pagastā. Kara laikā vairākas ēkas nodega. Uz veciem muižas mājas pamatiem uzcēla jaunu divstāvu namu, kurā kādu laiku, atradās lauksaimniecības, tad 8-gadīgā skola. Tagad tā ir pielāgota dzīvokļiem. Par bijušo godību liecina vien vecā muižas parka un dārza paliekas.

Ruskulovas muiža Salnavas pagastā. Mūsdienās apskatāms Ruskulovas muižas parks ar simtgadīgu lapegļu aleju, kas ir regulārā plānojuma parks 2,7 ha platībā. No pakalna, kurā saglabājušās senas vējdzirnavu drupas, paveras skaists skats uz plašu apkārtni. Bijušajā Ruskulovas muižas centrā vēl saglabājušās muižas saimniecības ēkas un to drupas.

Bioloģiskā daudzveidības saglabāšanai ir svarīga videi draudzīgu meža apsaimniekošana. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, Lūdzas novadā meži aizņem 112 486 ha teritorijas, kur 29% ir valsts meži. Ludzas novadā ir dažādi meža tipi: 57% sausieņi, 17% purvaini, 13% kudrēņi,

8% slapjaini un 5% āreņi. Kopumā dominē pēc koku sugām bērzi (37%), egles (23%), priedes (16%), apses (9%), baltalksnis (8%) un melnalksnis (7%).

Latvijas meža politikas kontekstā "ilgtspējīga" apsaimniekošana nozīmē meža un meža zemju pārvaldīšanu un izmantošanu tādā veidā un pakāpē, lai saglabātos to bioloģiskā daudzveidība, produktivitāte, atjaunošanās spēja, vitalitāte un potenciālā spēja veikt nozīmīgas ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas vietējā, nacionālā un globālā līmenī tagad un nākotnē, kā arī, lai neizraisītu draudus citām ekosistēmām.

Ekonomikas ministrijas priekšlikums veidot jaunus stratēģiskas nozīmes vēja enerģijas parkus uz valsts īpašumā esošas zemes, uzticot šī projekta izpildi AS "Latvenergo" un AS "Latvijas valsts meži" dibinātam kopuzņēmumam. 2022.gada 27.jūnijā ir izdots MK rīkojums Nr. 464 "Par atļauju akciju sabiedrībai "Latvenergo" un AS "Latvijas valsts meži" iegūt līdzdalību to jaundibināmajā kopuzņēmumā", nosakot vispārējo stratēģisko mērķi – īstenot stratēģiski svarīgu vēja parku projektus Latvijas Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2021. – 2030.gadam iekļauto mērķu sasniegšanai un turpmākai virzībai uz klimatneitralitātes sasniegšanu, veicinot enerģētiskās neatkarības nodrošināšanu. 2022.gada 22.jūlijā Uzņēmumu reģistra komercreģistrā ir reģistrēts AS "Latvenergo" un AS "Latvijas valsts meži" kopuzņēmums vēja parku attīstībai – SIA "Latvijas vēja parki".

Ieteicams saglabāt un veidot vietējas nozīmes īpaši aizsargājamās teritorijas vietās, kur ir koncentrēti īpaši aizsargājami biotopi un sugas, lai veicinātu dabas un kultūras vērtību aizsardzību un apsaimniekošanu, kā arī bioloģisko daudzveidību, nodrošinot sugu migrāciju starp valsts nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām pa "zaļajiem koridoriem". Lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, blīvas apbūves teritoriju plānot ārpus mežiem un īpaši aizsargājamo biotopu teritorijām.

4.4. AINAVA

Ludzas novads ir ainaviski bagāts ar unikālām kultūrvēsturiskām un dabas vērtībām, tostarp Latgales ezeraines ainava ir iekļauta Latvijas kultūras kanonā. Latvijas ainavu dārgumu sarakstā iekļauti:

- Ludzas pilsēta ar ezeriem un pilsdrupām;
- Zilupes senleja;
- Svētā Dominika Pasienes Romas katoļu baznīca;
- Latgales krucifikss lauku ainavā.

Ludzas novada ainaviskumu nosaka teritorijas ģeogrāfiskais novietojums starp Latgales augstieni, Mudavas (Veļikajas) zemieni un Atzeles pacēlumu un teritorijas kultūrvēsturiskā attīstība. Novada daudzveidīgo ainavu veido vairāki ainavapvidi:

- Balupes–Stampaku purvaine;
- Viļānu–Kārsavas grēdaine;
- Austrumlatgales (Ritupes–Zilupes) mežpurvaine;
- Burzavas pauguraine ar Ludzas ezeraini;
- Mākoņkalna–Liepukalna augstumi;
- Skaistas–Rundēnu lēzenpauguraine;
- Šķaunes–Zilupes grēdaine.

Galvenie ainavu veidojošie elementi ir reljefs, mežu masīvi, lauksaimniecībā izmantojamā zeme, purvi, ezeri (Cirms, Lielais Ludzas ezers, Pildas ezers, Nierzas ezers u.c.), upes (Ludza, Pilda, Istra u.c.), apdzīvotās vietas (Ludzas, Kārsavas, Zilupes pilsētas, ciemi, viensētas), kultūrvēsturiskie un dabas aizsardzības objekti.

Vienlaikus rekomendējam paredzēt pasākumus tipiskās Latgales ainavas saglabāšanā un paredzēt risinājumus meža fragmentācijas mazināšanai, kā arī esošo vērtību un atklātās ainavas saglabāšanai. Nepieciešams vērst uzmanību uz augstvērtīgo ainavu telpu saglabāšanu, paredzot arī risinājumus, kas nodrošinās mērķtiecīgu ainavu kvalitātes uzlabošanu, novērstu augstvērtīgo ainavu telpu izzušanu un uzlabotu ainavu, kur tās vērtība ir mazinājusies vai zudusi. Līdz ar to lūdzam noteikt ainaviski vērtīgās teritorijas un paredzēt atsevišķas prasības teritorijas izmantošanai, t. sk. paredzot, piemēram, prasības ainavisko skatu virzienu neaizsegšanai, veicot apmežošanu, un aizliedzot veikt darbības, kas būtiski pārveido ainavu, t. sk. saules paneļu vai vēja elektrostaciju izvietošanu. Pirms jebkuras jaunas saimnieciskās darbības, īpaši jaunas apbūves vienības veidošanas (jaunas lauku sētas, publiskās apbūves), kas var izmainīt konkrētās vietas vides īpatnības un raksturīgos ainavu elementus, izstrādājams lokālais ainavu plāns vai ainavu analīze.

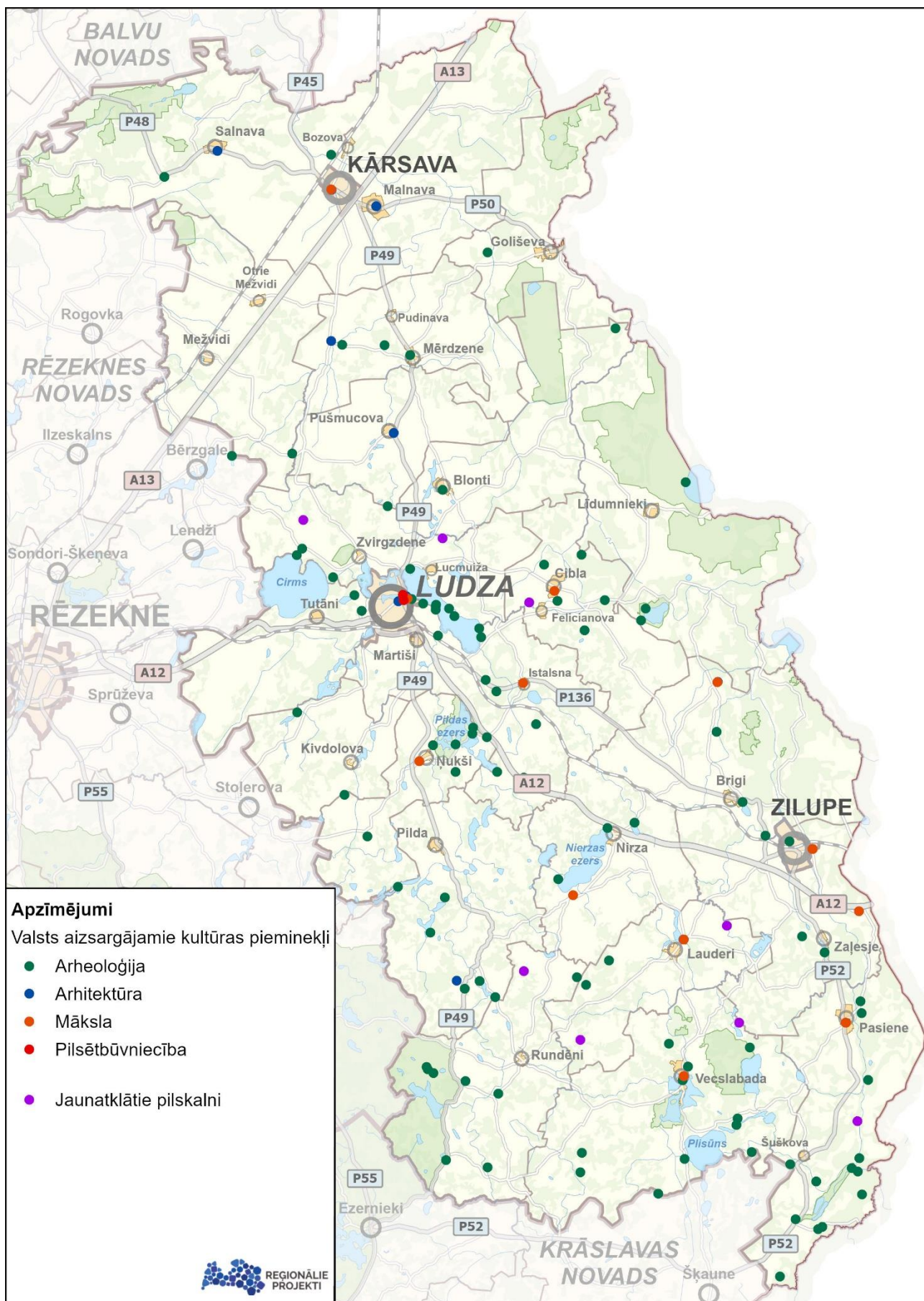
4.5. KULTŪRAS MANTOJUMS

Ludzas novada teritorijā kā viens no būtiskākajiem novada resursiem iezīmējas tā bagātīgais un daudzveidīgais kultūrvēsturiskais mantojums. Tas ne tikai saglabā novada kultūrvidi, bet sekmē tūrisma attīstību un novada atpazīstamību.

4.5.1. Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauti dažādi nekustami kultūras pieminekļi (skatīt ATTĒLS 4)²³.

²³ Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde, <https://mantojums.lv/cultural-objects>



ATTĒLS 4. Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi

Kultūras pieminekļu saraksts iekļauts Paskaidrojuma raksta 5. pielikumā.

Kopumā Ludzas novadā atrodas 136 nekustamie kultūrvēsturiskie pieminekļi, no tiem 77 valsts nozīmes, 52 reģiona nozīmes un 7 vietējās nozīmes arheoloģijas, mākslas un arhitektūras pieminekļi. Ludzas novada nekustamie kultūras pieminekļi: 95 arheoloģijas, 25 mākslas, 15 arhitektūras pieminekļi un 1 pilsētībūvniecības piemineklis (Ludzas pilsētas vēsturiskais centrs), kas iekļauti spēkā esošajā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, kuru 29.10.1998. apstiprinājusi LR Kultūras ministrija ar rīkojumu Nr. 128. Kurjanovas pilskalnam (Nr. 9391), kas atrodas Kurjanovas ezera ZR krastā Līdumnieku pagastā Ludzas novadā, 5.jūlija 2024.gadā tika piešķirts valsts nozīmes kultūras pieminekļa statuss.

No Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ir izslēgti 10 kultūras pieminekļi, kuriem pašlaik ir statuss Kultūrvēsturiski vērtīgi objekti (KVO). Ludzas novadā ir 17 kultūras pieminekļi ar KVO statusu.

Kultūras piemineklis „Rikopoles senkapi (Kara kapi)” ir Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis, kas atrodas Stoļerovas pagastā, Rēzeknes novadā, bet tā aizsardzības zona skar Ludzas novada teritoriju.

Lielākais arhitektūras pieminekļu skaits atrodas Pasienes, Istras, Ņukšu un Isnaudas pagastos. Ap 79% atrodas labā saglabātības stāvoklī, 21% apmierinošā. Publiski pieejami ir tikai 50% pieminekļi, daļēji publiski pieejami 23%, nav publiski pieejami 26%.

Saskaņā ar likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 23. pantu un Aizsargjoslu likuma 8. pantu aizsardzības zona ap valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem pilsētās noteikta 100 m un laukos – 500 m, ja aizsardzības zona nav noteikta individuāli.

Atbilstoši likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 14. panta septītajai daļai vietējas nozīmes kultūras pieminekļu saglabāšanas uzraudzību no 2023. gada 1. janvāra nodrošina pašvaldība.

Kultūras pieminekļi jāizmanto veidā, kas neapdraud un nemazina to kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu ilgtermiņā, prioritāri kultūras pieminekļi jācenšas izmantot sākotnējai funkcijai, kultūras, izglītības un zinātnes mērķiem, bet pieļaujama to izmantošana arī citām vajadzībām, ja tā nemazina pieminekļu vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību, kā arī ievērojot kultūras pieminekļu, to teritoriju un aizsardzības zonu uzturēšanas režīmus un saimnieciskās darbības ierobežojumus. Ar kultūras pieminekļu un to teritoriju uzturēšanas režīmiem var iepazīties vietnē: <https://mantojums.lv/>.

4.5.2. Kapsētas

Kapsētas ir teritorijas, kurās gan vēsturiski ir notikuši, gan pašlaik tiek veikti apbedījumi. Kapsētām ir noteiktas aizsargjoslas – 300 metri, ievērot Ministru kabineta 1998.gada 29.decembra noteikumu Nr. 502 “Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika” prasības.

Ludzas novadā ir 166 darbojošas kapsētas (notiek apbedījumi), 20 kapsētās apbedīšana ir pārtraukta (skatīt Paskaidrojuma raksta 11. pielikumu). Kapsētu 300 m sanitārajās aizsargjoslās nav pieļaujama lokālo ūdensapgādes vietu ierīkošana. Kapsētām, t.sk. arī dzīvnieku kapsētām, vēl vismaz 25 gadus pēc apbedījumu pārtraukšanas un to slēgšanas ir nosakāma atbilstoša sanitārā aizsargjosla un tajās ir jāievēro Aizsargjoslu likuma 52., 53. pantā noteiktie aprobežojumi.

Ludzas novadā ir plānotas divas jaunas teritorijas kapsētu izveidei (zemes vienības ar kadastra apzīmējumu 68980090004 un 68980090003).

4.6. VIDES STĀVOKLIS

Gaisa kvalitāte un troksnis ir vieni no nozīmīgākajiem dzīves kvalitāti ietekmējošajiem faktoriem, kuri ietekmē gan teritorijas iedzīvotāju dzīves kvalitāti, gan dabas daudzveidību mums apkārt.

4.6.1. Gaisa kvalitāte un to ietekmējošie faktori

Gaisa kvalitāte ir viena no aktuālākajām vides problēmām, it sevišķi blīvi apdzīvotās teritorijās. To galvenokārt ietekmē cilvēku saimnieciskā darbība. Tās ietekmē gaisā nonāk dažādu vielu izmeši. Palielinoties to koncentrācijai, negatīvi tiek ietekmēta ne tikai cilvēku veselību, bet arī ekosistēmas un veicinātas klimata pārmaiņas. Izmešu avoti varbūt gan stacionāri (rūpnīcas, katlumājas, lauksaimniecības u.c.), gan mobili (dzelzceļš, transports, u.c.).

Ludzas novada teritorijā nav izvietota valsts gaisa monitoringa stacija (VSIA "LVĢMC"), līdz ar to netiek veikti regulāri gaisa kvalitātes mērījumi. Tuvākās gaisa kvalitātes monitoringa stacija atrodas Rēzeknē (Atbrīvošanas aleja 115A, Dārzu ielā 40B).

Lielāko ietekmi uz gaisa kvalitāti novadā atstāj piesārņojošo vielu emisijas no ražošanas uzņēmumiem, apkures sistēmām, transporta, u.c. Kā potenciāli piesārņotākais gaiss veidojas pie intensīvākās satiksmes ielām un ceļiem, dzelzceļa, ap ražošanas un tehniskajiem objektiem. Novadā ir plašas zaļās teritorijas, izveidoti parki un atrodas dažādi ūdensobjekti, kuru tuvumā gaisa kvalitāte ir augstāka.

Pēc kopējā emisiju vērtību apkopojuma, Ludzas novadā, visvairāk emisijas tiek novadītas gaisā Ludzas apkārtnē, tad Zilupes un Kārsavas, kur koncentrējas lielāks skaits ražotņu/objektu, kuru darbības rezultātā gaisā tiek novadītas piesārņojošās vielas.²⁴

2023. gadā pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datiem (valsts statistikas pārskats "Nr.2 – Gaiss") par gaisā novadītajām piesārņojošajām vielām Ludzas novadā tika iesniegtas atskaites no 66 organizācijām par 357 iekārtām.

Ludzas novadā, piecu gadu periodā, no 2019. līdz 2023. gadam, kopējais gaisā novadītais piesārņojošo vielu apjoms un iekārtu skaits, par kurām atskaitās piesārņojošo darbību veicēji kopumā pieauga. Skatoties pēdējo trīs gadu laikā novērojama samazināšanas tendence (2.tabula). Būtiski piesārņojošo vielu apjoms pieaudzis tieši 2021. gadā, pēc valsts statistikas pārskata "Nr.2 – Gaiss" atskaitēm.²⁵

Tabula Nr. 2 Izmešu apjoms (t/gadā) Ludzas novadā²⁶

	2023	2022	2021	2020	2019
Iekārtu skaits	357	374	355	283	277
KOPĀ	12 065.78	13 625.78	15 137.46	2 178.81	2 750.24
Acetons (dimetilketons)	5.44	3.98	5.52	10.69	11.00
Cietās izkļiedētās daļiņas	30.19	53.72	28.82	3.88	3.18
Daļiņas PM10	32.09	55.82	42.23	39.17	44.07
Daļiņas PM2, 5	11.51	9.88	10.37	4.04	1.48
Gaistošie organiskie savienojumi (GOS)	1.21	1.35	0.93	0.39	0.29
Oglekļa dioksīds	11 825.16	13 282.68	14 857.72	1 941.39	2 478.97
Oglekļa oksīds	105.29	149.15	123.49	103.57	115.21
Slāpekļa dioksīds	29.26	38.92	30.06	30.34	39.16
Slāpekļa oksīdi (NOx)	24.05	28.60	36.27	41.72	52.74

²⁴ VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", <https://prtr.lvģmc.lv>

²⁵ VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", www.meteo.lv, pārskatu sistēma „Gaiss”

²⁶ Valsts statistiskais pārskats "2-Gaiss", www.meteo.lv, 2018.01. Statistiskos pārskatus iesniedz tikai tie operatori, kuri veic A, B vai C kategorijas piesārņojošo darbību saskaņā ar MK 30.11.2010. noteikumu Nr.1082 "Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai" 1 un 2. pielikumu. Attēlotas emisijas, kuru apjoms gadā pārsniedz 1 t.

	2023	2022	2021	2020	2019
Sēra dioksīds	0.28	0.24	0.43	0.16	0.67

Visvairāk no piesārņojošajām vielām tiek emitēts oglekļa dioksīds, oglekļa oksīds un slāpekļa dioksīds, kas galvenokārt veidojas sadedzināšanas procesā. Pēdējo trīs gadu laikā samazinājās oglekļa dioksīda, oglekļa oksīda, slāpekļa dioksīda, slāpekļa oksīdu (NOx), sēra dioksīda, PM10 daļiņu un nebūtiski acetona (dimetilketons) emisijas, bet pieauga cieta izkliedēto daļiņu, PM 2, 5 daļiņu un gaistošo organisko savienojumu (GOS) emisijas.

Pēc iekārtu skaita, par kurām atskaitās piesārņojošo darbību organizācijas Ludzas novadā, dominējošās ir sadedzināšanas iekārtas. Kā kurināmais siltuma un tehnoloģisko procesu uzturēšanai 2024.gadā Ludzas novadā tiek izmantota koksne (pārējais), šķelda, malka, granulas, kā arī dīzeļdegviela, cita biogāze, un sašķidrinātā gāze (Tabula 3). Kā nozīmīgākais kurināmā veids 2024.gadā ir koksne (pārējais) 83%, šķelda 7% un malka 6%. Iepriekšējos gados vairāk tika izmantota šķelda 50%, tad koksne (pārējais) 35% un malka 11%.

Tabula Nr. 3 Kurināmā patēriņš siltuma ražošanai un tehnoloģiskajiem procesiem Ludzas novadā²⁷

Kurināmais		2024		2023		2022		2021		2020	
		Iekārtas	Apjoms	Iekārtas	Apjoms	Iekārtas	Apjoms	Iekārtas	Apjoms	Iekārtas	Apjoms
Biogāze	tūkst. m ³			1	664.60	1	877.10	1	9 981.80	1	2 140.00
Cita biogāze	tūkst. m ³	1	62.64								
Dīzeļdegviela	t	11	151.88	14	209.57	13	196.49	14	203.95	15	209.51
Koksne	t									2	16 065.00
Koksne (pārējais)	t	6	14 601.88	7	17 045.76	7	13 392.43	5	19 548.26	6	892.43
Briketes	t							1	95.10	1	55.52
Malka	t	10	1 007.19	33	5 220.30	35	5 921.12	39	7 407.81	35	6 599.28
Ogles	t							1	10.00		
Sašķidrinātā gāze	t	1	11.30	1	2.80	1	6.30	1	10.30	1	6.10
Šķelda	t	4	1 309.53	11	24 741.36	12	30 190.02	12	28 327.30	11	18 308.71
Granulas	t	5	435.99	5	327.55	4	332.38	4	332.38	4	185.85

Kopumā novadā nav daudz iekārtu, kuru ietekmē veidotos nozīmīgs gaisa piesārņojums, kas ietekmē plaša mēroga teritorijas. Gaisā novadīto piesārņoto vielu emisiju apjoms pēdējos gados samazinājies saistībā ar iekārtu skaita samazināšanos. Lielākoties pēc iekārtu skaita novadā darbojas iekārtas siltumenerģijas ražošanai, kā kurināmie lielā skaitā iekārtu tiek izmantoti atjaunojamie kurināmie (koksne (pārējais), šķelda, malka).

Gaisa kvalitāti novadā ietekmē arī transports un tā infrastruktūra, kuras ietekmes zonās rodas gan gaisa piesārņojums, gan trokšņa līmeņa palielināšanās.

Ludzas novadā nozīmīgākās transporta ietekmes zonas ir abpus valsts galvenā autoceļa A12 (Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova), maršruts E22 Rīga – Maskava daļa) un A13 (Krievijas robeža (Grebņeva) – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža (Medumi)), sešiem valsts reģionālajiem (P45, P48, P49, P50, P52, P136) un 49 valsts vietējiem autocelšiem.

²⁷ Valsts statistiskais pārskats "2-Gaiss", www.meteo.lv, Statistikas pārskatus iesniedz tikai tie operatori, kuri veic A, B vai C kategorijas piesārņojošo darbību saskaņā ar MK 30.11.2010. noteikumu Nr.1082 "Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai" 1 un 2. pielikumu.

Ludzas novada pašvaldības pārziņā nodoti 32 vietējie autoceļi 272.87 km garumā. Novadu šķērso dzelzceļa līnija Rēzekne II – Zilupe – valsts robeža, uz kuras Ludzas novada teritorijā atrodas divas stacijas (Ludza un Zilupe) un trīs pieturas (Istalsna, Nerza, Briģi). Transporta ietekmē gaisā tiek novadītas tādas vielas kā slāpekļa oksīdi, oglekļa oksīdi, ogļūdeņraži, tvana gāze, kvēpi, cietās daļiņas, sēra dioksīds, benzols u. c. Pēdējo piecu gadu laikā kopumā valstī gaisa piesārņojošo vielu emisijas (CO₂, NO_x daļiņas PM) no dīzeļvilcieniem samazinās²⁸.

Autotransporta intensitāte uz valsts galvenā autoceļa A12 teritorijā no 2020. gada līdz 2024. gadam ir bijusi svārstīga. A12 posmā no 106.16 līdz 127.96 km vērojama intensitātes palielināšanās, bet pārējos posmos intensitātes samazināšanās. Savukārt uz valsts galvenā autoceļa A13 vērojama intensitātes palielināšanās visos posmos (Tabula Nr. 4). Kravas transporta īpatsvars uz valsts galvenajiem autoceļiem nedaudz pieauga.

Uz valsts reģionālajiem autoceļiem satiksmes intensitāte un kravas transporta īpatsvars bija svārstīgs. Uz valsts reģionālajiem autoceļiem P45, P48, P49, P52, P136, satiksmes intensitāte kopumā pieauga, bet uz valsts reģionālajiem autoceļiem P50 satiksmes intensitāte samazinājās. Kravas transporta īpatsvars uz valsts reģionālajiem autoceļiem P45, P49 un P52 pēdējos gados nedaudz pieauga, bet uz pārējiem reģionālajiem autoceļiem samazinājās. Ceļu satiksmes intensitāte uz vietējiem autoceļiem pēdējos gados samazinās. 2021., 2022.gadā novērojamā lielākā ceļu satiksmes intensitāte.

Tabula Nr. 4 Satiksmes intensitāte valsts autoceļos (vid. auto skaits diennaktī)²⁹

Valsts autoceļš		Posms (km)		2020		2021		2022		2023		2024	
				A	K%	A	K%	A	K%	A	K%	A	K%
A12	Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova)	106.160	127.960	3058	20	2724	22	3214	22	3082	22	3155	21
		127.960	146.050	1452	34	1371	37	1452	34	1423	35	1425	37
		146.050	163.730	861	38	732	41	943	40	705	39	625	42
A13	Krievijas robeža (Grebņeva) – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža (Medumi)	0.760	13.174	600	35	584	43	781	37	788	37	630	38
		13.174	47.651	3344	15	3341	15	3609	15	3663	17	3345	21
P45	Viļaka – Kārsava	0.000	22.000	686	11	718	12	694	13	622	13	601	12
		22.000	49.690	627	16	743	21	739	20	825	18	797	19
P48	Kārsava – Tilža – Dubļukalns	0.000	26.292	533	12	677	8			483	3	940	4
		26.292	47.230	622	13	503	13	500	12	539	13	492	12
P49	Kārsava – Ludza – Ezernieki	0.000	10.800	782	15	829	14	761	15	853	13	816	15
		10.800	25.290	1222	10	1117	12	1177	11	1211	11	1292	13
		29.550	45.010	700	15	871	11	947	6	873	12	809	11
		45.010	75.710			252	13	262	14	299	11	239	11
P50	Kārsava – LV robeža (Aizgārša)	0.000	2.070	1500	3	1629	12	1284	13	1243	11	1268	8
		2.070	15.150	458	19	736	20	656	22	580	18	462	12
P52	Ploski – Zilupe –	0.000	1.830	800	10	805	10	718	10	822	10	862	12
		4.230	5.190			930	6	821	7	846	6	849	9

²⁸ Latvijas dzelzceļš, vides informācija, <https://www.ldz.lv/lv/gaisa-piesarnojoso-vielu-emisijas>

²⁹ VAS "Latvijas Valsts ceļi", www.lvceļi.lv, A – vidējais automašīnu skaits diennaktī, K% – kravas transports procentos.

Valsts autoceļš		Posms (km)		2020		2021		2022		2023		2024	
				A	K%	A	K%	A	K%	A	K%	A	K%
	Šķaune – Ezernieki	5.190	36.440			634	6	608	4	701	4	675	12
		36.440	60.020			324	12	284	8	566	9	507	20
P136	Ludza – Brigi – Zilupe	0.000	28.140	319	14	303	13	302	14	295	12	329	13

Līdz 2025. gadam pašvaldībām jāizstrādā transporta attīstības plāni ³⁰.

No autoceļiem veidojas arī putekļu piesārņojums, jo lielākā daļa autoceļu novadā (valsts vietējie autoceļi un pašvaldības ceļi) ir ar šķembu un grants segumu. Putekļu piesārņojumu gaisā samazina autoceļu pārklāšana ar asfaltbetonu vai citiem bitumizētiem segumiem, taču statistika rāda, ka 2023. gadā salīdzinot ar 2021. gadu kopējais valsts un pašvaldības autoceļu un pašvaldības ielu garums ar asfaltbetona un citiem bitumizētiem segumiem ir samazinājies par 10 km.

Tabula Nr. 5 Valsts autoceļu, pašvaldības autoceļu un ielu garums pa segumu veidiem (km)
Ludzas novadā³¹

Gads	Valsts autoceļi		Pašvaldības autoceļi		Pašvaldības ielas	
	Asfaltbetona u.c. bitumizētie segumi	Šķembu un grants segumi	Asfaltbetona u.c. bitumizētie segumi	Šķembu un grants segumi	Asfaltbetona u.c. bitumizētie segumi	Šķembu un grants segumi
2021	304	487	21	1188	102	57
2022	303	487	21	1188	102	57
2023	290	501	21	1188	106	53

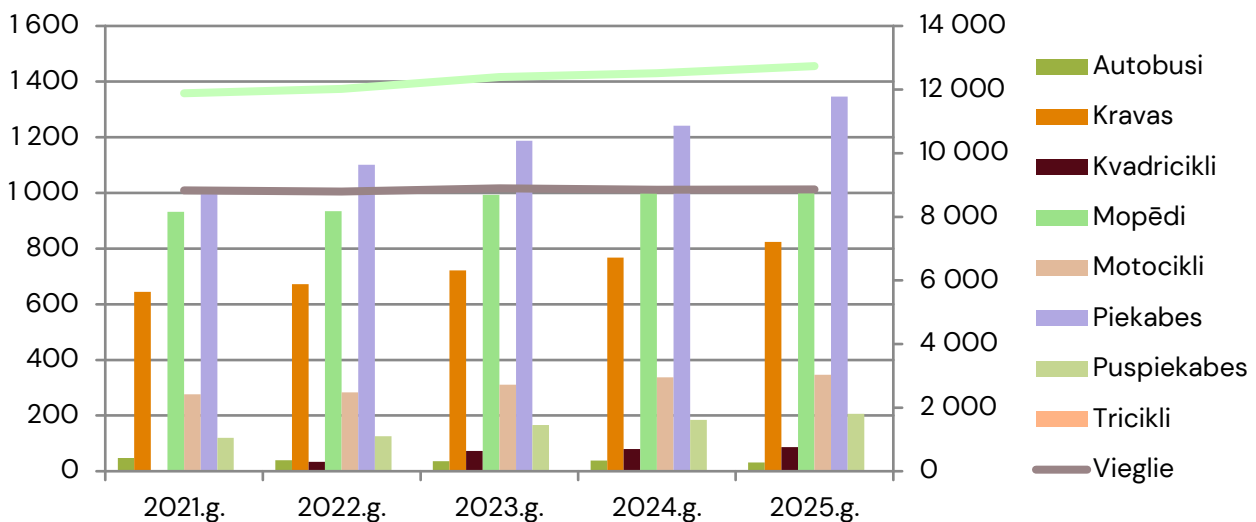
Vēl viens no rādītājiem, kas var raksturot potenciālo gaisa piesārņojumu no transporta ir reģistrētais transportlīdzekļu skaits. Autotransporta skaitam novadā, līdzīgi kā kopumā Latvijā, ir tendence pieaugt. Uz 2025. gada sākumu novadā bija reģistrēti 12 738 transporta līdzekļi, Ludzā bija reģistrēts 4 251 transportlīdzeklis, Kārsavā – 605, Zilupē – 402.³²

Kopējais reģistrēto transporta līdzekļu skaits Ludzas novadā laika periodā no 2021. gada līdz 2025. gadam pieaudzis par 854 transporta līdzekļiem (skatīt ATTĒLS 5). Lielāko īpatsvaru starp reģistrētajiem transporta līdzekļiem novadā 2025. gadā sastāda vieglās automašīnas – 8 863 jeb 70 %.

³⁰ <https://lvceli.lv/buj/valsts-autocelu-funkcijas-un-pasvaldibam-nododamie-celi/>

³¹ Valsts un pašvaldību autoceļu un pašvaldību ielu garums reģionos, valstspilsētās un novados gada beigās (km)

³² Reģistrēto transportlīdzekļu skaits



ATTĒLS 5. Reģistrēto transportlīdzekļu skaits Ludzas novadā (uz katra gada 1. janvāri)³³

Ieteicams veikt gaisa kvalitātes novērtēšanu par piesārņojošo vielu koncentrāciju Ludzas pilsētā, ņemot vērā pašreizējo gaisa piesārņojuma fona koncentrāciju un emisiju maksimālos limitus, kas noteikti piesārņojošās darbības veicējiem (B kategorijas piesārņojošo darbību atļaujās) ietekmētās teritorijas areālā. Gaisa kvalitātes novērtēšanu varētu veikt valsts monitoringa jeb ikgadējā pārskatā par gaisa kvalitāti valstī izstrādes ietvaros.

Novadā pamazām pieaug arī elektroautomobiļu skaits – 2025. gada 1. janvārī Ludzas novadā uzskaitē bija 13 elektromobiļi (M1 un N1 skaits), bet 2024. gada 1. janvārī – 11.³⁴

Ludzas novada Isnaudas pagasta Runtortas „Jaunsmilgās” atrodas Ludzas AVP heliports, kas ir Latvijas Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldes (AVP) sertificēts vispārējās aviācijas helikopteru lidlauks. Sertificēts vizuālajiem lidojumiem diennakts gaišajā un tumšajā laikā. Lidlaukā ir divi aplveida nosēšanās laukumi: ar diametru 16 m (TLOF-1) un ar diametru 14 m (TLOF-2). Lidlauks aprīkots ar atbilstošu apgaismojumu, navigācijas, meteoroloģijas un komunikāciju aprīkojumu. Ludzas AVP heliports ir paredzēts Latvijas Valsts robežsardzes helikopteru lidojumiem dienas un nakts laikā un Latvijas Valsts robežsardzes bezpilotu lidaparātu lidojumiem. Lielākā daļa komerciālo un militāro helikopteru izmanto reaktīvo degvielu, kas rada kaitīgus izmešus. Degvielas uzpildes un apkopes zonas var radīt piesārņojumu, ja netiek ievērotas drošības prasības.

Lai sekmētu klimatneitrālas Latvijas konkurētspēju un izaugsmi, AS “Latvenergo” paredz elektrozlādes staciju ierīkošanu Ludzas novada teritorijā, nosakot 12 perspektīvas elektrotransportlīdzekļu uzlādes vietas Lūdzas pilsētā.

Gaisa kvalitātes uzlabošanai un videi draudzīgu pārvietošanās veidu sekmēšanai ir svarīgi izvērtēt mobilitātes punktu attīstības iespējas Ludzas novadā, vienkopus nodrošinot dažādu sabiedriskā transporta veidu koncentrēšanos vienuviet, kā arī nodrošinot augstas kapacitātes piekļuvi dažādiem pārvietošanās veidiem (piemēram, velo novietnes, stāvparku principa stāvvietas, elektrotransporta uzlādes iespējas, koplietošanas transports u.tml.). Mobilitātes punktu attīstībā nepieciešams ņemt vērā arī esošo un plānoto velo infrastruktūras sasaisti ar lielākajām apdzīvotajām vietām.

³³ CSDD statistika, [Transportlīdzekļi](https://www.csdd.lv/statistika/)

³⁴ <https://www.e-transporti.org/statistika/elektrotransportlīdzekli/par-2024-gada-4-ceturksni-registretajiem-elektrotransportlīdzekliem>

4.6.2. Vides troksnis

Ludzas novadā nav veikta trokšņa emisiju modelēšana un mērījumi. MKN Nr.16 nosaka, ka aglomerācijā, kurā iedzīvotāju skaits pārsniedz 100 000 un iedzīvotāju blīvums pārsniedz 500 iedzīvotāju uz kvadrātkilometru, izstrādā trokšņa stratēģisko karti un rīcības plānu. Ludzas novadā faktiskais iedzīvotāju skaits 2024. gada sākumā – 20 745 iedzīvotāji.

Kā nozīmīgākie trokšņa avoti Ludzas novadā ir transporta infrastruktūra (ielas, ceļi) un ražošanas objekti. Vairāk pakļauti trokšņa ietekmei ir tiešā tuvumā dzīvojošie iedzīvotāji ražošanas uzņēmumiem un intensīvākas satiksmes ielām, autoceļiem un dzelzceļa līnijām. MKN Nr.16 2. pielikumā norādīti lielumi, kurus nevar pārsniegt ražošanas uzņēmumu radītais troksnis ārpus darba zonas.

Esošajās dzīvojamās, publiskās un jauktās centra apbūves teritorijās valsts autoceļu un dzelzceļa tuvumā jāparedz pasākumus trokšņa samazināšanai, piesārņojuma un citu negatīvo faktoru novēršanai. Dzīvojamās, publiskās un jauktās centra apbūves teritorijas jāplāno tādā attālumā no valsts autoceļiem, lai būtu nodrošināti apstākļi, kas neprasa papildu pasākumus aizsardzībai pret autotransporta radītajām dūmgāzēm, vibrāciju un troksni.

Esošo pilsētu un ciemu robežās, kur valsts autoceļiem ir noteiktas aizsargjoslas, aizsargjoslas jā saglabā, lai nodrošinātu Aizsargjoslu likumā noteikto aizsargjoslu noteikšanas mērķi.

4.6.3. Virszemes ūdens kvalitāte, to ietekmējošie faktori, peldvietas

Ūdens kvalitātes normatīvus prioritārajiem zivju ūdeņiem nosaka MKN Nr.118. Prioritārie zivju ūdeņi ir saldūdeņi, kuros nepieciešams veikt ūdens aizsardzības vai ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijai labvēlīgus dzīves apstākļus.

Karpveidīgo zivju ūdeņi noteikti šādiem ūdens objektiem Ludzas novadā:

- Ludzas upe no Lielā Ludzas ezera līdz valsts robežai (ieskaitot posmu gar robežu),
- Zilupes upe no Pasienes līdz valsts robežai,
- Rītupe no Kārsavas–Goliševas ceļa līdz valsts robežai (ieskaitot posmu gar robežu),
- Cirma ezers,
- Lielas Ludzas ezers.

Lašveidīgo zivju ūdeņi noteikti tikai Nirzas (Nierzas) ezeram.

Pēc MKN Nr. 27 aizliegtas šādas darbības Ludzas novadā uz – Pildas un Ludzas upēm.

Ludzas novadā ir ierobežojumi pārvietoties ar peldlīdzekļiem Pintu, Šešku, Istras, Pīteļa (LR daļa), Rajevkas, Pildas, Lielajā Kugru un Bižas ezeros. Dabas aizsardzības pārvalde ir sagatavojusi apkopojumu par normatīvajiem aktiem attiecībā uz virszemes ūdensobjektiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kas ietver ierobežojumus saistībā ar ūdenstransportu, makšķerēšanu un medībām. Ūdenstransporta ierobežojumi Ludzas novada teritorijā skar vairākus ezerus: Pintu, Šešku, Istras, Rajevkas, Pīteļa ezeru (LR daļa), Pildas, Lielo Kugru, Mazo Kugru, Numernes un Bižas ezeru (Rundēnu pagastā)³⁵.

Ludzas novada pašvaldība no 2024.gada ieviesusi licencēto makšķerēšanu Lielajā Kurmas ezerā un Mazajā Kurmas ezerā, no 2025.gada Mežvidu ūdenskrātuvē.

³⁵ <https://www.ludzasnovads.lv/lv/jaunums/par-ierobezejumiem-ludzas-novada-ezeros>

2022.gadā ir izstrādāti „Mazā Ludzas ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi”, „Nierzas (Nirzas) ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi” un „Pildas ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi”.

Ludzas novada administratīvajā teritorijā esošās ūdensteces un ūdenstilpes iekļaujas Veļikajas baseinā un daļēji Daugavas upes sateces baseina apgabalā. Daugavas upju baseinu apgabalā ir iekļauta arī Veļikajas baseina Latvijas daļa, ko veido Veļikajas upes lielāko pieteku – Vedas, Kukovas, Rītupes, Ludzas, Zilupes un Kūdupes – baseini. Plūstot uz austrumiem un ziemeļaustrumiem, šīs upes šķērso Latvijas robežu un ietek Veļikajā Krievijas teritorijā, kura caur Peipusa ezeru ietek Baltijas jūras Somu jūras līča dienvidu daļā un veido Narvas lielbaseinu.

Saskaņā ar Daugavas upju baseinu apgabala (Daugavas UBA) apsaimniekošanas plānā 2022.–2027. gadam iekļauto informāciju, Ludzas novada administratīvajā teritorijā atrodas³⁶:

- 17 upju ūdensobjekti – D457 lča_1, D464SPDA Rēzekne_2, D505 Sarjanka, D512 Kūkova, D514 Rītupe, D515 Čodarānu upe, D516 Ludza_2, D517 Ludza_1, D518 Pilda, D519 Kiudolica, D520SPDA Zilupe_1, D521 Istra, D535 Tilža, D551 Garbaru upe, D552 Ilža, D553 Istalsna, D554 Zilupe_2;
- 31 ezera ūdensobjekti – E097 Bižas ezers, E099 Križutu ezers, E194 Bižas ezers, E233 Numernes ezers, E234 Franopoles ezers, E235 Cirmas ezers, E236 Dūkanu ezers, E237 Dūnākla ezers, E238 Lielais Kurma ezers, E239 Lielais Zurzu ezers, E240 Līdūkšņas ezers, E241 Mazais Kurma ezers, E242 Nirzas ezers, E243 Pildas ezers, E244 Rogaižu ezers, E245 Zeiļu ezers, E246 Zvirgzdenes ezers, E248 Lielais Ludzas ezers, E250 Meirānu ezers, E252 Pītelis (Peiteļa), E253 Dziļezers, E254 Kurjanovas ezers, E255 Lauderu ezers, E256 Plusons (Plisūns), E257 Šķaunes ezers, E258 Zilezers, E259 Audzeļu ezers, E260 Istras ezers, E261 Ilza ezers, E278 Vidējais ezers (Mazais Zurzu ezers), E279 Sološu ezers.

Daugavas UBA stipri pārveidotie upju ūdensobjekti pārsvarā saistīti ar meliorāciju (arī polderiem) un HES darbību. Par stipri pārveidotiem ir atzīti Ludzas novada upju ūdensobjekti: Rēzekne_2 (D464SP), Zilupe_1 (D520SP). ŪO Rēzekne_2 no Spruktu ūdenskrātuves HES aizsprosta līdz Taudejānu strauta ietekai (D464SP). Upe taisnota visā ūdensobjekta garumā. Sateces baseina daļā daudz lauksaimniecības zemju (67%), ir arī izstrādāts purvs. Lopkopības ietekme (vairākas fermas arī ļoti tuvu upei). Spruktu HES ietekme. Stoļerovas u. c. mazāku apdzīvotu vietu ietekme (t. sk. notekūdeņu). ŪO Zilupe_1 no iztekas līdz Istras ietekai (D520SP). Pārrobežu ŪO (ar Baltkrieviju un Krieviju). Upe taisnota visā garumā, izņemot vienu posmu augštecē, kas rada būtisku slodzi. Slodze arī no Zilupes HES (mazūdens periodā esot ietekme uz vidi). Nepieciešams veikt ekonomisko analīzi par ŪO atbilstību stipri pārveidoto ŪO statusam. Sateces baseina daļā lauksaimniecības zemes (51%) un meži (47%) aizņem līdzīgas platības. ŪO lejtece Zilupes pilsēta. Zilupes un Pasienes NAI ietekme nav būtiska. Provizorisks ekoloģiskais potenciāls ir vidējs.

ŪO lča_1 no iztekas līdz Tilžai (D457) – augštecē un lejtece upe ir taisnota (intensīva meliorācija), vidustecē – dabiski meandrējoša. Galvenā slodze ir regulējumi. ŪO lča_2 no Tilžas līdz Mozičas ietekai (D458) – taisnots visā garumā un, iespējams, līdzīgi kā lejteces ŪO arī būtu jāatzīst par SPŪO. Slodze no regulējumiem un potenciāli no meža meliorācijas. Daļa ŪO (lejtece) atrodas ĪADT Lubāna mitrājs.

ŪO Zilupe_2 no Istras ietekas līdz Latvijas-Krievijas robežai (D554) ir pārrobežu ŪO (ar Krieviju). Upe taisnota visā garumā, ap Zilupes ezeru būtiski hidromorfoloģiskie pārveidojumi. Galvenās

³⁶ [Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns un plūdu riska pārvaldības plāns 2022. – 2027. gadam](#)

slodzes rada augštecies ūdeņu un mežsaimniecības regulējumi, lauksaimnieciskā darbība nav intensīva.

Rēzekne_2 un Iča_1 upes ir pakļautas plūdu riskam ar 0.5% applūšanas varbūtību.

Lielākā daļa ezeru raksturojami kā eutrofi, piesārņojums ir neliels un ezeri pilda zivsaimnieciskās funkcijas. Nepieciešama ūdeņu teritoriju ilgtspējīga apsaimniekošana, zivju resursu atjaunošana, akvakultūras attīstība, piesārņojuma ierobežošana, piekļuves un daudzveidīgas izmantošanas iespēju attīstība, kā arī ūdens tūrisms.

Lūdzu novadā ir ūdensobjekti, kuros pastāv risks nesasniegt ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli³⁷:

- Iča 1 posmā no iztekas līdz Tilžai, hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Kūkova posmā no iztekas līdz Latvijas–Krievijas robežai, izkliedētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Čodarānu upe posmā no iztekas līdz ietekai Ludzā (Ilžā), hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Ludza 1 posmā no iztekas līdz Čodarānu upei, hidromorfoloģiskie pārveidojumi un citas ietekme,
- Ludza 2 posmā no Čodarānu upes līdz Latvijas – Krievijas robežai, hidromorfoloģiskie pārveidojumi un pārrobežu ietekme,
- Pilda posmā no iztekas līdz ietekai Lielajā Ludzas ezerā, punktveida piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Kiudolica posmā no iztekas līdz ietekai Pildā, hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Zilupe 1 posmā no Latvijas–Baltkrievijas robežas līdz Istrai, hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Tilža posmā no iztekas līdz ietekai Ičā, hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Garbaru upe posmā no iztekas līdz ietekai Lielajā Ludzas ezerā, izkliedētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Zilupe 2 posmā no Istras līdz Latvijas–Krievijas robežai, hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Križutu ezers, izkliedētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Bižas ezers, izkliedētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Numernes ezers, hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Cirmas ezers, hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Dūkanu ezers, izkliedētais piesārņojums,
- Dūnākla ezers, izkliedētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi,
- Lielais Kurma ezers, izkliedētais piesārņojums,
- Lielais Zurzu ezers, izkliedētais piesārņojums,
- Mazais Zurzu ezers, izkliedētais piesārņojums,

³⁷ 2011.gada 31.maijā Ministru kabineta noteikumi Nr.418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem”

- Pildas ezers, Izklidētais piesārņojums, hidromorfoloģiskie pārveidojumi un citas ietekmes.

Ūdensobjekti, kuriem uz trešo upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānu izstrādes brīdī nav sasniegta laba ekoloģiskā un/vai ķīmiskā kvalitāte, ir nosakāmi par riska ūdensobjektiem. Kopumā 28 ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitāte novērtēta kā vidēja, laba – 16, slikta – trijiem.

Laba kvalitāte ir noteikta ūdensobjektiem: Ilža (D552), Istalsna (D553), Istra (D521), Sarjanka (D505), Rēzekne 2 (D464SP), Šķaunes ezers (E257), Bižas ezers (E194), Pīteļa ezers (Peiteļa) (E252), Ilga ezers (E261), u.c. Ūdensobjektu lielākai daļai kvalitāte tiek vērtēta kā vidēja un mērķis ir sasniegt labu ekoloģisko kvalitāti. Ūdensobjektu kvalitāti novadā ietekmē lauksaimniecība (barības vielas), akvakultūras ietekme, dabisko apstākļu ietekme, regulējumi, HES, aizsprosti, notekūdeņi u.c. Lai sasniegtu ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes mērķus un veicinātu to, ka ūdensobjektu kvalitāte uzlabotos vai nepasliktinātos, upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānos 2022. – 2027. gadam noteikti pamata un papildus pasākumi (skat. 1. pielikumu).

Veselības inspekcijas oficiāli novēroto peldvietu sarakstā pēc MKN Nr. 692 Ludzas novadā nav noteikta neviena oficiālā peldvieta. Ludzas novada ir vairākas neoficiālās peldvietas:

- pie Mazā Ludzas ezera (Zaldātu radziņš) Ludzas pilsētas teritorijā,
- pie Lielā Ludzas ezera – (Lielā Ezerkrasta ielā);
- pie Dunakļu ezera (Dunakļu ielā 9B);
- pie Cirmas ezera pludmale (Tutānu ciemā).

Ilgadēji peldsezonā pašvaldība par saviem līdzekļiem organizē ūdens kvalitātes pārbaudes. Peldvietu ūdens monitoringa rādītāji un kvalitātes kritēriji ir atbilstoši "Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „Bior” sniegtajam objekta higiēniskajam novērtējuma izmeklējumu, laboratorijas rezultātiem un MKN Nr. 692 prasībām.

Peldvietās ūdens pēc mikrobioloģiskajiem rādītājiem atbilst augstāk minēto noteikumu prasībām. Ūdens sastāvs peldvietā neapdraud peldētāju veselību un ir atļauts peldēties dotajās peldvietās. Perspektīvā vēlams izveidot oficiālās peldvietas, atbilstoši MKN Nr.692 prasībām. Pašvaldības var sniegt priekšlikumus Veselības inspekcijai par peldvietu iekļaušanu Veselības inspekcijas oficiāli novēroto iekšzemes peldvietu sarakstā, tā nodrošinot sabiedrības informētību saistībā ar novadā esošo rekreācijas vietu peldūdeņu kvalitāti.

Radot pievilcīgu apkārtējo vidi un rūpējoties par vietējo iedzīvotāju, tūristu, atpūtas un peldēties gribētāju labsajūtu, pašvaldība turpina labiekārtot peldvietas Ludzas novadā. 2024.gadā uzstādītas jaunas laipas Dunakļu ezera pludmalē Ludzas pilsētā, kā arī Pildas un Vecslabadas pagastos. Ludzas pilsētas teritorijā ir labiekārtotas vairākas peldvietas – pie Mazā Ludzas ezera (Zaldātu radziņš). Tajā ir pieejams spēļu laukums bērniem, volejbola laukums, pludmales handbola un futbola laukums, galdiņi, ugunskura vieta, laipa un citi labumi, kā arī pie Lielā Ludzas ezera – (Lielā Ezerkrasta ielā) un Dunakļu ezera (Dunakļu ielā 9B) ir pieejama ģērbtuve, laipa un soliņi, savukārt Cirmas pludmalē (Tutānu ciemā) pieejama nojume ar galdiem un soliņiem, divdaļīga pludmales ģērbtuve, 3 koka pludmales zvilņi, bērnu rotaļu komplekss ar kāpnēm un slidkalniņu, kā arī četrdaļīgas atsperšūpoles un atkritumu urna.³⁸

Pašvaldība sadarbībā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra” Vides laboratoriju peldsezonas laikā regulāri veic ūdens kvalitātes pārbaudi peldvietā „Zaldātiņu Radziņš” pie Mazā Ludzas ezera pilsētas teritorijā, analīžu rezultāti atbilst normatīviem.

³⁸ <https://www.ludzasnovads.lv/lv/jaunums/ludzas-pilseta-udens-kvalitate-sabiedriskajas-peldvietas-ir-atbilstosa-0>

Pēc aktuālā Daugavas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāna un plūdu riska pārvaldības plāna 2022. – 2027. gadam, Ludzas novada teritorija atrodas Pļaviņu–Amulas (D3pl–aml)(D9), Arukilas–Amatas (A8) ūdens pazemes ūdens nesējslāņu kompleksa ūdensobjekta teritorijā.

Daugavas upju baseina apgabala PŪO D9 galvenie pamatiežu ūdens nesējslāņu veidojošie ieži ir dolomīts un smilšakmeņi. Lokālos sprosts slāņus galvenokārt veido dolomītmerģelis un māls. Dominē plaisains iežu materiāls. Pārklājošos kvartāra nogulumiežos izplatīts morēnas smilšmāls, smilts ar granti, smilts un māls.

Kvartāra pazemes ūdeņu nesējslāņu aizsargātība. Atbilstoši Latvijas pazemes ūdeņu aizsargātības kartei, 39% no PŪO D9 teritorijas klasificējama kā relatīvi aizsargāta, 26% – kā vāji aizsargāta, 17% – kā vidēji aizsargāta, 9% – kā aizsargāta, bet 8% – kā neaizsargāta; 1% no PŪO D9 teritorijas klāj dabiskās ūdenstilpes – ezeri.

Pamatiežu pazemes ūdeņu nesējslāņu aizsargātība. Atbilstoši pazemes saldūdeņu dabiskās aizsargātības kartei, 16% no kopējās teritorijas klasificējama kā zona ar zemu piesārņojuma risku, 83% – zona ar vidēju piesārņojuma risku, bet 1% – zona ar augstu piesārņojuma risku. Zonas ar zemu piesārņojuma risku atrodas Abrenes nolaidenumā un Zilupes līdzenumā, bet zona ar augstu piesārņojuma risku – Burzavas paugurainē. Iespējamais draudus pazemes ūdens kvalitātei zonā ar augstu piesārņojuma risku rada esošās ganību platības, kā arī mazākā īpatsvarā esošās neapūdeņotu aramzemju, lauksaimniecības zemju ar dabiskām teritorijām un sarežģītas kultivēšanas modeļa platības.³⁹

Ludzas novada robežās pazemes ūdensobjektu (D9) kvantitatīvais stāvoklis un ķīmiskais stāvoklis tiek vērtēts kā labs.

4.6.4. Atkritumu apsaimniekošana

Sadzīves atkritumi

Ludzas novadā darbojas centralizēta atkritumu apsaimniekošanas sistēma, ko regulē Ludzas novada pašvaldības domes 23.02.2023. saistošie noteikumi Nr. 3/2023 "Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas noteikumi Ludzas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā", kas izdoti saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” (1994.g.) un Atkritumu apsaimniekošanas likumu (2010.g.).

Ludzas novada pašvaldība organizē un kontrolē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu tās administratīvajā teritorijā – atkritumu apsaimniekošanas zonā atbilstoši saistošajiem noteikumiem, saskaņā ar normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā, kā arī valsts un Austrumlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu.

Ludzas novada teritorijā ir divas atkritumu apsaimniekošanas zonas: Ludzas atkritumu apsaimniekošanas zona ar Ludzas un Zilupes pilsētu un 11 pagastiem (Brīgu, Cirmas, Isnaudas, Istras, Ņukšu, Pildas, Pureņu, Rundēnu, Lauderu, Pasienes) un Kārsavas pilsēta ar Kārsavas atkritumu apsaimniekošanas zona ar 9 pagastiem (Ciblas, Blontu, Līdumnieku, Pušmucovas, Zvirgzdenes, Golīševas, Mežvidu, Mērdzenes, Malnavas, Salnavas). Ludzas novadā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus sniedz SIA „Ludzas apsaimniekotājs” un SIA „ALAAS”.

Ludzas novadā ir 69 atkritumu pieņemšanas punkti, viens atkritumu pieņemšanas laukums (Rūpniecības iela 2A, Ludza, Ludzas nov.), 11 depožīta iepakojuma savākšanas vietas (automatizētā) un 5 depožīta iepakojuma savākšanas vietas (manuālā)⁴⁰.

³⁹ Daugavas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāns un plūdu riska pārvaldības plāns 2022. – 2027. gadam, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2024.g.

⁴⁰ <https://skiroviegli.lv/>

Ludzas novada administratīvajā teritorijā savāktie sadzīves atkritumi, kuri netiek pārstrādāti, ir apglabājami atkritumu poligonā "Križevnieki", kas atrodas Rēzeknes novada, Ozolaines pagastā.

Ludzas novadā 14 esošās sadzīves atkritumu izgāztuves (skatīt Paskaidrojuma raksta 8. pielikumu) ir slēgtas un rekultivētas. MKN Nr. 1032 prasības nosaka, ka, rekultivējot izgāztuvi, tai noteikts monitoringa periods – 20 gadi. Ludzas novada 14 sadzīves atkritumu izgāztuvēm ir reģistrētas kā potenciāli piesārņotās vietas:

- Brīgu pagasts, Zabolocki, z.v. "Anemone" un "Līcīši",
- Cirmas pagasts, Kivļi,
- Cirmas pagasts, Soidi,
- Goliševas pagasts, Pobolkova,
- Līdumnieku pagasts, Hmeļnecki,
- Malnavas pagasts, Zastinski,
- Malnavas pagasts, z.v. "Izgāztuve",
- Nirzas pagasts, z.v. "Saulrieši",
- Ņukšu pagasts, Juzefinova, z.v. "Kaziņas",
- Pasienes pagasts, Gorbači,
- Pildas pagasts, Nirini, z.v. "Grantiņi" un "Vondas",
- Salnavas pagasts, Sviļova,
- Salnavas pagasts, Bļāši,
- Zvirgzdenes pagasts, Ūtičova, z.v. "Māllēpes".

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 28. panta pirmo un otro daļu esošajām un bijušajām izgāztuvēm (arī pēc to rekultivācijas) vismaz līdz monitoringa perioda beigām ir nosakāma 100 m sanitārā aizsargjosla un tajā ir jāievēro 55. pantā noteiktie aprobežojumi.

Sākot ar 2024.gada 1. janvāri, visā Latvijā sākās bioloģisko atkritumu dalītā vākšana. Šķirot bioloģiski noārdāmos atkritumus ir tikpat svarīgi, kā dalīti no kopējiem atkritumiem vākt cita veida materiālus – iepakojumus, stikla taru, tekstilu un citus atkritumu veidus. Atkritumu apsaimniekošanas likums nosaka, ka Bioloģiski noārdāmi atkritumi ir sausas pārtikas paliekas bez iepakojuma un zaļie atkritumi, kas efektīvi pārstrādājami biogāzē vai kompostā.

Par radīto un apsaimniekoto atkritumu daudzumiem Ludzas novada uzņēmumi un organizācijas katru gadu iesniedz Valsts statistikas pārskatu „Nr.3A. Pārskats par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem”. Par 2024.gadu atskaitījās 34 organizācijas.

Savāktais sadzīves atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar Valsts statistikas pārskatu 'Nr.3-Atkritumi' par 2024.gadu, Ludzas novadā bija 199.702 tonnas.

Savāktais atkritumu daudzums (Nešķiroti sadzīves atkritumi) Ludzas novada pašvaldībā 2023.gadā:

- SIA „ALAAS”, Ozolaines pag. Križevņiki "Križevņiki 2", A kategorija – 828.06 tonnas,
- SIA „LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” SIA Rūpniecības ielā – 2623.98 tonnas.

Sadzīves atkritumi šobrīd tiek pilnībā savākti no daudzdzīvokļu mājām, lielai daļai savrupmāju ir noslēgti līgumi par atkritumu savākšanu, līdz ar to var secināt, ka centralizētai atkritumu savākšanas sistēmai ir pietiekama kapacitāte pakalpojuma nodrošināšanai, tomēr kā galvenās

problēmas atkritumu apsaimniekošanā novadā minamas nelegālās deponēšanas vietas un vides piegružošana, daļa iedzīvotāju nav noslēguši līgumus, pieaug arī kopējās atkritumu apjoms.

Lai novērstu vai mazinātu augstāk minētās problēmas, nepieciešams ieviest stingrākas normas pašvaldības saistošajos noteikumos par atkritumu apsaimniekošanu, jāizvieto papildus atkritumu tvertnes, kā arī jāveicina sabiedrības izglītošana vides aizsardzības un atkritumu apsaimniekošanas jautājumos.

Plānot pasākumus, lai nodrošinātu atkritumu apsaimniekošanu, atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma un saistošo noteikumu prasībām, lai palielinātu pārstrādei nodoto atkritumu apjomu un samazinātu poligonos uzglabāto atkritumu apjomu.

Bīstamie atkritumi

Bīstamie atkritumi ir atkritumi, kuriem piemīt viena vai vairākas īpašības, kas padara tos bīstamus cilvēka dzīvībai un veselībai, videi un kuri atbilst atkritumu klasifikatorā noteiktām bīstamo atkritumu kategorijām. Nepareizi apsaimniekoti bīstamie atkritumi negatīvi var ietekmēt vidi un cilvēku veselību. Latvijā par bīstamo atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu un koordinēšanu ir atbildīga valsts.

Bīstamie atkritumi var rasties gan uzņēmumu saimnieciskajā darbībā, gan sadzīvē. Bīstamo atkritumu īpatsvaru Latvijā galvenokārt veido vēsturiskais mantojums (padomju laikā uzkrātie atkritumi, lielākoties lauksaimniecības pesticīdi, piesārņotās teritorijas) un vietējās rūpniecības radītie atkritumi. Sadzīves bīstamie atkritumi parasti ir laku, krāsu aerosolu bundžas, mazās baterijas, dzīvsudraba termometri, medikamenti u.c., savukārt uzņēmumu bīstamie atkritumi rodas mašīnbūves, metāla apstrādes industrijā, ķīmiskajā un farmaceitiskajā rūpniecībā, enerģijas ieguves un pārstrādes uzņēmumos, kā arī veselības aprūpes jomā. Bīstamos atkritumus rada arī celtniecības uzņēmumi ar būvgružiem, kas satur bīstamas vielas (arī kādreiz tik populārās azbestcimenta jumta seguma loksnes).

Bīstamo atkritumu radītājs vai valdītājs atdala bīstamos atkritumus no citu veidu sadzīves atkritumiem un slēdz līgumu par bīstamo atkritumu apsaimniekošanu ar uzņēmumu, kas saņēmis Valsts vides dienesta izsniegtu atļauju bīstamo atkritumu apsaimniekošanai, kā arī uzglabā bīstamos atkritumus vai ražošanas atkritumus tā, lai tie neapdraudētu vidi, cilvēku dzīvību un veselību, kā arī personu mantu. Uzglabājot bīstamo atkritumus ilgāk par trīs mēnešiem, ievēro Atkritumu apsaimniekošanas likuma 12.panta 4.daļas prasības.

Radītais daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar Valsts statistikas pārskatu 'Nr.3-Atkritumi' par 2024.gadu, Ludzas novadā bija 3.563 tonnas.

Bīstamo atkritumu nodošanas iespējas nodrošina SIA „Ludzas apsaimniekotājs”, kuram ir B kategorijas atļauja Nr. RE14IBOO32, “Kreiču māja”, Kreiči, Isnaudas pag., Ludzas nov., LV-5701.

4.6.5. Riska objekti un teritorijas

Saimnieciskās darbības riska objekti

Teritorijas plānojumā ievērojami samazinātas rūpnieciskās apbūves funkcionālās zonas teritorijas lauku teritorijā – līdzšinējos teritorijas plānojumos rūpnieciskās apbūves teritorijas bija noteiktas dažādiem lauksaimnieciska rakstura objektiem, derīgo izrakteņu ieguves teritorijām, kas integrētas lauksaimniecības un mežu teritorijas funkcionālās zonās. Atsevišķās vietās lauku teritorijā saglabātas rūpnieciskās apbūves teritorijas, kuru izmantošana neatbilst lauksaimniecības teritoriju izmantošanai.

Ludzas novadā nav Nacionālās nozīmes paaugstināta rūpnieciskā avāriju riska objektu un teritorijas.

Ludzas novadā būtiskākie riska avoti, kas rada vides piesārņojumu ir transports, degvielas uzpildes stacijas, rūpnīcas un ražošanas uzņēmumi, intensīva lauksaimniecība, izgāztuves, katlu mājas, NAI, utt.

Ludzas novadā nav neviens A kategorijas piesārņojošās darbības uzņēmums. B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai novadā izsniegtas 41 atļauja un C kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai izsniegtas 161 atļauja. Piesārņojošās darbības atļaujas organizācijām tiek izsniegtas ar nosacījumu, ka iekārta vai tās daļa, darbojas atbilstoši vides aizsardzību regulējošos normatīvu aktos un administratīvajā aktā noteiktajām prasībām.⁴¹

Izsniegtas 13 zemes dzīļu izmantošanas licences dolomīta, smilts-grants un smilts atradnei „Baravikas”, dolomīta un kūdras atradnei „Vasariņas”, kūdras atradnei „Opuļu purvs” iecirknis „Kleši 3 – Akmentiņi”, „Plaudīšu (Degļovas) purvs”, „Kaldas (Beržovkas) purvs”, sapropeļa atradnei „Zeļu ezers” un citu derīgo izrakteņu ieguvei, kā arī licence zemes dzīļu monitoringa veikšanai un četras licences ģeoloģiskajai izpētei.

Ludzas novadā ir izsniegtas 14 ūdens resursu lietošanas atļaujas, no tiem 11 pazemes ūdens ieguvei (Ludzas novada ciemu nodrošināšanai ar ūdensapgādi, SIA „Ūdensnesējs Serviss”, SIA „ARIOLS”, SIA „Ludzas maiznīca”, utt.) un 3 HES darbības nodrošināšanai (Felicianovas HES, Zilupes HES un Kubulovas HES).

Transporta un bīstamo kravu transportēšanas infrastruktūras objekti

Ludzas sadarbības teritorijai 2022.gadā tika izstrādāts civilās aizsardzības plāns,⁴² kura mērķis ir apzināt ārējos un iekšējos apdraudējumus, kā arī plānot un realizēt preventīvos, gatavības, reaģēšanas un neatliekamās sekas likvidēšanas pasākumus, lai novērstu vai samazinātu pastāvošos draudus riska zonā esošajiem iedzīvotājiem, iespējamo kaitējumu īpašumam un videi.

26.08.2020. ar MK rīkojumu Nr.476 „Par Valsts civilās aizsardzības plānu” tika apstiprināts „Valsts civilās aizsardzības plāns”, kurā paredzēti preventīvie, gatavības un sekas likvidācijas pasākumi praktiski visiem Latvijas valstī iespējamiem apdraudējumu veidiem, ietverot kā dabas, tā tehnogēnās katastrofas. Saskaņā ar minēto plānu, plānots attīstīt valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta struktūrvienību tīklu, izbūvējot jaunu ugunsdzēsības depo (katastrofu pārvaldīšanas centrs) Ludzas novadā.

Ludzas novada teritoriju šķērso nacionālās nozīmes paaugstinātas bīstamības transporta riska teritorijas:

- valsts galvenais autoceļš A13 Krievijas robeža (Grebņeva) – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža (Medumi);
- valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova) (starpautiskās automaģistrāles maršruts E22 Rīga – Maskava daļa);
- stratēģiskās (valsts) nozīmes dzelzceļa līnijas Rīga – Maskava dzelzceļa infrastruktūras iecirknis Rēzekne II– Zilupe–valsts robeža (divas stacijas (Ludza un Zilupe) un trīs pieturas (Istalsna, Nerza, Briģi)).

Paaugstinātas bīstamības zonas ir dzelzceļa līnijas, dzelzceļa pārbrauktuves, kur dzelzceļš krustojas ar autoceļiem. Šajos objektos, pieaugot avārijas bīstamības iespējamībai, notikuma

⁴¹ Reģistri A un B atļaujas piesārņojošo darbību veikšanai, C kategorijas piesārņojošo darbību reģistrs, <https://registri.vvd.gov.lv/>

⁴² <https://www.ludzasnovads.lv/lv/ludzas-sadarbibas-teritorijas-civilas-aizsardzibas-plans>

sekas var mainīties no nenozīmīgām līdz katastrofālām, ņemot vērā to, ka bīstamās kravas pārvadā arī caur blīvi apdzīvotām vietām, ražošanas teritorijām, radot apdraudējumu cilvēku veselībai un videi.

Ludzas novada teritorijā nav esošu dabasgāzes sadales gāzes vadu.

Novada teritoriju šķērso akciju sabiedrības „Augstsprieguma tīkls” publiskas infrastruktūras elektroenerģijas pārvades tīkla 110kV un 330kV gaisvadu elektrolīnijas. Ludzas novada teritorijā atrodas trīs pārvades tīkla transformatoru apakšstacijas: „Kārsava” (Šosejas ielā 1C, Kārsava), „Ludza” (Latgales ielā 24OC, Ludza) un „Zilupe” (Lauku ielā 6B, Zilupe).

Lai uzlabotu elektroapgādes drošumu un kvalitāti Ludzas novadā, elektroenerģijas sadales sistēmas operators AS „Sadales tīkls” regulāri veic elektroapgādes infrastruktūras uzlabošanu (0,4 kV apakšstacijas, 0,23 kV līdz 20 kV elektropārvades līnijas). Gar AS „Sadales tīkls” elektriskajiem tīkliem ir noteiktas aizsargjoslas, atbilstoši Aizsargjoslu likuma 16.pantam.

Esošo hidroelektrostaciju (Felicianovas, Zilupes, Kubulovas) darbības saistīta ar plūdu risku dambja pārrāvuma gadījumā.

Novada vides un cilvēku dzīves kvalitāti var apdraudēt arī Ludzas ASOP helikopteru lidlauks jeb Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldes lidlauks, ap kuru kā ietekmes zona noteikta teritorija ar īpašiem noteikumiem – TIN14 (gaisa piesārņojums, troksnis, avāriju risks, utt.).

Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas

Pēc Valsts Vides dienesta Piesārņoto vietu pārvaldības sistēmas datiem Ludzas novadā nav identificēta neviena piesārņota vieta, bet ir 137 potenciāli piesārņotas vietas (skatīt Paskaidrojuma raksta 8. pielikumu):

- Fermas – 20%, tas ir SIA „Cirmas bekons”, Stoponu cūku ferma, Nirzas, Ziblas un citas fermas;
- Minerālmēslu un pesticīdu glabātavas – 19%, tas ir Dubinovas ķīmikāliju noliktava, Lukjanovkas pesticīdu noliktava, Romandovas ķīmikāliju noliktava, ķīmikāliju glabātuve Pušmucovā, u.c.;
- Tirdzniecības objekti – 14%, tas ir Lauderu darbnīcas, Mehāniskais sektors Konecpolē, SIA „Vels” autoserviss, u.c.;
- DUS (GUS) – 12%, tas ir SIA „Ēnički”, SIA „AVIN” DUS, SIA „Šilki”, u.c.;
- Vecas atkritumu izgāztuves – 10%, tas ir Niriņu izgāztuve, Sviļovas izgāztuve, u.c.;
- Katlu mājas, koģenerācijas stacijas – 7%, tas ir Malnavas koledžas sadedzināšanas iekārta, SIA „Ludzas Bioenerģija”, Lemešovas katlu māja, u.c.;
- Kokapstrādes rūpnīca – 4%, tas ir ZS „Mauriņi” kokzāģētava, SIA „Ritms”, u.c.;
- Lopu kapsētas – 4%, tas ir Zvirgzdenes dzīvnieku kapsēta, Burdušku dzīvnieku kapsēta, u.c.;
- Naftas bāzes – 3%, tas ir Naftas produktu noliktava Čāvos, Degvielas glabātuve Jučovā, utt.

Ludzas novadā darbojas sešas degvielas uzpildes stacijas (AS „VIRŠI-A”, AS „VIADA Baltija”, SIA „KOOL Latvija”, AS „VIADA Baltija”, AS „VIRŠI-A”, SIA „PASSIM”), kurām ir 25 metru drošības aizsargjosla. Četrās DUS ir pieejama arī automobiļu gāzes uzpilde (AS „VIRŠI-A”, AS „VIADA Baltija”, AS „VIRŠI-A”, SIA „PASSIM”).

Ludzas novadā ir slēgtas visas esošās sadzīves atkritumu izgāztuves un veikti rekultivācijas darbi – izgāztuves virsma ir nosepta ar pietiekoši biezu grunts slāni, un apkārtnē ir labiekārtota. Rekultivācijas rezultātā problemātiskajās teritorijās iegūta sakopta ainava un turpmākai izmantošanai sagatavoti zemes gabali. Nesankcionētu atkritumu izgāztuvju Ludzas novadā nav.

Invazīvas sugas

Atbilstoši invazīvo sugu pārvaldniekā sniegtajai informācijai Ludzas novada teritorijā ir reģistrētas invazīvās un vairākas svešzemju sugas – Sosnovska latvānis (*Heracleum sosnowsky*), sarkanais plūškoks (*Sambucus racemosa*), Sahalīnas dižsūrene (*Reynoutria sachalinensis*), Sīkziedu sprigane (*Impatiens parviflora*), Daudzlapu lupīna (*Lupinus polyphyllus*), Austrumu dižpērkone (*Bunias orientalis*), Kanādas zeltgalvīte (*Solidago canadensis*), u. c. Sugas ir Latvijas ainavā nevēlamas, invazīvas un potenciāli invazīvas sugas, kas laika gaitā var radīt pārlieku lielas un blīvas audzes, tādējādi samazinot Latvijai raksturīgo augu sugu daudzveidību un bioloģisko daudzveidību kopumā. Izstrādājot Ludzas novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentu, rekomendējam veikt invazīvo un potenciāli invazīvo sugu apzināšanu un plānojumā paredzēt to apkarošanu.⁴³

Pēc Valsts augu aizsardzības dienesta informācijas Ludzas novadā ir ap 376 ha zemes, kas invadēta ar Sosnovska latvāni – 0.16 % no visas Ludzas novada teritorijas. Kopumā līdz 2022. gadam Latvijā latvānis ir uzmērīts 5097 vietās. Visvairāk Sosnovska latvāņa audzes ir izplatītas pie Brīgiem Brīgu pagastā.

Invazīvie augi rada kaitējumu videi un cilvēka veselībai. Augu aizsardzības likuma 18.1 panta 3. daļa nosaka, ka Latvijā aizliegts audzēt šādu augu sugu sarakstā iekļautos augus. Zemes īpašnieka vai valdītāja pienākums ir tos iznīcināt, ja tie izplatījušies zemē, kas atrodas viņa īpašumā vai valdījumā.

Valsts augu aizsardzības dienesta mājaslapā ir pieejama informācija par latvāņu iznīcināšanas metodēm.

Ludzas novada pašvaldībai ir vēlams veikt invazīvo un potenciāli invazīvo sugu apzināšanu un nepieciešamo pasākumu īstenošanu attiecīgu sugu apkarošanai (piemēram, Sosnovska latvāņa izplatības ierobežošanas atbalsta pasākumu grantu programma), pieņemot pašvaldības saistošos noteikumus.

Applūstošās teritorijas

Applūstošās teritorijas attēlotas, balstoties uz līdzšinējos teritorijas plānojumus noteikto. Precizējumi veikti vietās, kur pieejama aktuālā informācija pēc LVĢMC datiem. Applūstošās teritorijas ar varbūtību vismaz reizi 10 gados (ar 10 % applūduma varbūtību) atbilstoši LVĢMC datiem – ap Iudrupi (Rītupi) Salnavas un Malnavas pagastā attēlotas Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā.

Pamatojoties uz Daugavas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu un plūdu riska pārvaldības plānu 2022. – 2027. gadam, Ludzas novada teritorijas upēm, Rēzekne 2 (D464SP), Iča 1 (D457), Tilža (D535, ir noteikts plūdu risks ar 0.5% applūšanas varbūtību. Rēzekne 2 (D464SP) Ludza 1 (D517) upēm Ludzas novada teritorija applūstošās teritorijas sakrīt ar HES darbību.

Visbūtiskākās slodzes un ietekmes uz Ludzas novada ūdensobjektiem rodas galvenokārt no morfoloģiskās slodzes (Ludzas upei, Rēzeknes upei un Zilupei) un no plūdu apdraudējumiem (Ludzas upei).

⁴³ Invazīvo sugu izplatība Latvijā, <https://ozols.gov.lv/kartes/apps/sites/#/invazivo-sugu-parvaldnieks>

Valsts SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” (ZMNĪ) Latgales reģiona meliorācijas nodaļas datiem Ludzas novadā, pēc meliorācijas kadastra datiem atrodas sekojušas meliorācijas sistēmas un būves:

- meliorētās platības – Blontu pagastā – 13254 ha, Briģu pagastā – 3621 ha, Ciblas pagastā – 8109 ha, Cirmas pagastā – 2177 ha, Goliševas pagastā – 24026 ha, Isnaudas pagastā – 2158 ha, Istras pagastā – 1485 ha, Lauderu pagastā – 749 ha, Līdumnieku pagastā – 14281 ha, Malnavas pagastā – 24585 ha, Mežvidu pagastā – 19589 ha, Mērdzenes pagastā – 24941 ha, Nirzas pagastā – 12479 ha, Nukšu pagastā – 1374 ha, Pasienes pagastā – 1610 ha, Pildas pagastā – 660 ha, Pureņu pagastā – 1737 ha, Pušmucovas pagastā – 7799 ha, Rundēnu pagastā – 935 ha, Salnavas pagastā – 30038 ha, Zaļesjes pagastā – 2160 ha, Zvirgzdenes pagastā – 6930 ha;
- Kreiču polderis – platība 140 ha, t.sk. LIZ – 96 ha, poldera sūkņu stacija – 1 gab., poldera aizsargdambis – 909 m;
- Valsts nozīmes ūdensnotekas (77 gab.) (skatīt Tabula 6.)

Tabula Nr. 6 Valsts nozīmes ūdensnotekas

Nr. p. k.	Ūdensnotekas nosaukums	ŪSIK kods	Garums (km)	Regulētais posms (km)
1.	Križutu strauts	42876:01	1,56	1,56
2.	Ancovas strauts	428778:01	2,26	0,95
3.	Solas-Ruskulovas strauts	4268:01	10.76	10.76
4.	Uguļevas strauts	42682:01	5.32	5.32
5.	Krampiņu grāvis	42684:01	5.55	5.55
6.	Strodu strauts	42692:01	7.24	7.24
7.	N-2 (133)	426962:01	0.55	0.55
8.	Lakšīnu strauts	426932:01	7.04	7.04
9.	Dasas strauts	42694:01	7,67	6,18
10.	Červonka	42696:01	6,11	0.77
11.	Iča	426:01	21.4	8.27
12.	Sarjanka	438:01	13.27	13.27
13.	Vonogupeite	43876:01	6.5	6.5
14.	Siņica	43894:01	5.62	0.63
15.	Nalogu strauts	43896:01	8.6	8.6
16.	Kūkova	6832:01	8.67	8.67
17.	Rītupe	684:01	64.59	54.66
18.	Ludza	6842:01	57.71	47.18
19.	Čodorānu upe	684212:01	25,44	17.08
20.	Silagaiļu strauts	6842122:01	6.57	6.57
21.	Spirku grāvis	6842132:01	6.25	6.25
22.	Tropci-Plaudiši	6842134:01	5.06	5.06
23.	Djatlovkas strauts	684214:01	10.81	10.81
24.	Soltupeite	684216:01	5.22	5.22
25.	Kondrātu strauts	684218:01	6.62	6.62
26.	Istalsna	684232:01	6.33	6.33
27.	Ļadina	6842328:01	15.3	9.05
28.	Pilda	684234:01	24.14	12.78
29.	Kivdolica	6842342:01	21.85	16.46
30.	Mazais strauts	68423422:01	6.21	6.21
31.	Gaveiku upīte	68423424:01	6.61	3.78
32.	Leidiukšņa	68423452:01	20.94	15.36
33.	Kurma	684234522:01	7.08	5.58

Nr. p. k.	Ūdensnotekas nosaukums	ŪSIK kods	Garums (km)	Regulētais posms (km)
34.	Šingorka	6842345412:01	5.92	5.92
35.	Aunejas strauts	684234544:01	14.59	13.81
36.	Rūbežneica	6842345442:01	10.69	4.49
37.	Kreiču poldera sūkņu stacijas izvadkanāls	684235:01	0.08	0.08
38.	Kreiču poldera sūkņu stacijas pievadkanāls	6842352:01	1.3	1.3
39.	Garbaru upe	684236:01	7.22	6.71
40.	Paborga	6842362:01	13.86	13.86
41.	Antonopole-Vamži	68423622:01	3.96	3.96
42.	Bataru strauts	6842364:01	12.53	6.39
43.	Ancānu grāvis	68442:01	7.2	7.2
44.	Ziblas strauts	6846:01	18.22	18.22
45.	Čavu-Barkānu grāvis	684712:01	4.92	4.92
46.	Aizelkšņu grāvis	684714:01	7.29	7.29
47.	Šņitkas strauts	68472:01	15.41	13.63
48.	Pušķinevas grāvis	684722:01	6.22	6.22
49.	Mežvidu grāvis	684724:01	5.07	4.6
50.	Ījovkas strauts	68474:01	9.43	9.43
51.	Zeļčevas strauts	68476:01	5.01	5.01
52.	Strauja	6848:01	23.56	23.56
53.	Baranovkas strauts	684812:01	4.02	4.02
54.	Kreiču strauts	68482:01	7.98	7.98
55.	Ločupeite	68484:01	15.09	14.4
56.	Boltānu strauts	68492:01	5.83	5.83
57.	Lendzeišu strauts	68494:01	5.83	4.43
58.	Janiku strauts	684952:01	5.94	2.12
59.	Sīpolnieku strauts	684954:01	7.37	7.37
60.	Lauči-Biņeva	6849542:01	5.15	5.15
61.	Zilupe	686:01	66.67	56.32
62.	Kurjanka	6862:01	11.47	11.47
63.	Puncuļu strauts	68622:01	11.25	10.64
64.	Jučovas strauts	6864:01	14.29	12.85
65.	Pūdupe	68652:01	12.87	10.74
66.	Istra	6866:01	40.26	17.81
67.	Grīva (Zaļesjes p.)	68662:01	7.99	7.66
68.	Lauderu strauts	68664:01	3.6	3.6
69.	Korņevkas strauts	6866432:01	9.1	8.84
70.	Gumeņicas strauts	68666:01	10.76	4.47
71.	Zeļļovas strauts	686692:01	5.28	5.28
72.	Ceģeļņa	686694:01	18.26	3.54
73.	Trošku grāvis	686712:01	4.69	4.69
74.	Verbovka	68672:01	10.93	10.93
75.	Podupe	68674:01	8.8	2.92
76.	Garbaču grāvis	686742:01	5.57	3.47
77.	Plisunka	6868:01	13.57	11.17

Aizsargjoslas ir noteiktas valsts nozīmes ūdensnotekām (abās pusēs 10 metri no ūdensnotekas kroles), koplietošanas un pašvaldības ūdensnotekām (abās pusēs 10 metri no ūdensnotekas kroles), liela diametra kolektoriem $\geq 30\text{cm}$ (uz katru pusi 8 metri no kolektora ass līnijas),

aizsargdambim (abās pusēs 5 metri no aizsargdambja nogāzes pakājes) un polderu sūkņu stacijai, krājbaseinam (20 m no ēkas vai būves ārējās malas).

Izvērtēt LVĢMC Latvijas plūdu riska un plūdu draudu kartes datus par vidējās varbūtības (1%) un mazas varbūtības (0,5%) plūdu riska teritorijām un izvairīties no nozīmīgu infrastruktūras objektu, bīvas dzīvojamās apbūves vai rūpnieciskās apbūves plānošanas šādās riska teritorijās

Erozijas riska teritorijas

Ludzas novada teritorijā ir izplatīti vairāki mūsdienu ģeoloģiskie procesi. Tie ir pārpurvošanās, erozija pauguru nogāzēs un upju ģeoloģiskā darbība. Erozija pauguru nogāzēs Latgales augstienes stāvo pauguru nogāzēs, kas nav nostiprinātas ar augu segu, pavasaros sniega kušanas un, dažkārt, arī intensīvu nokrišņu laikā ir vērojami noskalošanās procesi, kā rezultātā tiek erodēta augsne. Šo procesu izplatībai labvēlīgākie apstākļi ir Rāznas pauguraines daļā (DA no Pildas un Nirzas ezeriem). Lai ierobežotu augsnes eroziju, jāievēro augsnes apstrādes noteikumi.

Upju ģeoloģiskā darbība norisinās upju ielejās un gultnēs. Vietās, kur upju gultnes meandrē, vērojami arī gultnes procesi. To darbības rezultātā notricinās irdenā materiāla, kas veido palienes, noskalošana un pārvietošana. Noārdītais materiāls akumulējas kādā citā upes ielejas daļā. Šis process izpaužas kā krastu noārdīšana (sānu erozija), turklāt minētais process norisinās visai intensīvi. Ludzas novadā procesi, kas saistīti ar upju ģeoloģisko darbību, vislabāk redzami lielāko novada upju – Ludzas, Pildas un Istras ielejās.

HES (Felicianovas HES, Zilupes HES un Kubulovas HES) ietekmē gan pašu ūdenskrātuvi, gan ūdensteci lejpus aizsprosta, kā arī krastus, jo veicina to izskalošanos (erozija) ūdens līmeņa svārstību dēļ. Visi šie procesi veicina upei raksturīgo biotopu un sugu maiņu vai izzušanu upes tecējuma pārtrauktības rezultātā. HES uzpludinājumi veicina krastu eroziju.

Bīstamie ģeoloģiskie procesi izplatīti teritorijās, kuru zemes virsmas un pazemes īpatnības rada nelabvēlīgu procesu attīstības iespējas, kas var ietekmēt apbūvi, komunikācijas, saimniecisko darbību.

Izteikti vēja erozijas procesi, karsta un sufoziju procesi, kā arī seismiskie procesi novadā nav izplatīti.

4.6.6. Ūdenssaimniecības infrastruktūra

Lai uzlabotu ūdensobjektu ekoloģisko stāvokli, svarīgi pēc iespējas mazināt ūdenssaimniecību ietekmi uz tiem un apkārtējo vidi. Sakārtojot esošos un attīstot jaunus ūdenssaimniecības infrastruktūras objektus, svarīgi ir vidē novadīt pēc iespējas tīrākus notekūdeņus.

Ūdensapgāde

Dzeramā ūdens vajadzībām izmanto pazemes ūdeņus, kas tiek iegūti no Pļaviņu – Daugavas horizonta. Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti centralizētās ūdensapgādes pakalpojumi Ludzas pilsētā ar katru gadu palielinās, bet iegūtais ūdens daudzums no artēziskajiem urbumiem samazinās. Samazināšanās saistās ar komunikāciju izbūvi vai rekonstrukciju, ka rezultātā tiek novērsti ūdens zudumi ūdens tīklos.

Ūdensapgādes pakalpojumus sniedz uzņēmums ar 20 gadu pieredzi – SIA „Ludzas apsaimniekotājs”, kas nodrošina dzeramā ūdens padevi, atbilstoši dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma prasībām, no ūdens ražošanas vietas līdz pakalpojuma saņēmējam, saglabājot ūdens spiedienu pilsētas ūdensvada tīklā ne mazāku par būvnormatīvos noteikto daudzstāvu dzīvojamai apbūvei nepieciešamo.

Lielākie ūdens patērētāji atrodas pilsētās, jo tajās attiecīgi dzīvo lielāks iedzīvotāju skaits. Pilsētās apmēram 70% no iedzīvotājiem ir pieejama centralizētās ūdensapgādes sistēma, ciematos tā pieejama 60–80% ciematu iedzīvotāju, taču lauku teritorijās iedzīvotāji galvenokārt izmanto akas un personīgos dziļurbumus. 2021.gadā Kārsavā tika uzbūvēts ūdensvads 1222,44 metru garumā vairākos ielu posmos par pašvaldības aizņēmuma līdzekļiem un SIA "KĀRSĀVAS NAMSAIMNIEKS" līdzekļiem. Centralizēto ūdensapgādes sistēmu izmanto arī uzņēmumi un iestādes.

No virszemes piesārņojuma pazemes ūdeņu aizsardzībai, tiek noteiktas aizsargjoslas dzeramā ūdens ūdensapgādes urbumiem un ūdensgūtnēm. Ūdensapgādes urbumiem, kas tiek izmantoti ūdens ieguvē, ir veikts aizsargjoslu aprēķins, kā arī veikta aizsargjoslas saskaņošana atbilstoši MKN Nr.43 prasībām. Pašvaldības pārziņā ir 35 aktīvu centralizēto ūdensapgādes urbumu ar stingrā, bakterioloģiskā un ķīmiskā (pēc nepieciešamības) režīma aizsargjoslām.

Ludzas novadā, pēc publiski pieejamajiem datiem, atrodas 577 urbumi. No tiem tikai 127 ir aktīvi un darbojas, 8 rezervē, 9 iekonservēti, netiek izmantoti – 6, aiztamponēti – 11, likvidēti 12 urbumi, 14 jātamponē, 4 urbumi apsekošanas laikā nav atrodami, bet 386 urbumam nav zināms statuss. Neapsaimniekoti urbumi ir liels risks, kas var radīt pazemes ūdeņu piesārņojumu, līdz ar to, ņemot vērā, ka novadā atrodas ievērojams skaits urbumu, kuru statuss nav zināms, būtu jāveic to apzināšana un jānosaka turpmākie apsaimniekošanas pasākumi, lai novērstu potenciālos piesārņojuma riskus⁴⁴.

Koliformas baktērijām nevajadzētu būt sastopamām ūdensvada piegādātajā ūdenī. Pēc Veselības inspekcija pārskata par dzeramā ūdens kvalitāti un uzraudzību 2023. gadā informācijas Ludzas novada Kārsavas (PII "Taurenītis", Malnavas iela 5, Kārsava), Ludzas "Skolas ielas" (Ludzas PII „Pasaciņa” pārtikas bloka krāns, Latgales iela 158, Ludza) un Zilupes ūdensapgādes sistēmās auditmonitoringā tika konstatētas koliformas baktērijas. Enterokoki tika konstatēti piecos Zilupes ūdensapgādes sistēmās (Brīvkrāns Brīvības ielā 17, Zilupe)⁴⁵.

Veselības inspekcija nosaka dzeramā ūdens pazeminātas nekaitīguma un kvalitātes prasības jeb īpašās normas, ja ūdens piegādātais ir iesniedzis kvalitatīvi aizpildītu iesniegumu un korektīvo pasākumu izpildes grafiku ar plānotajām darbībām ūdens kvalitātes uzlabošanai.

Uzskaitītā izmantotā pazemes ūdens apjoms Ludzas novadā no 2021.gada līdz 2023.gadam (vidēji 593 tūkst. m³) bija ar tendenci samazināties. 2023.gadā pieaudzis ieguves vietu skaits – 78. Iegūtais ūdens daudzums galvenokārt tiek izmantots 84% komunālajām un sadzīves vajadzībām un 16% tikai ražošanas vajadzībām⁴⁶.

Vietās, kur nav pieejama centralizētā ūdensapgāde vai ēkas nav pieslēgtas centralizētajiem ūdensapgādes tīkliem, tiek izmantota individuālā ūdensapgāde (urbumi un akas), to statuss galvenokārt nav zināms. Individuālajā ūdensapgādē dzeramā ūdens kvalitāti ietekmē plūdi, kad pavasara palu laikā ir iespējama dzeramā ūdens piesārņošana no virszemes piesārņojuma avotiem. Kvalitatīva dzeramā ūdens pieejamība iedzīvotājiem ir viens no ilgtspējīgas sabiedrības attīstības priekšnoteikumiem.

Ūdenssaimniecības un sadzīves kanalizācijas sistēmu tehniskais stāvoklis novadā nav vienāds. Sistēmas, kuru pārbūve veikta pēdējo 10–15 gadu laikā ir relatīvi labā stāvoklī un iedzīvotāji lielākoties ir apmierināti ar pakalpojumiem. Bet tās sistēmas (galvenokārt sistēmas ar mazu lietotāju skaitu), kuras ir būvētas "padomju laikos" un nav atjaunotas, ir sliktā tehniskā stāvoklī. Ieguldījumi nepieciešami gan ūdenssaimniecības sistēmas infrastruktūras attīstībai un

⁴⁴ Atradņu reģistrs. LVĢMC.

⁴⁵ Pārskati par dzeramā ūdens kvalitāti. Veselības inspekcija. www.vi.gov.lv

⁴⁶ Centrālā statistikas pārvaldes datu bāze

paplašināšanai, gan esošās infrastruktūras atjaunošanai pilsētā un ciemos. Novadā būtu nepieciešams apsvērt iespēju veidot centralizētās ūdenssaimniecības sistēmas apdzīvotajās vietās ar augstāku iedzīvotāju blīvumu.

Pašvaldībai ir svarīgi veicināt centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu attīstību un pasākumu plānošanu dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanai. Nodrošināt dzeramā ūdens kvalitātes atbilstību MKN Nr. 671 noteiktajām prasībām. Paredzēt pasākumus dzeramā ūdens ņemšanas horizontu aizsardzībai, nekvalitatīvo un neapsaimniekoto ūdens ieguves urbumu apzināšanai un atbilstoši likvidācijai.

Notekūdeņu savākšana un attīrīšana

Visa Latvijas teritorija, t. sk. Ludzas novads, noteikta par īpaši jutīgu teritoriju, uz kuru attiecas paaugstinātas prasības komunālo notekūdeņu attīrīšanai.⁴⁷ Vidē novadīto notekūdeņu apjoms Ludzas novadā pēdējo četru gadu laikā ir bijis vidēji 675 m³. Novadīto notekūdeņu apjoms 2023.gadā (712.85 tūkst. m³) pieauga, tas ir par 63.6 tūkst. m³ jeb 9.8% attiecībā pret 2020.gadu. Kopš 2020. gada novadīšanas (izplūdes) vietu skaits nav būtiski samazinājies (no 48 uz 47 vietām).

Ludzas novadā kanalizācijas pakalpojumus sniedz SIA „Ludzas apsaimniekotājs”, nodrošinot notekūdeņu savākšanu un novadīšanu līdz attīrīšanas iekārtām, notekūdeņu attīrīšanu un novadīšanu virszemes ūdensobjektos, atbilstoši noteikumiem par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī.

Ludzas novada pilsētās un ciematos ir centralizētās kanalizācijas sistēmas, kuru pakalpojumus izmanto apmēram 50% no pilsētas un ciemu iedzīvotājiem. Lielākais kanalizāciju tīkls ir Ludzā. Ludzā ir viena neatkarīga kanalizācijas sistēma, kura sastāv no pašteces kanalizācijas tīkla, vienpadsmit kanalizācijas sūkņu stacijām, kanalizācijas spiedvadiem un notekūdeņu bioloģiskajām attīrīšanas iekārtām BIO-2800, kas atrodas Ludzas novada Isnaudas pagasta Kreičos. Sadzīves notekūdeņi no Ludzas tiek savākti kanalizācijas sistēmā un novadīti uz NAI. Kanalizācijas pašteces tīkla garums Ludzā ir 26,95 km, un kanalizācijas spiedvada tīkla garums – 5,88 km⁴⁸.

Sadzīves notekūdeņi no apdzīvotajām vietām galvenokārt tiek savākti kanalizācijas sistēmā, novadīti uz NAI un pēc attīrīšanas – ūdenstecēs vai ūdenstilpēs. Novadā ir 43 NAI, kurām ir noteiktas sanitāras aizsargjoslas 50 – 200 metru platumā. NAI uztur un apkalpo pašvaldības pagastu pārvaldes un pašvaldības kapitālsabiedrības. Lielākā daļa no novadā esošajām notekūdeņu attīrīšanas iekārtām ir bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

Lai nodrošinātu NAI pieguļošo teritoriju aizsardzību no šo objektu negatīvās ietekmes Aizsargjoslu likums paredz, ka NAI ir nepieciešama sanitārā aizsargjosla, kas nosakāma no objekta ārējās robežas vai ārējās malas.

NAI, kas ir sliktā tehniskā stāvoklī un nenodrošina pastāvīgu notekūdeņu attīrīšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām, ir nepieciešami ieguldījumi infrastruktūras atjaunošanā, kā arī jāturpina kanalizācijas sistēmas infrastruktūras attīstība.

Nelielos ciematos vai pie atsevišķām mājām pilsētās un dažām dzīvojamām mājām un lopu kūtīm ciemos notekūdeņu savākšanai izmanto individuālus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas risinājumus – kanalizācijas krājbedres. Tie rada slodzi uz virszemes ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kā arī norāda uz centralizētas notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas nepieciešamību vietās, kur tas tehniski un ekonomiski iespējams. Iespējamais risinājums ir

⁴⁷ MK noteikumi Nr.34 "Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī", Rīgā 2002. gada 22. janvārī

⁴⁸ Ludzas novada attīstības programma 2021-2027.g.

jaunu pieslēgumu veidošana vai jaunu mazo NAI būvniecība, notekūdeņu attīrīšanā izmantojot alternatīvās tehnoloģijas – mākslīgās mitrzemes, infiltrāciju, dīķus ar fosfora ķīmisku izgulsnēšanu u.tml.

Lauku viensētām un ciemu dzīvojamajām mājām kanalizācijas sistēmu lielākoties nav.

Nodrošināt efektīvu notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, saimnieciskajā darbībā un rūpnieciskajā ražošanā izmantojot videi draudzīgas metodes, nepieļaujot neattīrītu sadzīves notekūdeņu, atēju u.c. iepludināšanu vaļējās ūdenskrātuvēs, ezeros, upēs, meliorācijas grāvjos, dīķos, kā arī to iesūcināšanu gruntī, tiešās ietekmes uz vidi tiks būtiski samazinātas.

Nodrošināt blīvi apdzīvoto vietu (līdz 500 iedzīvotājiem) māsaimniecības ar centralizēto notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu.

Ludzas novada pilsētās darbojas slēgta un vaļēja tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma. Pārsvārā lietus ūdeņi bez attīrīšanas tiek novadīti vietējos ūdens novadīšanas grāvjos.

Daudzviet lietus ūdens kanalizācija ir jāatjauno vai jāizbūvē no jauna. Daudzās ielās grāvji ir aizauguši un caurtekas bojātas. Meliorācijas grāvju sliktā tehniskā stāvokļa dēļ tiek appludinātas dzīvojamo māju un sabiedrisko vietu teritorijas pilsētās.

Lietus ūdens nav novadāms pašvaldības sadzīves kanalizācijas sistēmā. Pašvaldībai izmantot tādus ilgtspējīgus lietus ūdeņu apsaimniekošanas risinājumus, lai pilsētvidē un lielākajās apdzīvotajās vietās izslēgtu vai minimizētu lietus ūdens novadīšanu sadzīves kanalizācijas sistēmā.

5. IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTS NETIKTU ĪSTENOTS

Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 17. panta⁴⁹ prasības nosaka, ka novada teritorijas plānojums jāizstrādā līdz 2025. gada 31. decembrim.

Ludzas novada spēkā esošie teritorijas plānojumi bijušajam Ludzas, Ciblas, Kārsavas un Zilupes novadam tika izstrādāti, ņemot vērā tā brīža normatīvo aktu prasības, kas daļā gadījumu nav vairs spēkā esoši.

Teritorijas attīstības plānošanā ir mainījušies normatīvie akti un līdz ar to noteiktie risinājumi (funkcionālais zonējums, Apbūves noteikumi u.c.) daudzos gadījumos neatbilst jaunajām noteiktajām prasībām MKN Nr.628 un MKN Nr.240.

Neizstrādājot jauno Ludzas novada teritorijas plānojumu, netiks:

- izveidots funkcionālo zonu apakšzonējums, neveidojot standartizētas funkcionālo zonu Savrupmāju apbūves teritorija, Publiskās apbūves teritorija, Jauktas centra apbūves teritorija, Rūpnieciskās apbūves teritorija, Dabas un apstādījumu teritorija, Lauksaimniecības teritorija u.c. prasības, bet ņemot vērā konkrētas teritorijas novietojumu, vēsturisko pēctecību un vietas attīstības potenciālu, ĪADT, kultūrvēsturiskās ainaviskās teritorijas, vides aspektus, konfliktzonas u.c. būtiskus faktoros;

⁴⁹ <https://likumi.lv/ta/id/315654#p17>

- noteiktas teritorijas ar īpašiem noteikumiem – Teritorija, kurā ierīko centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas (TIN1), Teritorija, kurā būvniecību saskaņo ar VSIA "Latvijas Valsts ceļi" (TIN11), Teritorija, kurā aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda ir 20 kW un vairāk, būvniecība (TIN12), Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā teritorija (TIN4), Ainaviski vērtīga teritorija (TIN5) ar papildus prasībām TIAN šo teritoriju izmantošanai;
- TIAN noteiktas pašvaldības nozīmes kultūrvēsturiskās ēkas ap specifiskām prasībām šo ēku pārbūvei un atjaunošanai, saglabājot to arhitektoniskās vērtības;
- identificētas esošās vēsturiskās un potenciālās konfliktsituācijas starp rūpniecisko apbūvi, dzīvojamo un publisko apbūvi, iekļaujot TIAN nosacījumus vides risku mazināšanai – buferzonas, aizsargsienas, attālumi no piesārņojošās darbības (iekārtas, būves, procesi), kurai ir risks pārsniegt trokšņa, gaisa kvalitātes, smaku vai cita piesārņojuma robežlielumus līdz dzīvojamās un publiskās apbūves ēkām;
- noteiktas ielu sarkanās līnijas Ludzas, Kārsavas un Zilupes pilsētās un ciemos, veidojot brīvus no apbūves koridorus inženiertīklu izvietojumam;
- TIAN iekļautas prasības pieslēgumiem centralizētās ūdenssaimniecības tīkliem, decentralizētajām ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām, vides risku izvērtējumam u.c. nosacījumi;
- Izvērtēts viens izstrādē esošais lokālplānojums un viens spēkā esošais detālplānojums.

Uzsākot Teritorijas plānojuma izstrādi, saņemti un izvērtēti 20 fizisko un juridisko personu iesniegumi ar priekšlikumiem. Neizstrādājot Teritorijas plānojumu, priekšlikumu iesniedzējiem nebūtu iespējams īstenot savas plānotās attīstības ieceres.

Ja Ludzas novada teritorijas plānojums netiktu izstrādāts un īstenots, tas varētu radīt vairākas negatīvas sekas:

- juridiskās un administratīvās sekas – esošais Zilupes un Ciblas novada teritorijas plānojums balstās uz novecojušu normatīvo regulējumu, kas var radīt nesakritības ar spēkā esošajām prasībām un apgrūtināt pašvaldības lēmumu pieņemšanu par teritorijas attīstību. Tas var izraisīt gan juridiskas neskaidrības, gan kavēšanos attīstības procesu virzībā;
- ekonomiskās un investīciju sekas – esošie teritorijas plānojumi vairs neatspoguļo iedzīvotāju un uzņēmēju aktuālās vajadzības, ierobežojot iespējas teritorijas attīstībai un kavējot investīciju piesaisti, jo trūkst skaidru un mūsdienīgu priekšnoteikumu ilgtspējīgai izaugsmei;
- infrastruktūras un vides sekas – nenoteiktība par centralizētās infrastruktūras zonām, aizsargzonām vēja elektrostacijām un vides vērtību teritorijām kavē infrastruktūras attīstību, var radīt konfliktus starp iedzīvotājiem un attīstītājiem, kā arī palielina nekontrolētas attīstības un vides apdraudējuma riskus;
- sociālās sekas – bez skaidriem un aktuāliem teritorijas izmantošanas noteikumiem palielinās iedzīvotāju un uzņēmēju neapmierinātība, kā arī pieaug risks konfliktiem starp zemes īpašniekiem un pašvaldību par zemes izmantošanas iespējām.

Neizstrādājot jaunu Teritorijas plānojumu, kā arī vienotu normu neesamība var novadā radīt pārkāpumus vides aizsardzības jomā, aizsargjoslu, dabas resursu ieguvē u. c., var tikt ietekmēta novada ekonomikas un infrastruktūras attīstība, kā arī problemātiska var kļūt informācijas saņemšana par nekustamo īpašumu izmantošanu iedzīvotājiem, uzņēmējiem un investoriem.

6. AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTĀS VIDES PROBLĒMAS

Teritorijas plānojumā tiek ietverti risinājumi, kas noteiks turpmākos Ludzas novada teritorijas izmantošanas un apbūves veidošanas noteikumus, transporta attīstību, pakalpojumu, uzņēmējdarbības un ražošanas attīstību, dzīvojamās apbūves un zaļo teritoriju veidošanu, prasības dabas resursu un kultūrvēsturisko vērtību apsaimniekošanai un saglabāšanai, inženierkomunikāciju infrastruktūras nodrošinājumam un vides ilgtspējīgai attīstībai.

Teritorijas plānojuma risinājumu īstenošanas procesā nav sagaidāma jaunu, nozīmīgu vides problēmu rašanās.

Teritorijas plānojumā tiek risinātas līdz šim jau apzinātās novada attīstības problēmas, kuras izvērtētas gan Ludzas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas no 2021. gada (turpmāk – Stratēģija) izstrādes gaitā, gan apstiprinot darba uzdevumu. Teritorijas plānojums tās risina, balstoties uz Stratēģijā iekļauto novada attīstības vīziju, stratēģiskajiem mērķiem, prioritātēm, telpiskās attīstības perspektīvu un vadlīnijām, nosakot teritorijas funkcionālo zonējumu, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, kā arī vienlaicīgi izstrādājot Vispārīgo Ludzas novada un detalizētu Ludzas novada un detalizēts pilsētu transporta attīstības un Ludzas novada ainavu izvērtējumu.

Ņemot vērā, ka Teritorijas plānojumā tiek iekļauti gan sociālekonomiskās, gan dabas un kultūrvēsturiskās jomas attīstības nosacījumi, plānošanas dokumentā noteiktie risinājumi nav viennozīmīgi vērtējami, jo, tos īstenojot, var tikt atstāta gan pozitīva, gan neitrāla, gan negatīva ietekme uz vidi novadā.

Teritorijas plānojumu īstenošanas rezultātā visbūtiskāk ietekmēto teritoriju vides stāvoklis aprakstīts Vides pārskata 4. nodaļā. Izvērtējot Teritorijas plānojuma Grafisko daļu un TIAN, iezīmējamās jomas un teritorijas, kurām būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība, īstenojot Teritorijas plānojumu, veicot būvniecību vai arī atkārtoti pievērst uzmanību, izstrādājot lokālplānojumus, detālplānojumus vai būvprojektus:

- būtiskāki plānošanas dokumenta problēmjautājumi izriet no Aizsargjoslu likuma 7., 8., 9., 11., 13., 25., 37., 38., 41., 42. un 52. panta nosacījumiem, kas saistās ar virszemes ūdensobjektu, kultūras pieminekļu, ūdens ņemšanas vietu aizsargjoslu, mežu aizsargjoslas ap pilsētu, ekspluatācijas aizsargjoslu gar ielām (sarkano līniju), valsts autoceļiem, pašvaldības ceļiem un dzelzceļiem, sanitāro aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanu un/vai attēlošanu, apgrūtinājumiem tajās, un funkcionālo zonējuma/apakšzonējuma izvēli;
- blīvi apdzīvotās vietas – Ludzas, Zilupes un Krāslavas pilsētu un novada ciemu teritoriju apsaimniekošana, transporta un inženiertīklu infrastruktūras attīstība, pārbūve un vides kvalitātes uzlabošana, kā arī ievērojot Apbūves noteikumu nosacījumus un blīvu stādījumu (buferzonu) veidošana starp dzīvojamo/ publisko apbūvi un rūpnieciskās apbūves teritorijām, lai pēc iespējas mazinātu negatīvo ietekmi (vides trokšņus, atmosfēras gaisa, virszemes un pazemes ūdeņu u.c. piesārņojumu);
- nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšana visās blīvi apdzīvotajās teritorijās (atbilstoša inženiertehniskā apgāde, ielu/ceļu tīkls u.c.). Kanalizācijas, ūdensapgādes un siltumapgādes sistēmas efektivitātes paaugstināšana un ar centralizētajiem ūdensapgādes pakalpojumiem nodrošināto blīvas apbūves teritoriju (pilsētas un ciemu teritoriju) īpatsvara paaugstināšana (gan esošās, gan jaunveidojamās apbūves

pieslēgšana pie esošajām centralizētajām sistēmām, kur tas tehniski iespējams). Pašvaldībai rekomendējams izstrādāt mehānismu (saistošos noteikumus) esošās apbūves pieslēgumu veidošanai pie centralizētajiem inženiertīkliem un objektiem, taču TIAN 3.2.2. nodaļa "Ūdensapgāde un kanalizācija" jau pietiekami detalizēti atrunā, kāds sadzīves notekūdeņu kanalizācijas veids ir atļauts attiecīgās teritorijās, iekļaujot vides risku izvērtējumu decentralizētajām ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām. Pozitīvi vērtējama arī noteiktā Teritorija, kurā ierīko centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas (TIN1). (Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 6. panta trešā daļa nosaka, ka teritorijas plānojumos ir jānorāda teritorijas, kurās jau ir izbūvēti kanalizācijas un ūdensapgādes tīkli un kur perspektīvā tos ir plānots ierīkot.);

- esošo artēzisko urbumu statusa aktualizēšana (precizēšana). Pamesto un neapsaimniekoto urbumu, kas ir potenciāli bīstami pazemes ūdens piesārņošanas avoti, apzināšana, apsekošana un tamponēšana (turpmāko apsaimniekošanas pasākumu noteikšana). Pastiprinātas uzmanības pievēršana to turpmākai apsaimniekošanas kārtībai;
- nepieciešams turpināt ūdenssaimniecības attīstības projektu realizāciju, rast risinājumus dzeramā ūdens attīrīšanai, iekļaujot atbilstošus pasākumus dzeramā ūdens kvalitātes nodrošināšanai turpmākajos pašvaldības teritoriju attīstības plānošanas dokumentos;
- saimniecisko darbību – ražošanas, lauksaimnieciskās darbības, derīgo izrakteņu ieguves un mežsaimniecības sabalansēšana ar dabas aizsardzības interesēm. Atbilstoša meliorācijas sistēmu apsaimniekošana un pārbūve, atbilstoši teritorijas esošajam vai plānotajām izmantošanas mērķim;
- publisko ūdeņu un to pieejamības paaugstināšana, izveidojot labiekārtotas atpūtas un peldēšanās vietas, veicot ūdeņu kvalitātes monitoringu, ierobežojot motorizēto ūdens transportlīdzekļu izmantošanu peldēšanās un atpūtas vietās. Pašlaik nav publiskas piekļuves vietu pie publiskajiem ezeriem – Cirms, Pildas ezers, Plisūns u.c.;
- pasākumu paredzēšana peldvietu labiekārtošanai atbilstoši normatīvo dokumentu prasībām. Oficiālu peldvietu izveide Zilupes pilsētā, Krāslavas pilsētā un citās apdzīvotās vietās atbilstoši MKN Nr.692 prasībām;
- rezervējot teritorijas pastaigu un tūrisma taku, kā arī veloceļu tīklu izveidei, jāizvērtē atpūtai un tūrismam piemērotas teritorijas un objektu infrastruktūras, kā arī turpmākās attīstības virzieni saistībā ar ĪADT, bioloģiski un ainaviski augstvērtīgām teritorijām un dabas vērtību (biotopi, aizsargājamās augu, putnu un dzīvnieku sugas) noturības kapacitāti pret antropogēnajām slodzēm;
- degradēto teritoriju un objektu (bijušo fermu, ražošanas un tehnisko teritoriju, nepabeigto būvju u.c.) sakārtošana, rekultivācija un turpmākā izmantošana atbilstoši mērķim, tajās esošās tehniskās infrastruktūras izmantošana. Atsevišķu pašvaldības saistošo noteikumu izdošanu to sakārtošanai un revitalizācijai;
- detalizētāka potenciāli piesārņoto vietu izpēte (augšnes, grunts un pazemes ūdeņu piesārņojums) un piesārņojuma līmeņa novērtējums. Konstatējot piesārņojumu veikt teritorijas sanāciju. Teritorijā dzīvojamās vai publiskās apbūves izvietošana veicama tikai pēc konstatētā piesārņojuma novēršanas;
- invazīvās augu sugas Sosnovska latvāņa (*Heracleum sosnowskyi* Manden) u.c. invazīvo sugu izplatīšanās vietu apzināšana un īstenojot kombinētos pasākumus (ķīmiskos, bioloģiskos, mehāniskos) novērst to izplatību un samazināt to izplatības teritorijas;

- applūstošās teritorijās dzīvojamās apbūves veidošanu nepieļaušana, applūšanas risku un to ietekmes uz iedzīvotāju drošību un potenciālo vides piesārņošanu izvērtēšana;
- ūdensobjektu apsaimniekošana atbilstoši upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānos noteiktajiem vides kvalitātes mērķiem un izvirzītajiem pasākumiem, saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto;

7. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA UN TĀ IESPĒJAMO ALTERNATĪVU ĪSTENOŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

7.1. TERITORIJAS PLĀNOJUMA RISINĀJUMU APRAKSTS

Ludzas novada Teritorijas plānojums izstrādāts ar mērķi noteikt prasības teritorijas izmantošanai un būvniecībai konkrētā detalizācijas līmenī. Teritorijas plānojumam jāveicina Stratēģijā izvirzīto stratēģisko mērķu, noteikto attīstības centru līmeņu un telpiskās perspektīvas īstenošana, nodrošinot hierarhiski strukturētu apdzīvojuma struktūru, kvalitatīvu vidi un līdzsvarotu ekonomisko attīstību gan pašreizējām, gan nākamajām paaudzēm, veicinot dabas, cilvēku un materiālo resursu racionālu izmantošanu un dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu un attīstību, kā arī tiecoties uz klimatneitrāliem risinājumiem un pielāgošanos klimata pārmaiņām.

Teritorijas plānojuma izstrādes darba grupās tika pārskatītas esošās pilsētu un novada ciemu teritoriju robežas, pamatotas Ludzas un Kārsavas pilsētas un 26 ciemu robežu izmaiņas (skatīt Paskaidrojuma raksta 4.1. nodaļu).

Ludzas novada apdzīvojuma struktūras risinājumi

- Ludzas pilsētas robežas izmaiņas (pie pilsētas teritorijas pievienotas 7 zemes vienības pie autoceļa A12 Isnaudas pagastā);
- Kārsavas pilsētas robežas izmaiņas (no pilsētas teritorijas izslēgta dzelzceļa līnija un vairākas lauksaimniecības zemes vienības tās tuvumā);
- 26 ciemu teritoriju robežu izmaiņas un precizējumi (samazināšana un paplašināšana). Lielākoties precizējumi ciemu robežās veikti, pielāgojot to zemes vienības robežām, kā arī no ciemu teritorijām izslēdzot lauksaimniecības zemes, mežu teritorijas, pieguļošos valsts autoceļu posmus;
- jauni ciemi netiek veidoti un ciemu statuss netiek noņemts nevienam ciemam.

Detalizēta informācija iekļauta Paskaidrojuma raksta 2. pielikumā.

Teritorijas plānojumā funkcionālais zonējums noteikts, izvērtējot un pēc iespējas saglabājot pēctecību ar bijušā Ludzas novada, Zilupes novada, Kārsavas novada un Ciblas novada teritorijas plānojumos paredzētajiem nosacījumiem, atļauto izmantošanu un aprobežojumiem.

Izskatīts līdzšinējo funkcionālo zonu izvērtējums un sagatavots priekšlikums integrācijai Ludzas novada teritorijas plānojumā, veidojot vienotas funkcionālās zonas un apakšzonas.

Teritorijas plānojuma funkcionālās zonas un apakšzonas detalizēti aprakstītas Paskaidrojuma raksta 4.2. nodaļā.

Funkcionālo zonu priekšlikums detalizēti skatāms Paskaidrojuma raksta 4.2. nodaļas Tabulās Nr. 3. un Nr. 4.

Teritorijas plānojumā noteiktas vairākas Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN) – Teritorija, kurā ierīko centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas (TIN1), Teritorija, kurā būvniecību saskaņo ar VSIA "Latvijas Valsts ceļi" (TIN11), Teritorija, kurā aizliegta vēja elektrostacija, kuru jauda ir 20 kW un vairāk, būvniecība (TIN12), Teritorija, kas paredzēta valsts robežas apsekošanai no gaisa (TIN13), Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldes lidlauka apkārtējā teritorija ar apbūves ierobežojumiem (TIN14), Teritorija, kurai izstrādājams detālplānojums (TIN3), Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā teritorija (TIN4), Ainaviski vērtīga

teritorija (TIN5). TIN teritorijas noteiktas ar mērķi papildus funkcionālajam zonējumam izdalīt atsevišķas teritorijas ar papildu noteikumiem (skatīt Paskaidrojuma raksta 4.3. nodaļu).

Saskaņā ar pašvaldības izsniegto teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros sagatavots *Vispārīgs Ludzas novada un detalizēts Ludzas pilsētas transporta attīstības plāns* (turpmāk – Transporta plāns) un *Ludzas novada ainavu izvērtējums* (turpmāk – Ainavu izvērtējums). Transporta plāna izstrādes ietvaros apkopota informācija par esošo transporta infrastruktūru un mobilitāti novadā, kā arī sniegti priekšlikumi transporta infrastruktūras un mobilitātes attīstībai (risinājumi apkopti Paskaidrojuma raksta 4.4.nodaļā,) savukārt inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu, kā arī riska objektu risinājumi apkopoti paskaidrojuma raksta 4.5. nodaļā.

Teritorijas plānojuma saistošajās daļās – Grafiskajā daļā un TIAN iekļauti Transporta plāna un Ainavu izvērtējuma risinājumi – ielu sarkanās līnijas, prasības transporta infrastruktūrai, Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas (TIN4), pašvaldības nozīmes kultūrvēsturiskās ēkas, Ainaviski vērtīga teritorija (TIN5), prasības to izmantošanai, jaunai būvniecībai, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanai, tai skaitā esošo ēku pārbūvei un atjaunošanai, kā arī citi nosacījumi.

7.1. BŪTISKĀKO IETEKMJU UZ VIDI VĒRTĒJUMS

SIVN izstrādes ietvaros veikts Ludzas novada teritorijas plānojuma īstenošanas būtiskāko ietekmju uz vidi izvērtējums, ņemot vērā ietekmju būtiskumu, veidu un ilgumu (skat. 2. nodaļu), kā arī iepriekš identificētās vides problēmas (skat. 6. nodaļu).

Teritorijas plānojuma risinājumu īstenošanas iespējamā ietekme uz vidi – tostarp uz atmosfēras gaisa kvalitāti, vides trokšņa situāciju, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, bioloģisko daudzveidību, kultūrvēsturisko mantojumu, dabas pamatnes teritorijām, augsnes un grunts kvalitāti, virszemes un pazemes ūdeņiem, kā arī applūšanas riskiem – vērtēta kompleksi. Analīze veikta, balstoties uz funkcionālā zonējuma kartēm un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ietvertajiem nosacījumiem, tostarp piemērojamajiem apgrūtinājumiem, piemēram, aizsargjoslām.

Izvērtējot plānojuma risinājumus no tā mērķu un tvēruma skatupunkta, netika konstatētas tādas ieceres, kas varētu izraisīt būtisku atmosfēras gaisa, augsnes, grunts, ūdens kvalitātes vai vides trokšņa pasliktināšanos.

Kopumā izstrādātā Ludzas novada teritorijas plānojuma redakcija vērtējama kā videi neitrāla – tās īstenošana būtiski nemainīs vides kvalitāti salīdzinājumā ar esošo situāciju.

Detalizētais ietekmju izvērtējums strukturēts pa ietekmju veidiem, katrai ietekmei piešķirot novērtējumu un norādot teritorijas plānojumā jau iekļautos risinājumus potenciālās negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai. Teritorijas plānojuma ietekmes uz vidi vērtējuma kopsavilkums sniegts Pielikumā Nr. 3.

Ieteikumi vides kvalitātes uzlabošanai un iespējamās ietekmes mazināšanai izstrādāti plānošanas procesa gaitā, un līdz ar to jau integrēti teritorijas plānojuma redakcijā. Veicot SIVN, netika identificētas izslēdzošas ietekmes, tāpēc zemāk sniegtie ieteikumi uzskatāmi par papildus pasākumiem, kas varētu veicināt vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu ilgtermiņā.

7.1.1. Tiešās un netiešās ietekmes

Īstenojot Teritorijas plānojuma funkcionālo zonējumu un tajā atļautās izmantošanas, var veidoties nepastarpināti tiešās ietekmes uz vidi un mijiedarbībā starp vidi un tiešām ietekmēm – netiešās ietekmes uz vidi, ietekmes var būt gan pozitīvas, gan negatīvas.

Tiešās ietekmes

Lielākoties tiešo ietekmi uz vidi atstāj zemes lietojuma veida maiņa, īstenojot jaunas dzīvojamās, publiskās, rūpnieciskās apbūves būvniecību, attīstot transporta un inženierbūvju infrastruktūru, uzsākot derīgo izrakteņu ieguvī, veicot teritoriju atmežošanu vai meža ieaudzēšanu u. c. Galvenokārt, mainot zemes lietošanas veidu, tiek samazināta dabas pamatņu platība, konkrētās teritorijas bioloģiskā daudzveidība, ja tāda pastāv.

Nozīmīgākās tiešās ietekmes, kas saistītas ar Teritorijas plānojuma risinājumu ieviešanu un zemes izmantošanas veidu maiņu, būs derīgo izrakteņu ieguve, dzīvojamās, publiskās un ražošanas apbūves attīstības plānošana pašreiz esošajās lauksaimniecības un meža zemēs, inženierbūvju attīstības plānošana, kā arī vēja elektrostaciju un saules paneļu parku būvniecība, kas ietekmē ainavu.

Potenciālo derīgo izrakteņu vietu ieguves ierīkošana un ekspluatācija saistās ar tiešu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi. Veicot atradnēs gruntsūdens atsūkņēšanu, pieguļošajā apkārtnē esošajās viensētu akās var samazināties ūdens. Novadot atsūkņēto gruntsūdeni dabiskā ūdensobjektā, var tikt atstāta nelabvēlīga ietekme uz zivju resursiem, izmainīta ūdens temperatūra un pH līmenis, palielināties suspendēto vielu koncentrācija u. c. Svarīgi ir nepieļaut normatīviem aktiem neatbilstoša atsūkņētā ūdens novadīšana vidē. No derīgo izrakteņu ieguves var veidoties piesārņojošo vielu emisijas gaisā – izrakteņa iegūšanas procesā, no transporta un apstrādes procesā (putekļu veidā). Piesārņojošo vielu nonākšana augsnē un ūdenstecēs var veidoties tehnisko līdzekļu avāriju gadījumā. Troksnis un vibrācijas var veidoties no tehnisko līdzekļu izmantošanas un būtiskākā ietekme var veidoties no spridzināšanas darbiem, kad teritorijā var veidoties paaugstināta līmeņa troksni un vibrācijas, kas ietekmētu tuvumā esošo apbūvi.

Attīstoties blīvai dzīvojamai apbūvei pilsētās un ciemos, tiešo ietekmju slodze var tikt samazināta līdz minimumam, ja tiek sakārtota ielu un ceļu infrastruktūra, nodrošināta efektīva inženierkomunikāciju darbība un teritoriju apsaimniekošana, veidoti pieslēgumi pie centralizētajām kanalizācijas, ūdensapgādes un siltumapgādes sistēmām, paplašināti centralizētās ūdenssaimniecības tīkli. Uzmanība jāpievērš, plānojot jaunu apbūvi vai paplašinot esošo apbūvi vai cita veida saimniecisko darbību kultūrvēsturiskajās teritorijās vai to tuvumā. Lai pēc iespējas mazinātu zemes izmantošanas veidu maiņas un konkrētu objektu (dzīvojamās apbūves, ražošanas, inženierkomunikāciju u.c.) tiešās ietekmes uz vides kvalitāti, ļoti svarīgi ir ievērot un kontrolēt TIAN iekļautos nosacījumus un ierobežojumus dažādu teritoriju izmantošanai un atļautās apbūves, labiekārtojuma veidošanai, nodrošinājumam ar inženierkomunikācijām, kā arī ievērot spēkā esošos normatīvos aktus konkrētā jomā.

Veidojot apbūvi kultūrvēsturiskās teritorijās un to tuvumā, jāpievērš īpaša uzmanība, lai tā iekļaujas teritorijā un nemazina teritorijas esošo vērtību.

Ciemi teritorijās, kur nav centralizētā kanalizācijas nodrošinājuma, var rasties būtiska slodze uz ūdensobjektu kvalitāti. Lai mazinātu tiešo ietekmi uz vidi, nepieciešams uzlabot centralizēto notekūdeņu savākšanas sistēmu darbības efektivitāti, nodrošināt pieslēgumus pie tās un paplašināt inženiertīklus. Jaunu blīvu apbūves teritoriju attīstība nedrīkst notikt, pirms nav sakārtota tehniskā infrastruktūra un nodrošināti pieslēgumi pie centralizētajiem inženiertīkliem, kas novērstu piesārņojuma nonākšanu vidē, piemēram, upēs, ezeros, citās ūdenstilpēs, meliorācijas novadgrāvjos un gruntī. Tiešo ietekmi uz vidi var būtiski samazināt, nodrošinot efektīvu notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, piesārņoto vietu sanāciju un videi draudzīgu metožu pielietošanu saimnieciskajā darbībā, nepieļaujot neattīrītu sadzīves notekūdeņu nokļūšanu ūdensobjektos vai iesūcināšanu gruntī.

Detalizēti jāizvērtē tiešā ietekme uz vidi, ainavu, tuvākām un tālākām teritorijām, pirms tiek veikta zemes izmantošanas veidu maiņa. Svarīgi ir ievērot un kontrolēt TIAN iekļautos aizliegumus, ierobežojumus un nosacījumus dažādu teritoriju izmantošanai un atļautās apbūves, labiekārtojuma veidošanai, nodrošinājumam ar inženiertīkliem, kā arī ievērot normatīvos aktus, lai pēc iespējas mazinātu zemes izmantošanas veidu maiņas un konkrētu objektu tiešās ietekmes uz vides kvalitāti.

Izbūvējot jaunas rūpnieciskās apbūves teritorijas un paplašinot ražošanas jaudas esošos rūpniecības uzņēmumos, būtiski nepieļaut vai maksimāli samazināt piesārņojošo darbību ietekmi uz apkārtējo vidi un dzīves kvalitāti. Lai nodrošinātu, ka atmosfēras gaisā, virszemes un gruntsūdeņos nonāk pēc iespējas mazāk piesārņojošo vielu, kontrolējošajām institūcijām jāuzrauga ražošanas uzņēmumu darbība un jānodrošina, ka tiek ievēroti izsniegto piesārņojošo darbību atļaujās noteiktie emisiju limiti. Pirms uzsākt ražošanas uzņēmumu attīstību, ir jāveic rūpīga esošo un plānoto inženiertīklu, piebraukšanas iespēju un pieslēguma jaudu analīze, lai savlaicīgi novērstu problēmas, kas saistītas ar notekūdeņu apsaimniekošanu un emisiju novadīšanu vidē. Vietās, kur ražošanas uzņēmumi atrodas tuvu dzīvojamām teritorijām, jāveic publiskās apspriešanas procedūras un jāizveido blīvas aizsargstādījumu joslas. Uzņēmumu radītās emisijas, kas nonāk vidē, drīkst būt tikai tik nenožīmīgas, lai pilnībā atbilstu normatīvo aktu prasībām attiecībā uz gaisa kvalitāti, virszemes un pazemes ūdeņiem, smakām un trokšņiem, tādējādi nepasliktinot iedzīvotāju dzīves kvalitāti tuvumā esošajās teritorijās.

Potenciālais tūristu skaita pieaugums novadā var veidot tiešu negatīvu ietekmi uz vidi, aizsargājamām dabas vērtībām, ja novadā nav izveidota atbilstoša infrastruktūra. Nesankcionētas darbības, kā ugunsgrāku kurināšana, atkritumu atstāšana, augsnes nomīcīšana u.c. var atstāt negatīvas sekas. Tiešās ietekmes uz vidi samazināšanai novadā jāveido atbilstoša infrastruktūra – norādes, dabas takas, atkritumu urnas, atpūtas vietas, ugunsgrāku vietas.

Potenciāla vēja elektrostaciju būvniecība saistās ar tiešu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi un ainavu. Visa Ludzas novada teritorija atrodas 50 km zonā no Krievijas Federācijas robežām, kurā vēja parku attīstība līdz 2027. gada beigām nav pieļaujama⁵⁰. Jāņem vērā, ka saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", ka IVN procedūru piemēro VES būvniecībai, ja to kopējā jauda ir 50 MW un vairāk, izņemot tādu VES, kurām piemērojams sākotnējais izvērtējums saskaņā ar Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likumu.

Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likumu piemēro gadījumos, kad VES vai vēja parkam plānots noteikt nacionālo interešu objekta statusu. Attiecīgi pēc nacionālo interešu objekta statusa piešķiršanas VES būvniecība iespējama šajā likumā noteiktajās teritorijās un kārtībā, neatkarīgi no tā, vai attiecīgajā teritorijā pašvaldības teritorijas plānojums pieļauj vai nepieļauj VES novietošanu. Likuma mērķis ir noteikt atvieglotu IVN procesu vēja parku būvniecībai tādās teritorijās, kurās varētu nebūt būtiska ietekme uz vidi. Savukārt sākotnējā IVN procesu piemēro, ja VES tiek plānotas ārpus:

- ĪADT, Natura 2000 teritorijām, mikroliegumiem, kā arī 2 km platām buferjoslām ap Natura 2000 teritorijām un putnu sugu aizsardzībai noteiktiem mikroliegumiem;
- datu pārvaldības sistēmā "Ozols" reģistrētajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm;

⁵⁰ <https://www.mod.gov.lv/lv/zinas/noteikti-risinajumi-valsts-aizsardzibas-stiprinasanai-un-plasakai-veja-parku-attistibai>

- aizsargjoslām (aizsardzības zonām) ap kultūras pieminekļiem.

Pozitīvu tiešu ietekmi uz vidi novadā radīs TIAN ietvertie aizliegumi, ierobežojumi un nosacījumi teritoriju izmantošanai, atļautajai apbūvei un labiekārtojuma veidošanai. Ievērojot un kontrolējot noteikumus, pašvaldība pēc iespējas mazinās zemes izmantošanas veidu maiņas un konkrētu objektu tiešās ietekmes uz vidi. Tiek paredzēts, ka tiks veicināta ūdensobjektu kvalitātes uzlabošanās, pašvaldības ūdenssaimniecības, atkritumu saimniecības u. c. pakalpojumu turpmāka attīstība un efektivitāte, tūrisma un atpūtas vietu labiekārtošana u. c..

Netiešās ietekmes uz vidi

Tās veidojas savstarpēji, iedarbojoties videi un tiešajām ietekmēm. Attīstoties tūrismam un palielinoties tūristu skaitam, var pieaugt gan antropogēnā slodze uz vidi, gan veicināta apkārtējās vides sakopšana. Pārdomāta un sakārtota tūrisma un atpūtas infrastruktūra samazinātu negatīvo ietekmi uz vidi.

Veicot zemes lietošanas kategoriju maiņu, būvējot jaunus objektus – dzīvojamo un publisko apbūvi, tehnisko un transporta infrastruktūru, ražošanas objektus, iegūstot derīgos izrakteņus tiek samazinātas dabas pamatnes un savvaļas sugu dzīvotņu platības. Svarīgi pievērst uzmanību, ja apbūves un ražošanas paplašināšana, derīgo izrakteņu ieguve notiek īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tuvumā.

Būvniecības procesā un derīgo izrakteņu ekspluatācijas procesā radītās zemes vibrācijas, troksnis un putekļu piesārņojums var ietekmēt cilvēku dzīves vides kvalitāti un jūtīgu sugu dzīvotnes.

Būvējot ēkas uz esošiem pamatiem un neapgūstot jaunas teritorijas, ietekme uz vidi tiek vērtēta kā maznozīmīga.

Būtiski ir veikt vides izglītības pasākumus, pozitīvo pašvaldības reklāmu par labajiem darbiem vides jomā un citus sabiedrību informējošus pasākumus, lai veicinātu iedzīvotāju zaļo domāšanu un motivāciju saudzēt vidi, pieslēgties centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, kur tas iespējams.

Nepārsniedzot trokšņa, gaisa un virszemes ūdeņu robežvērtības, netiešās ietekmes neatstāj nozīmīgas sekas uz vidi.

7.1.2. Īslaicīgās un ilglaicīgās ietekmes

Īslaicīgās ietekmes

Pie īslaicīgām ietekmēm var pieskaitīt Teritorijas plānojumā paredzēto ēku, ceļu, dažāda veida inženierkomunikāciju (sakarū, elektroapgādes līniju, ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu) būvniecības procesu, kas rada troksni, putekļus, būvgružus un zemsedzes bojājumus. Šīs darbības rada salīdzinoši īslaicīgus traucējumus vidē. Lielākā daļa šo faktoru tiek likvidēti līdz ar darbības izbeigšanos. Autoceļu un ielu būvniecības laikā iespējama teritorijas piegružošana ar būvniecības atkritumiem un piesārņošana ar naftas produktiem, bet ekspluatācijas laikā – piegružošana ar sadzīves atkritumiem.

Ilglaicīgās ietekmes

Ilglaicīgās ietekmes saistītas ar zemes transformāciju un zemes lietojuma mērķa maiņu no viena zemes lietojuma mērķa citā. Pie ilglaicīgām ietekmēm uzskatāmas arī visas ēkas, būves, ceļi un virszemes inženierkomunikācijas izbūves novada teritorijā. Teritorijas plānojumā paredzētā iespēja veikt meža zemes transformāciju apbūvei, lauksaimniecības zemju apmežošanu (lietošanas kategoriju maiņu no LIZ uz meža zemēm), kā arī iespējamā lauksaimniecības zemju lietošanas mērķu maiņa un meža zemju transformācija par derīgo

izrakteņu ieguves karjeriem, radīs ilglaicīgu ietekmi uz vidi – samazinās lauksaimniecības un meža zemju īpatsvaru, radīs izmaiņas ainavā, biotopos un virszemes notecē. Līdz ar to ir svarīgi izpildīt TIAN izvirzītos nosacījumus – pašvaldībā un atbildīgajās institūcijās, pirms zemes lietošanas kategorijas maiņas vai transformācijas atļaujas izsniegšanas, izvērtēt katru atsevišķu gadījumu un iespējamo ietekmi uz vidi, kā arī ievērot ĪADT un kultūras pieminekļu aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

7.1.3. Summārās ietekmes

Vairāku ietekmju kopums ir summārās ietekmes, kas var veidoties, īstenojot teritorijas plānojumu.

Gan tieši, gan netieši, negatīvo summāro ietekmi uz vidi mazinās normatīvie akti attiecībā uz vides kvalitāti un piesārņojuma robežlielumiem, ĪADT, dabas un kultūras mantojuma aizsardzību, kas ņemti vērā, izstrādājot teritorijas plānojumu un TIAN noteiktās prasības.

Kopumā tiek plānots, ka summārā ietekme uz vidi būs pozitīvāka, nekā teritorijas plānojumu neīstenojot.

Teritorijas plānojuma īstenošana neatstās sliktāku ietekmi uz vides kvalitāti, kāda tā ir pašlaik, ņemot vērā vides aizsardzības normatīvus un atbildīgo institūciju izvirzītās prasības. Līdz ar to Ludzas novadā nevajadzētu veidoties lielākai ietekmei uz ĪADT, dabas, kultūrvēsturisko un ainavisko mantojumu nekā salīdzinot ar spēkā esošo teritorijas plānojumu regulējumu (bijušajos Ludzas, Kārsavas, Zilupes un Ciblas novados).

Izstrādājot Teritorijas plānojumu, tiek saskaņots un atrasts kompromisa risinājums starp novada iedzīvotājiem, uzņēmējiem, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un aizsardzības un pašvaldības attīstības, lauksaimniecībā izmantojamās zemes resursa saglabāšanas un investīciju piesaistes interesēm, organizējot vairākas darba grupas ar pašvaldību (apdzīvojuma struktūras, transporta infrastruktūras, TIAN izstrādes, spēkā esošo lokālplānojumu un detālplānojumu izvērtēšanas, ainaviskā, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma identificēšanas, fizisko un juridisko personu iesniegumu izskatīšanas u.c.), tikšanās un citus komunikācijas un sadarbības pasākumus, kā arī izvērtējot no Teritorijas plānojuma tvēruma un pēc iespējas ņemot vērā institūciju izvirzītos nosacījumus.

Izstrādājot lokālplānojumus, detālplānojumus, zemes ierīcības projektus, būvprojektus un veicot būvniecību, svarīgi ir novērtēt katras konkrētās ieceres un aktivitātes potenciālās kumulatīvās ietekmes uz vidi, ko nav iespējams izdarīt teritorijas plānojuma tvērumā un mērogā 1: 10000 visam Ludzas novadam. Konkrēta projekta izstrādes, saskaņošanas un īstenošanas ietvaros jāizvērtē konkrētās plānotās darbības un jānodrošina, lai summārā ietekme būtu pēc iespējas mazāka un neradītu neatgriezeniskas sekas.

Pēc pieejamās informācijas var secināt, ka lielāko ietekmi uz vidi novadā var radīt:

- buferzonu neievērošana starp rūpniecisko izmantošanu ar piesārņojošām darbībām un dzīvojamo vai publisko apbūvi,
- derīgo izrakteņu ieguve, īpaši dolomīta ieguve ar spridzināšanas metodi,
- vēja elektrostaciju būvniecība,
- saules paneļu parku ierīkošana lielās platībās,
- intensīva lauksaimniecība,
- lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana,
- mežu kailcirtes,

- vides riski no decentralizētām kanalizācijas sistēmām, neveicot to atbilstošu apsaimniekošanu.

Potenciālo summāro ietekmju samazināšanai svarīgi ir ievērot un kontrolēt (veikt nepārtrauktu monitoringu) TIAN iekļautos nepieciešamos pasākumus, kā arī ietekmes uz vidi novērtējuma un atbildīgo vides institūciju nosacījumus.

Iespējama ietekmju summēšanās attiecībā uz virszemes ūdeņu vai gruntsūdeņu kvalitāti, ja pilsētā un ciemos, teritorijās, kur nav pieejamas centralizētās kanalizācijas sistēmas, tiek ierīkoti decentralizētie risinājumi, kas nenodrošina normatīviem aktiem atbilstošu notekūdeņu attīrīšanu. Būtiski sekot līdzi decentralizēto risinājumu darbības efektivitātei, lai novērstu negatīvu ietekmi. Ietekmēm summējoties, kopumā var uzlaboties virszemes un gruntsūdeņu, kā arī augsnes kvalitāte, ja tiek izbūvētas jaunas centralizētas kanalizācijas sistēmas, kas mazina vides piesārņojumu.

Lai nodrošinātu, ka ietekmju mijiedarbība un kumulācija nerada negatīvu ietekmi uz vidi un ilgtermiņā uz cilvēku veselību, kā arī lai veicinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām, ekonomisko attīstību un interešu līdzsvarošanu, Teritorijas plānojuma īstenošanas laikā ir jāievēro normatīvie akti un TIAN prasības. Tas ietver arī ietekmes uz vidi novērtēšanu gadījumos, kad paredzētās darbības atbilst likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1. vai 2. pielikuma kritērijiem.

8. IETEKMES UZ VIDI SAMAZINĀŠANAS PASĀKUMI

Lai tiktu pēc iespējas samazināta negatīvā ietekme uz vidi un iedzīvotājiem, īstenojot Teritorijas plānojumā paredzētās darbības, tiek noteikti vairāki pasākumi, kuru ietvaros gan tieši, gan netieši tiek plānots, ka iespējamā negatīvā ietekme tiks samazināta vai pilnībā novērsta, kā arī plānošanas dokumentā piedāvāti risinājumi, kas būtiski uzlabo pilsētvides un lauku teritoriju vides kvalitāti, dabas aizsardzību un samazina iespējamās ietekmes uz vidi.

Teritorijas plānojums sastāv no Grafiskās daļas, kurās noteikts Funkcionālais zonējums un apgrūtinājumi, un TIAN, kuros noteikti risinājumi Ludzas, Zilupes un Kārsavas pilsētu, novada ciemu un lauku teritoriju atļautajai teritorijas izmantošanai, apbūvei un labiekārtojumam, pilsētas un ciemu teritoriju robežām, transporta un inženiertehniskās apgādes infrastruktūrai, ielu sarkanajām līnijām u.c., ņemot vērā gan esošo teritorijas izmantošanu un pašvaldības attīstības tendences, fizisko un juridisko personu priekšlikumus, spēkā esošos teritorijas plānojumus, lokālplānojumu un detālplānojumu izvērtējumu, kompetento institūciju un kaimiņu novadu pašvaldību nosacījumus un sniegto aktuālo informāciju, augstāka līmeņa teritorijas plānošanas dokumentu vadlīnijas, normatīvos aktus u.c..

8.1. FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM

Funkcionālā zonējuma izstrāde ir viens no teritorijas plānojuma izstrādes galvenajiem uzdevumiem. Teritorijas izmantošanas veidu (funkcionālo zonu/apakšzonu) iedalījums tiek veidots, balstoties uz atšķirīgu izmantošanas veidu galveno grupu noteikšanu, tai pašā laikā katras funkcionālās zonas telpiskās struktūras elementu vienojošās pazīmes ir to funkcija, telpiskais risinājums un novietojums.

Funkcionālo zonējumu var iedalīt divu veidu teritorijās: Ludzas, Zilupes un Kārsavas pilsētu un ciemu (blīvi apdzīvoto vietu) teritorijās, kur zemes izmantošanas veidi, galvenokārt, ir saistīti ar esošu vai plānotu dzīvojamo, publisko, rūpniecisko un citu blīvu apbūvi, un teritorijās ārpus

pilsētām un ciemiem jeb lauku teritorijā, kur galvenie zemes izmantošanas veidi ir lauksaimniecības un mežu teritorijas.

Teritorijas plānojumā izdalīti vairāki funkcionālie zonējumi (apakšzonas), kuros ir specifiskas prasības vai nosacījumi teritorijas izmantošanai, kas nodrošina ietekmes uz vidi samazināšanas pasākumus un pozitīvu ietekmi vidējā un ilgtermiņā.

Ņemot vērā specifisko esošo apbūvi Ludzas pilsētas Runtortas un Makašānu apkaimēs ar raksturīgu mazu zemes vienību, šauru ielu/ceļu, jauktu sezonālas un pastāvīgas apbūves struktūru, izdalīta *Savrupmāju apbūves teritorija ar vasarnīcu un dārza māju apbūvi (DzS1)*, kurā nav atļauta savrupmāju būvniecība.

Lai nodrošinātu kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību un funkcionēšanu arhitektūras pieminekļiem izdalīta *Publiskās apbūves teritorija ar kultūrvēsturisku vērtību (P1)* arhitektūras pieminekļu un citu nozīmīgu objektu (nav valsts kultūras pieminekļi) teritorijā, kas noteikta 14 teritorijām – arhitektūras pieminekļu (pa pieminekļa vai kadastra teritoriju) teritorijā Kārsavas un Ludzas pilsētās, kā arī atsevišķos ciemos – Ciblā, Istalsnā, Vecslabadā, Lauderos, Malnavā, Raipolē, Pasienē, Brodaižā, Pušmucovā, Salnavā.

Jauktas centra apbūves teritorija raksturu (JC) noteikta pilsētas un ciemu teritorijās, kur jau vēsturiski ir izveidojusies daudzfunkcionāla izmantošana ar savrupmāju un mazstāvu daudzdzīvokļu namiem, veikaliem un dažādu pakalpojumu objektiem, mazajiem uzņēmumiem ar nebūtisku ietekmi uz vidi – Kārsavas un Zilupes pilsētu centra teritorijā, Ludzas pilsētas daļā – Jurisdika (daļa no kad. Nr. 68010050302). Lai neveidotos negatīvas ietekmes uz dzīvojamo un publisko apbūvi JC teritorijās atļauta tikai vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve, izņemot industriālos un tehnoloģiskos parkus, militārās rūpniecības un aizsardzības industrijas objektus⁵¹.

Saglabājot pēctecību, noteikta *Jauktas centra apbūves teritorija ar kultūrvēsturisku vērtību (JC1)* reģiona nozīmes pilsētbūvniecības pieminekļa Nr. 7411 "Ludzas pilsētas vēsturiskais centrs" un piegulošajā teritorijā kvartāla robežās, kur arī atļauta tikai vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve.

Teritorijas plānojumā noteiktas divas rūpnieciskās apbūves attīstībai plānotas funkcionālās zonas. *Rūpnieciskās apbūves teritorija ar smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūvi (R)* ir funkcionālā zona, kas noteikta Ludzā un Tutānos, un arī ārpus apdzīvotām vietām, t.sk. arī esošai dolomītu atradnei (Salenieki, pases ID 182519; Rītupe, pases ID 182365). Tās ir teritorijas rūpniecības uzņēmumu apbūvei ar būtiskāku iespējamo ietekmi, kur atļauta smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūve (t. sk. industriālie un tehnoloģiskie parki, militārās rūpniecības un aizsardzības industrijas objekti un uzņēmumi).

Izdalīta arī apakšzona *Rūpnieciskās apbūves teritorija (R1)* rūpnieciskajai darbībai ar nebūtisku ietekmi uz vidi. Noteikta apdzīvotās vietās – visās pilsētās un Felicianovā, kā arī ārpus apdzīvotām vietām.

TIAN 4.6.1.5. un 4.6.2.5. nodaļās paredzētas sekojošas būtiskas normas apkārtējo teritoriju aizsardzībai no piesārņojošo darbību iespējamās ietekmes:

- lokālplānojumā, detālplānojumā vai būvprojektā paredz pasākumus apkārtējo teritoriju aizsardzībai pret trokšņiem, smakām un cita veida piesārņojumu prettrokšņa sienas, aizsargstādījumus vai citus atbilstošus risinājumus (R, R1);

⁵¹ Vieglās rūpniecības ražošana atļauta tikai ar nosacījumu, ka tā nepasliktina vides kvalitāti – nepaaugstina trokšņu līmeņus, nepasliktina publiskās ārtelpas vizuālo izskatu un neveido gaisa piesārņojumu.

- lokālpplānojumā, detālpplānojumā vai būvprojektā vismaz 10% no zemes vienības kopējās platības paredz apstādījumiem un labiekārtojumam (R, R1);
- ražošanas objektu vai iekārtu, kas veic A un B kategorijas piesārņojošo darbību izvieto ne mazāk kā 100 m attālumā no esošas dzīvojamās ēkas, izglītības iestādes, veselības aprūpes iestādes un sociālās aprūpes iestādes ēkas. Objekta vai iekārtas izvietojumu precizē būvprojektā vai detālpplānojumā, ja tā izstrāde ir nepieciešama (R, R1);
- ražošanas objektu vai iekārtu, kas veic C kategorijas piesārņojošo darbību izvieto ne mazāk kā 50 m attālumā no izglītības iestādes, veselības aprūpes iestādes un sociālās aprūpes iestādes ēkas. Objekta vai iekārtas izvietojumu precizē būvprojektā vai detālpplānojumā, ja tā izstrāde ir nepieciešama;
- operators var uzsākt jaunu piesārņojošu darbību vai veikt būtiskas izmaiņas esošā piesārņojošā darbībā, kuras paredzēts veikt vai kuras izvietotas 100 m (A un B kategorijas) vai 50 m (C kategorijas) attālumā no dzīvojamās apbūves teritorijām, ja tiek lietoti labākie pieejamie tehniskie paņēmieni, lai novērstu vai ierobežotu piesārņojuma rašanos, un darbības rezultātā netiek pārsniegti normatīvajos aktos noteiktie pieļaujamie emisiju līmeņi (R);
- jaunbūvējamām un pārbūvējamām rūpniecības būvēm, kas var radīt vides piesārņojumu, attālums no zemes vienības robežas, kurā atļauta dzīvojamā vai publiskā apbūve, nedrīkst būt mazāks par 30 m (R);
- būvēm, kas var radīt vides piesārņojumu vai avāriju risku, attālums no zemes vienību robežām ar dzīvojamo vai publisko apbūvi nedrīkst būt mazāks par 100 m, izņemot inženiertīklu un objektu izvietojumu un teritorijas labiekārtojumu (R);
- atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve atļauta ne tuvāk kā 150 m no funkcionālās zonas, kurā atļauta dzīvojamā apbūve (R);
- ja Rūpnieciskās apbūves teritorija (R1) robežojas ar dzīvojamo vai publisko zonu, gar robežu ierīko blīvus koku vai krūmu stādījumus vismaz 6 m platumā (B kategorijas gadījumā — 10 m), paredzot vismaz 50% mūžzaļos stādījumus. Buferjoslas platumu nosaka un pamato lokālpplānojumā, detālpplānojumā vai būvprojektā, atkarībā no teritorijas izmantošanas veida un ietekmes uz apkārtējo teritoriju vides un dzīves kvalitāti;
- koku vai krūmu stādījumu joslas platumu nosaka atkarībā no rūpniecības uzņēmuma teritorijas izmantošanas veida un iespējamās ietekmes uz apkārtējo teritoriju vides un dzīves kvalitātes izmaiņām, bet ne mazāku kā 4 m platumā (R1);
- attālums no jaunbūvējamās vai pārbūvējamās vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūves ēkas līdz zemes vienības robežai, kurā atļauta dzīvojamā vai publiskā apbūve nedrīkst būt mazāks par 20 m (R1).

Teritorijas plānojumā noteikta funkcionālā zona *Mežu teritorija pilsētā un ciemos (M1)*, ar mērķi nodrošināt apstākļus mežu ilgtspējīgai attīstībai pilsētas un ciema teritorijā un ar mežu saistīto galveno funkciju – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo funkciju īstenošanai. Primāri tā kalpos kā apdzīvoto vietu (izņemot Goliševa, Zvirgzdene, Martiši, Brigi, Lauderī, Šuškova un Zaļesje ciemu) “zaļās plaušas” un iedzīvotāju rekreācijai. Rekreācijas objektu (skatu platformas, aktīvās atpūtas konstrukcijas u.c.), ceļu un labiekārtojuma elementu aizņemtās platības maksimālais īpatsvars nedrīkst pārsniegt 10% no zemes vienības kopējās platības.

Teritorijas plānojumā noteikta funkcionālā zona *Lauksaimniecības teritorija pilsētās un ciemos (L1)*, lai nodrošinātu lauksaimniecības zemes kā resursa racionālu un daudzveidīgu izmantošanu

lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem, kā arī vēsturiskās apbūves struktūras saglabāšanai un daudzveidīgai izmantošanai. Kā teritorijas papildizmantotā veids ir noteikta arī Viegļās rūpniecības uzņēmumu apbūve (13001), kas ietver apbūvi ietver arī industriālos un tehnoloģiskos parkus, militārās rūpniecības un aizsardzības industrijas objektus un uzņēmumus, citus uzņēmumus, kas neveic piesārņojošo darbību vai veic C un B kategorijas piesārņojošās darbību, un to darbības nodrošināšanai nepieciešamo apbūvi un infrastruktūru.

L1 teritorijas plānotas visās pilsētās un ciemos, izņemot Tutāni.

Izdalīta arī *Lauksaimniecības teritorija ar vasarnīcu un dārza māju apbūvi (L2)*, kas noteikta ārpus apdzīvotas vietas – tikai Evertovas apkaimē. L2 teritorijā ir samazināta minimālā jaunveidojamā zemes gabala platība, atļauto izmantošanas veidu klāsts, tai skaitā nav atļauti vieglās rūpniecības un lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumi, atkritumu savākšanas un šķirošanas laukumi un punkti un citas potenciāli dabas vidi un ainavu degradējošas izmantošanas.

Atsevišķi izdalīta *Dabas un apstādījumu teritorija kapsētām (DA1)*, kur galvenā izmantošana ir apbedījumu veikšana un ar to saistītas būves un *Dabas un apstādījumu teritorija ar kultūrvēsturisku vērtību (DA2)*, kas noteikta lielākoties vēsturiskajiem muižu parkiem (dabas pieminekļi (dendroloģiskie stādījumi)), kultūras pieminekļiem Ludzā, Malnavā, Otrajos Mežvidos, Mērdzenē, Nirzā, Pasienē, lai nodrošinātu rekreācijas, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides u.tml. funkciju īstenošanu dabas pieminekļos un citos objektos.

Atsevišķiem objektiem un teritorijām Aizsardzības ministrijas nekustamajos īpašumos noteikta *Tehniskās apbūves teritorija aizsardzības iestāžu darbības nodrošināšanai (TA1)* Ludzas un Zilupes pilsētās, kā arī ciemos – Goliševā, Pasienē, Bozovā, Petručenkos, Černovā, robežkontroles punktos Malnavas un Zaļesjes pagastā. TA1 teritorijā ir samazināts atļauto izmantošanas veidu klāsts, nav atļauta nekāda veida rūpnieciskā apbūve. TIAN 4.8.2.5. nodaļā noteikts, ja šautuves teritorija robežojas vai tuvāk nekā 200 m no šaušanas stenda atrodas viensēta, publiskas apbūves ēka vai labiekārtota ārtelpa, būvprojektā iekļauj trokšņa modelēšanas rezultātus, lai izvērtētu papildus pasākumus trokšņa izplatības novēršanai.

Visus teritorijas izmantošanas veidus un funkcionālās zonas skatīt Paskaidrojuma raksta Tabulā 4. Teritorijas izmantošanas veidi funkcionālās zonās Ludzas novada teritorijas plānojumā.

Teritorijas plānojumā noteiktas un grafiskajā daļā attēlotas 8 teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN) ar mērķi papildus funkcionālajam zonējumam izdalīt atsevišķas teritorijas ar papildus noteikumiem. Teritorijas klasificētas saskaņā ar MKN Nr.240. Šo teritoriju izmantošanu nosaka gan Apbūves noteikumi, gan citi normatīvie akti:

- Teritorija, kurā ierīko centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas (TIN1) – noteikta visās pilsētās un atsevišķos saskaņā ar esošo centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas tīklojumu un iekļaujot tuvējās savrupmāju apbūves, mazstāvu un daudzstāvu dzīvojamās apbūves, publiskās apbūves, jauktas centra apbūves teritorijas un citas apbūves teritorijas pilsētas un ciema robežās. Būtiski, ka jaunbūvējamu vai pārbūvējamu dzīvojamo un publisko ēku pieslēdz centralizētas ūdensapgādes sistēmai un centralizētas kanalizācijas sistēmai, ja tā atrodas normatīvajos aktos, kas nosaka vispārīgās prasības vietējās pašvaldības teritorijas plānošanai un apbūvei, noteiktā funkcionālajā zonā (DzS, DzM, DzM, DzD, P, JC), kurā paredz obligātu centralizētu ūdensapgādi un kanalizāciju;
- Teritorija, kurā būvniecību saskaņo ar VSIA "Latvijas Valsts ceļi" (TIN11) – noteikta gar valsts autoceļiem pilsētu un ciemu teritorijās. TIN1 apdzīvotā vietā nosaka atbilstoši valsts autoceļa aizsargjoslas platumam lauku teritorijā – galvenajiem autoceļiem 100 m,

reģionālajiem autoceļiem 60 m un vietējiem autoceļiem 30 m uz katru pusi. TIN1 noteikta Ludzas pilsētā (autoceļiem A12 un V501), Kārsava (autoceļam A13), visos ciemos ap valsts galvenajiem, vietējiem, reģionālajiem autoceļiem. Būtiski, ka TIN1 teritorijā visa veida būvniecību saskaņo ar VSIA "Latvijas Valsts ceļi";

- Teritorija, kurā aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda ir 20 kW un vairāk, būvniecība (TIN12) – teritorija noteikta kā 1,6 km buferzona ap pilsētu un ciemu robežām, kurā aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība;
- Teritorija, kas paredzēta valsts robežas apsekošanai no gaisa (TIN13) – teritorija noteikta 500 m zonā no valsts robežas līnijas (virzienā uz valsts iekšieni), lai nodrošinātu valsts robežas apsekošanu no gaisa. Būtiski, ka šajā teritorijā noteiktais aizliegums ir būvēt būves (ēkas un inženierbūves), kas augstākas par 35 m;
- Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldes lidlauka apkārtējā teritorija ar apbūves ierobežojumiem (TIN14) – noteikta kā ietekmes zona Ludzas ASOP helikopteru lidlaukam jeb Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldes lidlaukam. Būtiski ievērot ierobežojumus, ko nosaka aviācijas nozari regulējošie normatīvie akti. Pirms plānotās apbūves jāsaņem atbildīgās institūcijas atļauja;
- Teritorija, kurai izstrādājams detālplānojums (TIN3) – noteikta Ludzas pilsētas daļai *Jurisdika*, kur pirms zemes vienību sadales vai būvniecības procesa uzsākšanas izstrādā detālplānojumu;
- Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā teritorija (TIN4) – ietver vietējas nozīmes kultūrvēsturiski vērtīgas ēkas un dabas teritorijas, ko ir noteikusi pašvaldība;
- Ainaviski vērtīga teritorija (TIN5) – ietver četras ainaviski vērtīgas teritorijas, ko noteikusi pašvaldība.

8.2. TERITORIJAS PLĀNOJUMĀ NOTEIKTIE IEROBEŽOJUMI

Būtiski Teritorijas plānojuma risinājumi, kas nodrošina ietekmes uz vidi samazināšanas pasākumus, ir TIAN noteiktās prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, kā arī teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN), kas attēlotas Grafiskās daļas kartē un tām definēti izmantošanas nosacījumi TIAN.

Risinājumi izstrādāti, integrējot vides aizsardzības apsvērumus katras teritorijas plānošanas procesā.

Teritoriju izmantošanas ierobežojumi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās

Teritorijas izmantošanai jānotiek atbilstoši ĪADT, kā arī sugu un biotopu aizsardzības normatīvo aktu prasībām un dabas aizsardzības plānu izstrādes ietvaros veikto izpēti un šo teritoriju apsaimniekošanas ieteikumu prasībām.

Svarīgi, lai ĪADT saimnieciskās darbības ierobežojumus ievērotu to nekustamo īpašumu īpašnieki, kuru īpašumi vai lietojumi atrodas "Rāznas nacionālā parka", dabas parka "Istras pauguraine" un citu Ludzas novada teritorijā esošo dabas parku un dabas liegumu teritorijās, kā arī potenciāliem tūristiem, apmeklējot, ĪADT būtu jāņem vērā informatīvās zīmes un ĪADT normatīvo aktu prasības. Teritorijas plānojumā attēlotas ĪADT, to zonas, kā arī esošie un plānotie infrastruktūras objekti.

Ierobežojumi lauksaimniecības zemju izmantošanai

Lai saglabātu lauksaimniecības zemju resursus un ainaviskās vērtības (skatu perspektīvas, mozaīkveida ainavu u.c.) Teritorijas plānojumā noteikts aizliegums apmežot lauksaimniecības

zemes *Ainaviski vērtīgās teritorijās (TIN5)* (TIAN 5.5. nodaļa), kā arī tiek noteikta virkne citu ierobežojumu Lauksaimniecības teritoriju (L) un apakšzonu (L1, L2) izmantošanā. Lauksaimniecības zemju lietošanas veidu maiņa veicama saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

Ierobežojumi meža zemju izmantošanai

Teritorijas plānojumā noteikta mežu aizsargjosla ap pilsētām. Ludzai un Kārsavai pagastu teritorijā, Zilupei – pilsētas teritorijā (vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas ap pilsētu teritoriju).

Šīs aizsargjoslas mērķis ir nodrošināt pilsētu iedzīvotājiem atpūtai un veselības uzlabošanai nepieciešamos apstākļus, kā arī lai samazinātu vai kompensētu pilsētas negatīvo ietekmi uz vidi. Aprobežojumus mežu aizsargjoslā ap pilsētām regulē Aizsargjoslu likums. Meža zemes atmežošana veicama normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

TIAN 3.8.nodaļā noteiktas prasības meža vai plantāciju meža ieaudzēšanai.

Mežu teritorijā pilsētās un ciemos (M1) atmežošana atļauta tikai zem ēkām un būvēm, iekšpagalmiem un piebraucamajiem ceļiem. Pārējā zemes vienības daļa saglabājama kā meža zeme. Meža zemes atmežošana atļauta lauksaimniecības zemes ierīkošanai, ja ir veikta procedūra atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas nosaka atmežošanas kompensācijas noteikšanas kritērijus, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību.

Atmežošana *Ainaviskajās vērtīgajās teritorijās (TIN5)* pieļaujama atbilstoši Teritorijas plānojumā, kā arī būvniecību un vides aizsardzību regulējošos normatīvos aktos noteiktajai kārtībai un ierobežojumiem.

Ierobežojumi derīgo izrakteņu ieguvei

TIAN 2.2. nodaļā iekļautie nosacījumi nosaka, ka novada teritorijā nav atļauts veidot karjerus derīgo izrakteņu, būvmateriālu un melnzemes iegūšanai, izņemot apbūves noteikumos noteiktās teritorijās, kur atļauta derīgo izrakteņu ieguve.

TIAN 3.5.3. nodaļā izvirzītas prasības derīgo izrakteņu ieguves vietu ietekmes mazināšanai uz apkārtējām teritorijām. Derīgo izrakteņu ieguve nav atļauta:

- pilsētas un ciema teritorijā un tuvāk par 200 m no pilsētas vai ciema robežas;
- tuvāk par 200 m no lauku teritorijā esošas dzīvojamās vai publiskās apbūves ēkas, izņemot, ja saņemts attiecīgās ēkas īpašnieka vai tiesiskā valdītāja rakstveida saskaņojums;
- kultūras pieminekļa teritorijā;
- aizsargjoslas (aizsardzības zonas) teritorijā ap kultūras pieminekli, izņemot, ja saņemts normatīvajos aktos noteiktās atbildīgās institūcijas kultūras pieminekļu aizsardzības jomā saskaņojums;
- Vietējās nozīmes kultūrvēsturiskā teritorijā (TIN4) un Ainaviski vērtīgās teritorijās (TIN5), kā arī tuvāk tās robežai nekā 100 m, izņemot, ja saskaņots ar atbildīgo institūciju;
- tuvāk par 200 m no kapsētas vai, ja izdalīta atsevišķa zemes vienība kapsētas ierīkošanai – 200 m no zemes vienības robežas;
- tuvāk par 30 m no pašvaldības ceļa ass.

Atsevišķi nosacījumi izvirzīti bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves teritorijai, kam līdz šo Teritorijas plānojuma spēkā stāšanās dienai ir bijusi izsniegta licence vai atļauja un derīgo izrakteņu ieguves vietu izstrādātājiem attiecībā uz derīgo izrakteņu transportēšanā izmantojamajiem ceļiem.

Plānojumā noteiktās aizsargjoslas

Par ietekmi uz vidi samazinošiem pasākumiem var uzskatīt visas Teritorijas plānojumā noteiktās un/vai attēlotās aizsargjoslas (vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas, ekspluatācijas aizsargjoslas, sanitārās un drošības aizsargjoslas), it īpaši vides un dabas resursu aizsargjoslas, kuru galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās iedarbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas.

Atbilstoši mēroga noteiktībai Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā noteiktas un attēlotas pašvaldības kompetencē, sadarbības institūciju, kuras sniedza informāciju, kompetencē esošās un citas aizsargjoslas, apgrūtinātās teritorijas un objekti, kuriem nosaka aizsargjoslas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par apgrūtinātajām teritorijām, un kuru platums ir 10 m vai vairāk (izņemot ekspluatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm. Detalizētu skaidrojumu skatīt Paskaidrojuma raksta 4.10. nodaļā.

Teritorijas plānojumā noteiktas apgrūtinātās teritorijas (zonas):

- valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa teritorija (pilsētībūvniecības piemineklis);
- valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa teritorija;
- infrastruktūra, kas paredzēta sabiedrības piekļuvei publiskai teritorijai (piekļuve publiskajiem ūdeņiem) – gājēju ceļi, ko pašvaldība noteikusi, lai nodrošinātu piekļuvi publiskam ūdensobjektam;
- valsts robežas josla;
- pierobežas josla;
- pierobeža.

8.3. TERITORIJAS PLĀNOJUMĀ PLĀNOTO DARBĪBU IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMA PASĀKUMI

Attiecībā uz ietekmi uz vidi realizējamus pasākumus var iedalīt trīs kategorijās.

Darbības, kurām saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir nepieciešams veikt ietekmes uz vidi vai ietekmes uz NATURA2000 teritoriju novērtējumu

Ja Teritorijas plānojumā atļautie teritorijas izmantošanas veidi atbilst likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1.pielikuma "Objekti, kuru ietekmes novērtējums ir nepieciešams" nosacījumiem, tad būs jāveic ietekmes uz vidi novērtējums vai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums.

Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams veikt ietekmes uz vides sākotnējo izvērtējumu

Atbilstoši likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2.pielikumā "Darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums" noteiktajam.

Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams saņemt nosacījumus no vides institūcijām (Valsts vides dienesta, Veselība inspekcijas un Dabas aizsardzības pārvaldes)

Darbības, kuru veikšanai nepieciešami tehniskie noteikumi nosaka MKN Nr.30. Tehniskajos noteikumos Valsts vides dienests nosaka vides aizsardzības prasības, kuras jāņem vērā būvprojektu izstrādē un skaņošanā. Sabiedrība tiek informēta par plānotajiem būvobjektiem, kuriem ir izsniegti tehniskie noteikumi projektēšanai, informāciju ievietojot Valsts vides dienesta mājas lapā.

Veselības inspekcija sniedz nosacījumus projektēšanai un normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos novērtē būvprojekta un objekta atbilstību higiēnas prasībām, kā arī izvērtē ķīmisko vielu riskus cilvēka veselībai.

No Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojums vai noteikumi projektēšanai jāsaņem darbībām ĪADT vispārējos vai individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajos gadījumos. Šajā gadījumā Dabas aizsardzības pārvalde nosaka prasības plānotajai darbībai saistībā ar sugu un biotopu aizsardzību un labvēlīgu to pastāvēšanas apstākļu nodrošināšanu.

9. IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS

Kā alternatīva plānošanas dokumentam – Ludzas novada teritorijas plānojumam ir “O” alternatīva, saglabājot spēkā esošos bijušo novadu teritorijas plānojumus, bet līdz ar to netiktu vienoti un integrēti plānota atļautā novada teritorijas izmantošana atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem teritorijas attīstības plānošanā – MKN Nr.240 un TAPIS.

Būtiski ņemt vērā, ka Stratēģija nosaka virkni telpiskās attīstības vadlīniju, kas jāņem vērā, izstrādājot Teritorijas plānojuma risinājumus. Tās ievērojot un detalizējot, mazinās iespējas citiem alternatīviem risinājumiem, kam ir negatīvāka ietekme uz vidi pretstatā tam, kas jau noteikts un ņemams vērā normatīvajos aktos, institūciju nosacījumos un Stratēģijā.

Izstrādājot Teritorijas plānojumu, tika analizēti un ieviesti risinājumi ņemot vērā iedzīvotāju priekšlikumi, valsts un pašvaldību institūciju nosacījumi un norādes, labās plānošanas prakses pamatprincipi, kā arī ilgtspējīgas attīstības nosacījumi, kas sekmēs kvalitatīvas vides veidošanos novadā.

Izstrādes procesā tika identificēti un dokumentēti vairāki alternatīvi teritorijas plānošanas un attīstības risinājumi. Tā kā Teritorijas plānojuma 1.redakcija un Vides pārskats tika sagatavoti vienlaicīgi, jau izstrādes procesā tika izvērtēti alternatīvie teritorijas attīstības priekšlikumi un plānošanas dokumentā iestrādāti risinājumi ar iespējami nebūtiskāko ietekmi uz vidi. Izvēloties alternatīvu, ņemts vērā pamatprincips – alternatīvai jābūt iespējamai, īstenojamai un reālistiskai un jānodrošina līdzsvarots pašvaldības attīstības risinājums, ņemot vērā gan ekonomiskās attīstības, gan dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas intereses.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu izstrāde

Alternatīvu izstrāde teritorijas plānojuma izstrādes procesā balstās uz vairāku TIAN normu detalizēšanu, piemēram, 3.2. nodaļa – Prasības inženiertehniskās apgādes tīkliem – ūdensapgādei un kanalizācijai (pieslēgumiem pie centralizētās ūdenssaimniecības sistēmas, decentralizētiem ūdensapgādes un kanalizācijas risinājumiem), alternatīvai energoapgādei (vēja elektrostaciju, kuru jauda ir 20 kW un vairāk, būvniecībai, biogāzes koģenerācijas staciju novietojumam, saules paneļu ierīkošanai), meliorācijai un lietusūdeņu novadīšanai (attālumiem līdz būvēm, pārbūvei, ilgtspējīgiem risinājumiem) un citas prasības (pieslēgumiem pie centralizētās siltumapgādes sistēmas, lokāliem siltuma avotiem, naftas produktu atdalītājiem u.c.).

Teritorijas plānojuma alternatīva var būt, ka TIAN iekļautās prasības var būt mazāk detalizētas, taču tās ir atbilstošas Ludzas novada pašvaldības vajadzībām un mazina iespējamās ietekmes uz vidi.

TIAN izstrādes procesā izvērtēts deleģējums pašvaldībai noteikt konkrētas prasības un nosacījumus, balstoties uz vajadzībām, kādas iziet no būvniecības procesa un teritorijas attīstības kopumā. Līdz ar to tika izvēlēta alternatīva noteikt detalizētas TIAN prasības, kas atbilst Teritorijas plānojuma tvērumam.

Apdzīvojuma struktūra un priekšlikumi

Teritorijas plānojuma izstrādes procesā izvērtētas vairākas alternatīvas Ludzas novada apdzīvojuma struktūras attīstībai un sniegti priekšlikumi apdzīvojuma struktūras un statusa izmaiņām – pilsētas un ciemu teritoriju robežām.

1. alternatīva – saglabāt spēkā esošajos teritorijas plānojumos noteiktās pilsētu un ciemu robežas.

2. alternatīva – paplašināt Ludzas pilsētas robežas, iekļaujot pilsētas teritorijā blakus esošo blīvi apdzīvoto vietu *Evertova* (Cirmas pagastā) un *Banoņeja* (Zvirgzdenes pagastā, pārējā pagasta teritorija otrpus Lielā Ludzas ezera). Veikt pārējo novada ciemu teritoriju nebūtisku robežu precizēšanu pa zemes vienību robežām, atbilstoši aktuālajai kadastra situācijai.

3. alternatīva – paplašināt Ludzas pilsētas robežas, ņemot vērā pilsētas attīstības iespējas, t. sk. pieejamo transporta un inženiertehnisko infrastruktūru. Blīvi apdzīvotai vietai *Evertova* noteikt funkcionālo zonējumu L1 un nepievienot Ludzas pilsētai. Apdzīvotai teritorijai *Banoņeja* noteikt funkcionālo zonējumu L un nepievienot Ludzas pilsētai. Samazināt Kārsavas pilsētas robežu. Veikt pārējo novada ciemu teritoriju nebūtisku robežu precizēšanu pa zemes vienību robežām, atbilstoši aktuālajai kadastra situācijai.

Izvēlēta 3. alternatīva. Apdzīvojuma struktūras plānošanā ņemtas vērā Stratēģijā iekļautās vadlīnijas, piemēram, nav pieļaujama jaunu dzīvojamās apbūves teritoriju veidošana ārpus pilsētām un ciemiem, ja nav nodrošināta nepieciešamā sociālā un inženiertehniskā infrastruktūra un – *detalizēti jāizvērtē un jāizmanto jau esošais apdzīvojuma struktūras potenciāls, izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.*

Tā rezultātā Ludzas pilsētai pievienotas 7 zemes vienības pie autoceļa A12 Isnaudas pagastā, no Kārsavas pilsētas teritorijas izslēgta dzelzceļa līnija un vairākas lauksaimniecības zemes vienības tās tuvumā.

Veikta 26 ciemu teritoriju robežu precizēšana pa zemes vienību robežām atbilstoši aktuālajai situācijai, kā arī robežu samazināšana vai paplašināšana atbilstoši ciemu attīstības prognozēm, izslēdzot no ciemu teritorijām lauksaimniecībā izmantotās zemes, mežu masīvus, pievienojot zemes vienības, kurās jau veidojas vai ir potenciāls blīvākas zemes vienību struktūras veidošanai dzīvojamai, publiskai un vieglās ražošanas ar nebūtisku ietekmi uz vidi apbūve. Jauni ciemi netiek veidoti un ciemu statuss netiek noņemts nevienam ciemam.

Detalizēts Ludzas novada apdzīvojuma struktūras priekšlikums sniegts Paskaidrojuma raksta 4.1. nodaļā un Vides pārskata 7.1. sadaļā.

Derīgo izrakteņu ieguve

1. alternatīva – nenoteikt ierobežojumus attālumiem no objektiem un noteikt funkcionālās zonas, kur atļauta derīgo izrakteņu ieguve.

2. alternatīva – noteikt ierobežojumus attālumiem no objektiem un noteikt funkcionālās zonas, kur atļauta derīgo izrakteņu ieguve.

Izvēlēta 2. alternatīva un papildus ietekmes mazināšanai uz apkārtējām teritorijām noteikti minimālie attālumi no derīgo izrakteņu ieguves vietām līdz dzīvojamai un publiskai apbūvei pilsētas un ciemu teritorijās, zemes vienību robežām, kapsētām, pašvaldību ceļiem, kā arī ierobežojumi pašvaldības noteiktās ainaviskās un kultūrvēsturiskās teritorijās (TIN5, TIN4), līdz ar to samazinot potenciāli iespējamo ietekmi, kas rodas derīgo izrakteņu ieguves laikā.

Funkcionālajās zonās, kurās atļauta derīgo izrakteņu ieguve, papildus noteikts iegūstamo derīgo izrakteņu veids.

LIZ apmežošana – meža vai plantāciju meža ieaudzēšana

1. alternatīva – nenoteikt kritērijus lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošanai.
2. alternatīva – visā novada teritorijā izvērtēt un noteikt vietējas nozīmes lauksaimnieciski vērtīgās zemes, kur apmežošana būtu aizliegta.
3. alternatīva – izvērtēt un noteikt iespējamus ierobežojumus lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošanai un TIAN noteikt pie kādiem kritērijiem lauksaimniecības zemju apmežošana ir aizliegta vai saskaņojama ar kompetento institūciju.

Izvēlēta 3. alternatīva. TIAN 3.8. nodaļā noteikts aizliegums LIZ apmežošanai, ja izpildās kāds no noteiktajiem kritērijiem, t. sk. LIZ apmežošanas aizliegums *Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskajās teritorijās (TIN4)* un *Ainaviski vērtīgajās teritorijās (TIN5)*. Papildus noteikts, ka meliorētajās platībās ar segto drenāžu sistēmu un arhitektūras kultūras pieminekļu aizsargjoslās LIZ apmežošana atļauta, saskaņā ar kompetentās institūcijas saskaņojumu. Ieviešot, šo piesardzības principu, vērtīgās lauksaimniecības zemes tiks saglabātas lauksaimnieciskajā aprītē un samazināta nekontrolēta to apmežošana, vienlaicīgi saglabājot mozaīkveida ainavas, atvērtos skatus un citu dabas vērtības.

Vēja elektrostaciju izvietošana

1. alternatīva – nenoteikt attālumu ierobežojumus, papildus MKN Nr.240 noteiktajiem attālumiem (vēja elektrostacijai ar jaudu 20 kW un vairāk izvieto ne tuvāk kā 800 m no dzīvojamās vai publiskās ēkas).
2. alternatīva – noteikt vienotus nosacījumus visā Ludzas novadā. Papildus MKN Nr. 240 regulējumam, noteikt buferzonas no pilsētu un ciemu robežām līdz vēja elektrostacijai ar jaudu 20 kW un vairāk), izvērtējot attālumus 800 m, 1200 m, 1300 m, 1500 m vai 1600 m no pilsētas vai ciema teritorijas robežas.

Izvēlēta 2. alternatīva. Vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība ir aizliegta pilsētas un ciema teritorijā, kā arī *Teritorijā, kurā aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība (TIN12)* (1,6 km zona ap pilsētām un ciemiem). *Teritorijā, kurā aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība (TIN12)* noteikta papildus ietekmes mazināšanai uz apkārtējām blīvas dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijām, tās izveides mērķis ir sabalansēt un rast kompromisu starp dažādām ieinteresētām un iesaistītajām pusēm (iedzīvotāji, uzņēmēji, pašvaldība, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības institūcijas u.c.) attiecībā uz vēja elektrostaciju un vēju parku izvietošanu.

Savukārt vēja elektrostaciju būvniecība ir aizliegta teritorijā ar īpašiem noteikumiem *Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskajās teritorijās (TIN4)*, *Ainaviski vērtīgajās teritorijās (TIN5)* un *Teritorijā, kas paredzēta valsts robežas apsekošanai no gaisa (TIN13)*.

Funkcionālā zonējuma noteikšana

1. alternatīva – pārņemt spēkā esošo teritorijas plānojumu funkcionālos zonējumus un veidot plašākus apakšindeksus un detalizētas prasības katrai apakšzonai.
2. alternatīva – veidot vienotu teritorijas izmantošanas un apbūves koncepciju visa novada teritorijā, izdalot funkcionālās zonas/apakšzonas un TIN, ņemot vērā katras teritorijas specifiku (novietojumu, esošo izmantošanu un inženiertīklu pieejamību, dabas un kultūrvēsturiskos objektus, vides jutīgumu u.c.) un vēlamu attīstības potenciālu, pēc iespējas izvairoties no konfliktzonu veidošanās starp rūpniecisko izmantošanu, dzīvojamās un publiskās apbūves vidi, vides aizsardzības un dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības interesēm.

Izvēlēta 2. alternatīva, kas atbilst labas telpiskās plānošanas praksei un uzstādījumam par elastīga Teritorijas plānojuma izstrādi, kas ir ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments,

vienlaicīgi nosakot teritorijas ar specifiskiem, vietai pielāgotiem nosacījumiem – apakšzonas, piemēram, Publiskās apbūves teritorija ar kultūrvēsturisku vērtību (P1), Lauksaimniecības teritorija ar vasarnīcu un dārza māju apbūvi (L2) Evertovas apkaimē u.c., TIN, piemēram, Ainaviski vērtīga teritorija (TIN5) u.c..

10. KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI

Īstenojot Teritorijas plānojumu, netiek paredzēta nozīmīga negatīva ietekme uz ĪADT, tai skaitā Natura 2000 teritorijām, kuru saglabāšanai, aizsardzībai un negatīvo ietekmju sabalansēšanai, kas rodas plānošanas dokumenta paredzēto darbību rezultātā, tiek veikti kompensēšanas pasākumi.

11. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Ludzas novads robežojas ar Krievijas Federāciju. Ņemot vērā šo apstākli, teritorijas plānojuma izstrādes un tā vides pārskata sagatavošanas gaitā tika izvērtēta iespējamā plānojuma īstenošanas pārrobežu ietekme, kā to nosaka gan nacionālie tiesību akti, gan starptautiskās saistības, tostarp:

- 1991.gada 25. februāra Konvencija par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā (Espo konvencija);
- 2003.gada 21. maija Protokols par stratēģiskā vides novērtējuma piemērošanu pie Espo konvencijas.

Kopš 2022. gada februāra Krievijas Federācija īsteno plaša mēroga militāru iebrukumu Ukrainā, kas ir kļājā pretrunā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem un starptautiskajām tiesībām. Šī rīcība ir izraisījusi būtisku Latvijas Republikas un ES attiecību pārtraukumu ar Krieviju, tostarp būtisku ierobežojumu ieviešanu sadarbībā valsts pārvaldes, robežsardzes, plānošanas un vides aizsardzības jomās.

Ņemot vērā šo situāciju, nav iespējama pārrobežu sadarbība vai informācijas apmaiņa ar Krievijas Federāciju Espo konvencijas vai jebkāda cita formāta ietvaros. Līdz ar to pārrobežu ietekmes izvērtējums attiecībā uz Krievijas teritoriju netiek veikts, un tas nav uzskatāms par tiesiski vai praktiski īstenojamu.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Saeimas 2022. gada 11. augustā pieņemto likumu "Par Krievijas Federācijas izdarītajiem agresijas un kara noziegumiem Ukrainā un tās atzīšanu par terorismu atbalstošu valsti" (Latvijas Vēstnesis, 2022, Nr. 154), jebkāda starpvalstu sadarbība ir pārtraukta un nav uzskatāma par iespējamu līdz apstākļu būtiskai maiņai.

Gar robežu ar Krievijas Federāciju 500 m platumā uz Latvijas Republikas iekšzemi ir noteikta TIN12 "Teritorija, kas paredzēta valsts robežas apsekošanai no gaisa", kur aizliegtas būves, kas augstākas par 35 m.

12. ĪSTENOŠANAS MONITORINGS

MKN Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" paredz plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu.

Teritorijas plānojuma īstenošanas monitorings jāveic, lai noteiktu tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, kas nav bijusi paredzēta izstrādājot dokumentu. Monitoringa izstrādei izmanto informāciju, kas iegūta izstrādājot Vides pārskatu, valsts statistikas datus un citu pašvaldībai pieejamo informāciju.

Pašvaldība EVA atzinumā, par Vides pārskatu norādītajos termiņos iesniegs monitoringa ziņojumu. Par palīg līdzekli monitoringa ziņojuma formai var izmantot EVA sagatavoto paraugu. Ziņojumā tiek apkopota pieejamā informācija par novada vides (dabas) faktoriem, ekonomiskajiem faktoriem un teritorijas plānojuma īstenošanas izvērtējuma rādītājiem. Monitoringa ziņojuma veikšanai var izmantot Ludzas novada Teritorijas plānojumu, Vides pārskatu, valsts statistikas pārskatus, datubāzes u.c. informācijas avotus, pievēršot uzmanību atsevišķiem indikatoriem (Tabula Nr. 7).

Tabula Nr. 7 Īstenošanas monitoringa indikatori

Nr.	Vides aspekts	Indikatori
1	Vīrszemes un pazemes ūdeņu kvalitāte	• Ūdensobjektu ekoloģiskā un ķīmiskā kvalitāte (LVĢMC dati); • Peldvietu kvalitāte (Veselības inspekcijas un pašvaldības dati); • Paliekošais piesārņojums (LVĢMC dati, pašvaldības dati); • Publisko ūdeņu apsaimniekošanas plānu izstrāde un ieviešana (pašvaldības dati).
2	Gaisa kvalitāte	• Emisijas no katlu mājām, rūpniecības u.c. emisiju avotiem (LVĢMC dati, VVD); • Reģistrētā autotransporta skaits, t.sk. elektrotransporta (CSDD dati); • Elektromobiļu uzlādes staciju skaits (CSDD dati); • Ielu, ceļu uzturēšanas pasākumi putekļu samazināšanai (ielu uzkopšana pēc ziemas sezonas, grants seguma ielu uzturēšana vasaras periodā u. c. pasākumi (pašvaldības dati); • Energoefektīvo projektu skaits (pašvaldības dati); • Reģistrēto sūdzību skaits par smakām vai cita veida gaisa piesārņojumu (VVD dati).
3	Ūdens saimniecība	• Ūdeņu krājumu izmantošanas intensitāte (LVĢMC dati); • Dzeramā ūdens analīžu rezultāti (pašvaldības dati, Veselības inspekcija); • Savākto un attīrīto notekūdeņu daudzums (LVĢMC dati); • Piesaistīto fizisko un juridisko personu skaits, kuriem tiek nodrošināti centralizētās kanalizācijas pakalpojumi (pašvaldības dati);

Nr.	Vides aspekts	Indikatori
		• Attīrīto notekūdeņu kvalitātes atbilstība normatīvo aktu prasībām (Pašvaldības dati, VVD, LVĢMC dati); • Virszemes ūdeņu kvalitāte, kuros tiek novadīti attīrītie notekūdeņi (VVD, LVĢMC dati); • Ieviestie pasākumi tīrāku notekūdeņu novadīšanai vidē (organizāciju, pašvaldības dati); • Reģistrēto decentralizēto kanalizācijas sistēmu skaits un īpatsvars no visām reģistrā iekļaujamām decentralizētajām kanalizācijas sistēmām (pašvaldības dati).
4	Atkritumu apsaimniekošana	• Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošanas pasākumi novadā (pašvaldības dati, atkritumu apsaimniekotāja dati, valsts atkritumu apsaimniekošanas plāns, kas attiecas uz Ludzas novadu); • Radīto atkritumu apjoms (tai skaitā bīstamo atkritumu) (LVĢMC, statistikas pārskats); • Šķiroto atkritumu apjoms (LVĢMC, pašvaldības dati); • Mājsaimniecību (objektu) īpatsvars, kur ir spēkā esoši atkritumu apsaimniekošanas līgumi (organizāciju, pašvaldības dati).
5	Aizsargājamās dabas teritorijas	• Īpaši aizsargājamo biotopu platības un kvalitāte, īpaši aizsargājamo sugu atradņu skaits un stāvoklis (pašvaldība sadarbībā ar sugu un biotopu ekspertiem, DAP); • Dabas aizsardzības plāna izstrāde/aktualizācija (DAP); • Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu pieņemšana.
6	Kultūrvēsturiskais mantojums un tūrisms	• Sakopto, atjaunoto kultūrvēsturisko objektu skaits (pašvaldības dati); • Attīstīto un sakārtoto tūrisma objektu un infrastruktūras projektu skaits (pašvaldības dati); • Pašvaldības saistošo noteikumu izstrāde (pašvaldība); • Publiskās piekļuves vietas pie ūdeņiem (pašvaldības dati); • Ūdenstilpju apsaimniekošanas pasākumi: labiekārtojuma elementu izveide, zāles izpļaušana, koka laipas, norobežojošu barjeru uzstādīšana u.tml. (pašvaldības dati, objektu īpašnieki).
7	Degradētās teritorijas, piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas	• Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu, degradēto teritoriju skaits (VVD dati, pašvaldības dati); • Sakārtoto, attīstīto un revitalizēto objektu/teritoriju skaits (pašvaldības dati, objektu īpašnieki); • Veikto izpēšu un/vai sanāciju skaits piesārņotajās un

Nr.	Vides aspekts	Indikatori
		potenciāli piesārņotajās vietās (VVD, pašvaldības dati).

13. KOPSAVILKUMS

- SIVN ietvaros izstrādāts Vides pārskats Ludzas novada teritorijas plānojumam.
- SIVN nepieciešamību nosaka likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", vides pārskata saturs un izstrādes kārtība noteikta – MKN Nr. 157.
- Teritorijas plānojumam SIVN procedūra uzsākta saskaņā ar Enerģētikas un vides aģentūras (bij. Vides pārraudzības valsts birojs) 2024. gada 15. augusta lēmumu Nr.4-02/51/2024 "Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu".
- Vides pārskatu sagatavoja SIA "Reģionālie projekti" atbilstoši normatīvo aktu prasībām, konsultējoties ar EVA, DAP, VVD Atļauju pārvaldi un Veselības inspekciju.
- Sabiedrības informēšanai par plānošanas dokumentu un Vides pārskata izstrādi tiek organizēta publiskā apspriešana.
- Vides pārskats tiek izstrādāts, lai izvērtētu plānošanas dokumentā plānoto darbību, teritorijas izmantošanas un apbūves radīto ietekmi uz vidi un īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, izvērtējot grafiskās daļas kartes un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus.
- Kopumā Teritorijas plānojuma risinājumi vērtējami kā neitrāli, būtiski neietekmējot vides stāvokli salīdzinoši ar esošo situāciju. Tomēr ir būtiski turpināt uzraudzīt un pielāgot plānošanas dokumentus, lai nodrošinātu vides kvalitātes uzlabošanos un ilgtspējīgu attīstību. Iespējamās alternatīvas tiek vērtētas, lai nodrošinātu līdzsvarotu teritorijas attīstību, samazinot negatīvo ietekmi uz vidi un veicinot pozitīvus risinājumus.
- Teritorijas plānojuma realizācijas jeb īstenošanas sekas, tiks novērtētas veicot plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu EVA norādītajos gados.

Izstrādātais Ludzas novada teritorijas plānojums kopumā nav pretrunā ar dabas aizsardzības normatīviem un to mērķi atbilst starptautiskajiem un nacionālajiem vides un dabas aizsardzības mērķiem. Ievērojot vides aizsardzības normatīvus, TIAN nosacījumus un kompetento institūciju izvirzītās prasības, plānošanas dokumenta īstenošana neatstās sliktāku ietekmi uz vides kvalitāti kāda tā ir pašlaik.

PIELIKUMI

1. PIELIKUMS. UPJU UN EZERU EKOLOĢISKĀ KVALITĀTE, BŪTISKĀS SLODZES, PASĀKUMI, RISKI⁵²

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks
			UBAP periods					
			1.	2.	3.			
1.	D520SPDA	Zilupe_1	Laba	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida un cita pārveidojumi,	Būvēt zivju ceļu uz HES aizsprostiem un citiem aizsprostiem. Centralizēto notekūdeņu savākšanas sistēmu darbības pilnveidošana, nodrošinot faktisko pieslēgumu izveidi un veicot tīklu paplašināšanu aglomerācijās ar CE>2000. Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu. Noteikt atbilstošas ekoloģiskā caurplūduma prasības, veikt izmaiņas HES izsniegtajā ūdens resursu lietošanas atļaujā.	
2.	D554	Zilupe_2	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida un cita pārveidojumi,	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu. Zilupe_2 ietek Krievijā, tādējādi Latvijā radītās slodzes ietekmē ūdens kvalitāti Krievijā.	
3.	D514	Rītupe	Vidēja	Laba	Laba	Hidromorfoloģiskie punktveida, izkļiedētā un cita pārveidojumi,	Centralizēto notekūdeņu savākšanas sistēmu darbības pilnveidošana, nodrošinot faktisko pieslēgumu izveidi un veicot tīklu paplašināšanu aglomerācijās ar CE>2000, kas ietekmē riska ūdensobjektus. Lietus kanalizācijas sistēmas apsaimniekošanas pilnveidošana. Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Ūdensteču tīrīšana (aizauguma ar ūdensaugiem pakāpes kontrolēšana, ūdens attīrīšana no atkritumiem), krastu sakopšana, ievērojot labas prakses nosacījumus ar mērķi uzlabot ūdens ekoloģisko kvalitāti; regulētos upju posmos makrofītu izplaušana meandrējošā veidā. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi). Rītupe ietek Krievijā, tādējādi Latvijā radītās slodzes ietekmē ūdens kvalitāti Krievijā.	
4.	D517	Ludza_1	Slikta	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida, izkļiedētā un cita pārveidojumi,	Caurtekas pielāgošana. Izstrādāt vadlīnijas saskaņotai, videi draudzīgai darbībai HES kaskādēs. Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Noteikt atbilstošas ekoloģiskā caurplūduma prasības, veikt izmaiņas HES izsniegtajā ūdens resursu lietošanas atļaujā. Pārskatīt HES apsaimniekošanas noteikumus un ūdens resursu lietošanas atļauju nosacījumus, saskaņot tos kopīgi tām mazajām HES, kas atrodas kaskādē uz vienas upes; veikt kopīga pasākumu plāna izstrādi plūdu risku samazināšanai mazajām HES, kas atrodas kaskādē uz vienas upes; veikt mazo HES ūdenskrātuvju apsekojumu, novērtēt to stāvokļa ietekmi uz ūdeņu kvalitāti un noteikt nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus (ūdensaugu izplaušana, celmu izvākšana u. c.). Veikt izvērtējumu par nepieciešamu turbīnu nostrādi caurplūduma režīmā mazajās HES. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	HES kaskādes plūdu risks
5.	D516	Ludza_2	Laba	Laba	Vidēja	Hidromorfoloģiskie prioritāro un bīstamo vielu slodze no difūzajiem avotiem, punktveida, izkļiedētā un cita pārveidojumi,	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi). Ludza_2 ietek Krievijā, tādējādi Latvijā radītās slodzes ietekmē ūdens kvalitāti Krievijā.	

⁵² Daugavas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāns un plūdu riska pārvaldības plāns 2022. - 2027. gadam, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks	
			UBAP periods						
			1.	2.	3.				
6.	D505	Sarjanka	Laba	Laba	Laba	Punktveida un cita	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Veikt pastiprinātu NAI darbības efektivitātes kontroli un priekšlikumu sagatavošanu NAI darbības uzlabošanai, ja kontroles gaitā fiksēta nepieciešamība pēc NAI darbības uzlabošanas. Sarjanka no Latvijas teritorijas ietek Baltkrievijā, līdz ar to aktivitātes Latvijas daļā ietekmē ūdens kvalitāti kaimiņvalstī. Jāievēro “piesardzības princips”, jo šajos ūdensobjektos novadītie notekūdeņi rada potenciālu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti.		
7.	D457	Iča_1	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida un cita	pārveidojumi,	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu. Ičas upes atjaunošana plūdu mazināšanai.	Plūdu risks ar 0.5% applūšanas varbūtību
8.	D464SPDA	Rēzekne_2	Laba	Laba	Laba	Hidromorfoloģiskie punktveida un cita.	pārveidojumi,	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Noteikt atbilstošas ekoloģiskā caurplūduma prasības, veikt izmaiņas HES izsniegtajā ūdens resursu lietošanas atļaujā. Pārskatīt HES apsaimniekošanas noteikumus un ūdens resursu lietošanas atļauju nosacījumus, saskaņot tos kopīgi tām mazajām HES, kas atrodas kaskādē uz vienas upes; veikt kopīga pasākumu plāna izstrādi plūdu risku samazināšanai mazajām HES, kas atrodas kaskādē uz vienas upes; veikt mazo HES ūdenskrātuvju apsekojumu, novērtēt to stāvokļa ietekmi uz ūdeņu kvalitāti un noteikt nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus (ūdensaugu izplaušana, celmu izvākšana u. c.). Veikt izvērtējumu par nepieciešamu turbīnu nostrādi caurplūduma režīmā mazajās HES.	HES kaskādes plūdu risks. Plūdu risks ar 0.5% applūšanas varbūtību
9.	D551	Garbaru upe	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida, izklīdētā un cita.	pārveidojumi,	Centralizēto notekūdeņu savākšanas sistēmu darbības pilnveidošana, nodrošinot faktisko pieslēgumu izveidi un veicot tīklu paplašināšanu aglomerācijās ar CE>2000, kas ietekmē riska ūdensobjektus. Ierīkot buferjoslu gar ūdenstecēm (meliorācijas grāvjiem) 6 m platumā. Ierīkot ilggadīgos stādījumus aramzēmēs. Ieviest konservējošo (minimālo) augsnes apstrādi. Izveidot sedimentācijas dīķus (baseinus). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotāzīvīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
10.	D535	Tilža	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida, izklīdētā un cita.	pārveidojumi,	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu.	Plūdu risks ar 0.5% applūšanas varbūtību
11.	D512	Kūkova	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida, izklīdētā un cita, lauksaimniecības slodze	pārveidojumi, barības vielu noteces dēļ. Biogēnie elementi no difūzajiem avotiem.	Ierīkot ilggadīgos stādījumus aramzēmēs. Ieviest konservējošo (minimālo) augsnes apstrādi. Izveidot sedimentācijas dīķus (baseinus). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu. Papildu monitorings un izpēte vismaz 3 gadus pēc kārtas, lai noskaidrotu iespējamās slodžu avotus un sliktās kvalitātes cēloņus. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi). Kūkova ietek Krievijā, tādējādi Latvijā radītās slodzes ietekmē	

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks
			UBAP periods					
			1.	2.	3.			
							ūdens kvalitāti Krievijā.	
12.	D521	Istra	Slikta	Laba	Laba	Punktveida, izkļiedētā	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
13.	D515	Čodarānu upe	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Punktveida, izkļiedētā un cita	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Veikt pastiprinātu NAI darbības efektivitātes kontroli un priekšlikumu sagatavošanu NAI darbības uzlabošanai, ja kontroles gaitā fiksēta nepieciešamība pēc NAI darbības uzlabošanas. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi). Jāievēro “piesardzības princips”, jo šajos ūdensobjektos novadītie notekūdeņi rada potenciālu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti.	
14.	D519	Kiudolica	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida un cita	pārveidojumi, Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
15.	D553	Istalsna	Laba	Laba	Laba	Hidromorfoloģiskie punktveida un cita	pārveidojumi, Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
16.	D518	Pilda	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida un cita, notekūdeņu ietekme	pārveidojumi, Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Nodrošināt upes laterālo nepārtrauktību – atjaunot upes gultnes dabiskumu. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Veikt pastiprinātu NAI darbības efektivitātes kontroli un priekšlikumu sagatavošanu NAI darbības uzlabošanai, ja kontroles gaitā fiksēta nepieciešamība pēc NAI darbības uzlabošanas. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums. Nozīmīgu ietekmi rada NAI, kur CE >	

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks
			UBAP periods					
			1.	2.	3.			
							2000, uz ūdensobjektu.	
17.	D552	Ilža	Laba	Laba	Laba	Hidromorfoloģiskie punktveida un cita pārveidojumi,	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
18.	E235	Cirma ezers	Slikta	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie punktveida, rekreācijas slodze pārveidojumi,	Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Samazināt izkliedēto biogēnu slodzi tūrisma mītnēs, kempingos un rekreācijas teritorijās. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
19.	E248	Lielais Ludzas ezers	Vidēja	Vidēja	Slikta	Hidromorfoloģiskie punktveida, izkliedētā un cita, lauksaimniecības slodze barības vielu noteces dēļ. pārveidojumi,	Ierīkot buferjoslu gar ūdenstecēm (meliorācijas grāvjiem) 6 m platumā. Ierīkot kontrolēto drenāžu. Ierīkot mākslīgo mitrzemi (virszemes vai pazemes). Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Operatīvais un tendenču monitorings zivju matricā ķīmiskās kvalitātes kontrolei. Pāriet uz bioloģisko lauksaimniecību. Uzturēt optimālu ūdens līmeni. Veikt ezera tīrīšanu (aizauguma ar ūdensaugiem kontrolēšana, ūdens attīrīšana no atkritumiem) un tā apkārtnes sakopšanu ar mērķi uzlabot ezera ekoloģisko stāvokli. Veikt izpēti biogēnu slodzes avotiem un to ietekmei, sagatavot priekšlikumus slodžu novēršanai. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
20.	E242	Nirzas (Nierzas) ezers	Vidēja	Slikta	Laba	Hidromorfoloģiskie punktveida, cita slodze pārveidojumi,	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Veikt pastiprinātu NAI darbības efektivitātes kontroli un priekšlikumu sagatavošanu NAI darbības uzlabošanai, ja kontroles gaitā fiksēta nepieciešamība pēc NAI darbības uzlabošanas. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma	

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks
			UBAP periods					
			1.	2.	3.			
							novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums. Jāievēro "piesardzības princips", jo šajā ūdensobjektā novadītie notekūdeņi rada potenciālu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti.	
21.	E252	Pīteļa ezers (Peiteļa)	Laba	Laba	Laba	Punktveida slodze	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana.	
22.	E256	Plusons (Plisūns)	Vidēja	Laba	Vidēja	Punktveida un cita	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Sagatavot ekspluatācijas noteikumus ezeru apkārtnes un ūdens izmantošanai (piem., par atkritumu apsaimniekošanu, automašīnu mazgāšanu ezera krastos, mazdārziņu apsaimniekošanu u. c.), izstrādāt ezera apsaimniekošanas plānu, veikt ezera un tā apkārtnes tīrīšanas pasākumus.	
23.	E243	Pildas ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida, izklīdētā un cita, lauksaimniecības slodze barības vielu noteces dēļ no lauksaimniecības zemēm	Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Izstrādāt dabas aizsardzības plānu aizsargājamai teritorijai. Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi). Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
24.	E258	Zīlezers	Vidēja	Slikta	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida un cita	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Sagatavot ekspluatācijas noteikumus ezeru apkārtnes un ūdens izmantošanai (piem., par atkritumu apsaimniekošanu, automašīnu mazgāšanu ezera krastos, mazdārziņu apsaimniekošanu u. c.), izstrādāt ezera apsaimniekošanas plānu, veikt ezera un tā apkārtnes tīrīšanas pasākumus. Robežezers kopīgs ar Krieviju, pasākumu praktiskā ieviešana apgrūtināta, lai arī pasākumu īstenošana no Latvijas puses būtu iespējama (makrofītu pļaušana).	
25.	E250	Meirānu ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida, izklīdētā un cita. Būtiskākās slodzes ir no lauksaimniecības, nepieslēgtajiem iedzīvotājiem un hidromorfoloģiskajiem pārveidojumiem (iztekošās upes regulācija un ūdens līmeņa pazemināšana). Potenciāli slodze arī no mežu kailcirtēm.	Ezera funkcionalitātes uzlabošana – ūdensaugu pļaušana valdošo vēju virzienā un vilņošanās efekta pastiprināšana; aizauguma ar krūmiem samazināšana, dabisku zālāju un smilšu joslu veidošana ezeram tieši pieguļošajā krasta joslā; aizauguma ar ūdensaugiem samazināšana, ja ezera aizaugums ir vairāk kā 30 %. Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Ūdensteču tīrīšana (aizauguma ar ūdensaugiem pakāpes kontrolēšana, ūdens attīrīšana no atkritumiem), krastu sakopšana, ievērojot labas prakses nosacījumus ar mērķi uzlabot ūdens ekoloģisko kvalitāti; regulētos upju posmos makrofītu izpļaušana meandrējošā veidā. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
26.	E257	Šķaunes ezers	Laba	Laba	Laba	Punktveida	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana.	
27.	E236	Dūkanu ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida, izklīdētā un cita.	Ierīkot kontrolēto drenāžu. Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda	

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks
			UBAP periods					
			1.	2.	3.			
						Lauksaimniecības slodze barības vielu noteces dēļ no lauksaimniecības zemēm.	nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
28.	E237	Dūnākla ezers	Vidēja	Vidēja	Slikta	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida un cita. Būtiskākās slodzes ir nepieslēgtie iedzīvotāji un hidromorfoloģiskie pārveidojumi (pazemināts ūdens līmenis).	Ezera funkcionalitātes uzlabošana – ūdensaugu pļaušana valdošo vēju virzienā un vilņošanās efekta pastiprināšana; aizauguma ar krūmiem samazināšana, dabisku zālāju un smilšu joslu veidošana ezeram tieši pieguļošajā krasta joslā; aizauguma ar ūdensaugiem samazināšana, ja ezera aizaugums ir vairāk kā 30 %. Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti biogēnu slodzes avotiem un to ietekmei, sagatavot priekšlikumus slodžu novēršanai. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
29.	E194	Bižas ezers	Laba	Laba	Laba	Punktveida	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana.	
30.	E253	Dziļezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Būtisku slodzi rada mežu kailcirtes, mežsaimniecības radītā izklīdētā piesārņojuma slodze. Punktveida, izklīdētā un cita	Ezera funkcionalitātes uzlabošana – ūdensaugu pļaušana valdošo vēju virzienā un vilņošanās efekta pastiprināšana; aizauguma ar krūmiem samazināšana, dabisku zālāju un smilšu joslu veidošana ezeram tieši pieguļošajā krasta joslā; aizauguma ar ūdensaugiem samazināšana, ja ezera aizaugums ir vairāk kā 30 %. Ierīkot meža piekrastes aizsargjoslu (buferjoslu) 15 m platumā. Izveidot maksimālās plūsmas kontroles dambjus. Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
31.	E260	Istras ezers	Vidēja	Slikta	Laba	Punktveida, izklīdētā un cita	Ezera funkcionalitātes uzlabošana – ūdensaugu pļaušana valdošo vēju virzienā un vilņošanās efekta pastiprināšana; aizauguma ar krūmiem samazināšana, dabisku zālāju un smilšu joslu veidošana ezeram tieši pieguļošajā krasta joslā; aizauguma ar ūdensaugiem samazināšana, ja ezera aizaugums ir vairāk kā 30 %. Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
32.	E246	Zvirgzdenes ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida, izklīdētā un cita, rekreācijas	Ezera funkcionalitātes uzlabošana – ūdensaugu pļaušana valdošo vēju virzienā un vilņošanās efekta pastiprināšana; aizauguma ar krūmiem samazināšana, dabisku zālāju un smilšu joslu veidošana ezeram tieši pieguļošajā krasta joslā; aizauguma ar	

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks
			UBAP periods					
			1.	2.	3.			
						slodze	ūdensaugiem samazināšana, ja ezera aizaugums ir vairāk kā 30 %. Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Samazināt izkliedēto biogēnu slodzi tūrisma mītnēs, kempingos un rekreācijas teritorijās. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
33.	E254	Kurjanovas ezers	Vidēja	Laba	Vidēja	Punktveida, lauksaimniecības slodze barības vielu noteces dēļ no lauksaimniecības zemēm	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana.	
34.	E279	Sološu ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Būtiska slodze no lauksaimniecības un mežiem. Punktveida un izkliedētā	Ierīkot buferjoslu gar ūdenstecēm (meliorācijas grāvjiem) 6 m platumā. Ierīkot meža piekrastes aizsargjoslu (buferjoslu) 15 m platumā. Ierīkot sedimentācijas dīkus (baseinus). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
35.	E240	Līdūkšņas ezers	Vidēja	Vidēja	Laba	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida un cita	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
36.	E238	Lielais Kurma ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida un cita. Lauksaimniecības slodze barības vielu noteces dēļ no lauksaimniecības zemēm.	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
37.	E233	Numernes ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida, izkliedētā un cita	Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Uzturēt optimālu ūdens līmeni. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju	

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks
			UBAP periods					
			1.	2.	3.			
							meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
38.	E239	Lielais Zurzu ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida un cita	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
39.	E259	Audzeļu ezers	Slikta	Slikta	Laba	Punktveida, izklīdētā un cita. Mežsaimniecības radītā izklīdētā piesārņojuma slodze.	Ierīkot meža piekrastes aizsargjoslu (buferjoslu) 15 m platumā. Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
40.	EO99	Križutu ezers	Vidēja	Vidēja	Slikta	Lauksaimniecības slodze barības vielu noteces dēļ no lauksaimniecības zemēm. Punktveida, izklīdētā un cita.	Ierīkot buferjoslu gar ūdenstecēm (meliorācijas grāvjiem) 6 m platumā. Ierīkot ilggadīgos stādījumus aramzemēs. Ierīkot kontrolēto drenāžu. Ierīkot mākslīgo mitrzeni (virszemes vai pazemes). Ieviest konservējošo (minimālo) augsnes apstrādi. Izveidot sedimentācijas dīķus (baseinus). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Pāriet uz bioloģisko lauksaimniecību. Samazināt slāpekļa mēslojuma lietojumu (par 20% no normas). Veikt izpēti biogēnu slodzes avotiem un to ietekmei, sagatavot priekšlikumus slodžu novēršanai.	
41.	E261	Ilza ezers	Laba	Augsta	Laba	Punktveida	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana.	
42.	E244	Rogaižu ezers	Vidēja	Vidēja	Laba	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida un cita	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
43.	E241	Mazais Kurma ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida, izklīdētā un cita. Lauksaimniecības slodze barības vielu noteces dēļ no lauksaimniecības zemēm.	Ezera funkcionalitātes uzlabošana – ūdensaugu pļaušana valdošo vēju virzienā un vilņošanās efekta pastiprināšana; aizauguma ar krūmiem samazināšana, dabisku zālāju un smilšu joslu veidošana ezeram tieši pieguļošajā krasta joslā; aizauguma ar ūdensaugiem samazināšana, ja ezera aizaugums ir vairāk kā 30 %. Ierīkot buferjoslu gar ūdenstecēm (meliorācijas grāvjiem) 6 m platumā. Ierīkot kontrolēto drenāžu. Ierīkot mākslīgo mitrzeni (virszemes vai pazemes). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Pāriet uz bioloģisko lauksaimniecību. Veikt izpēti biogēnu slodzes avotiem un to ietekmei, sagatavot priekšlikumus slodžu novēršanai. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot	

Nr. p.k.	ŪO kods	ŪO nosaukums	Ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitāte/potenciāls			Būtiskas slodzes	Pasākumi	Riska ŪO/ risks
			UBAP periods					
			1.	2.	3.			
							konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
44.	E278	Vidējais ezers (Mazais Zurzu ezers)	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Būtiska slodze no lauksaimniecības un hidromorfoloģiskajiem pārveidojumiem (ūdens līmeņa izmaiņas). Punktveida un cita.	Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ezera ietekā un iztekā, piedāvājot konkrētus risinājumus un ieviešot tos. Zivju resursu saglabāšana – zivju resursu pavairošana ezeros; zivju sabiedrību struktūras, ceļotājzivīm piemērotu nārsta vietu izpēte un biotopu kartēšana Daugavā un tās pietekās, zivju migrāciju ceļu atjaunošanas būtiskuma novērtējums; esošo zivju ceļu efektivitātes novērtējums; zivju ceļu izbūves priekšizpēte un ietekmes uz vidi novērtējums.	
45.	E234	Franopoles ezers	Ļoti slikta	Vidēja	Laba	Punktveida, izkļiedētā un cita.	Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
46.	E255	Lauderu ezers	Vidēja	Vidēja	Vidēja	Punktveida, izkļiedētā un cita. Lauksaimniecības slodze barības vielu noteces dēļ no lauksaimniecības zemēm un hidromorfoloģiskajiem pārveidojumiem, t.sk. ūdens līmeņa pazemināšanas.	Ezera funkcionalitātes uzlabošana – ūdensaugu pļaušana valdošo vēju virzienā un viļņošanās efekta pastiprināšana; aizauguma ar krūmiem samazināšana, dabisku zālāju un smilšu joslu veidošana ezeram tieši pieguļošajā krasta joslā; aizauguma ar ūdensaugiem samazināšana, ja ezera aizaugums ir vairāk kā 30 %. Ierīkot kontrolēto drenāžu. Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība. Veikt izpēti par optimāla ūdens līmeņa atjaunošanas un uzturēšanas iespējām. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u. c. MK noteikumu Nr. 600 12. pielikumā minēti pasākumi).	
47.	E245	Zeiļu ezers	Vidēja	Laba	Vidēja	Hidromorfoloģiskie pārveidojumi, punktveida un cita.	Īstenot virsūdens augāja fragmentāciju (pļaušanu). Neizmantoto artēzisko urbumu tamponēšana. Veikt izpēti biogēnu slodzes avotiem un to ietekmei, sagatavot priekšlikumus slodžu novēršanai. Veikt izpēti par optimāla ūdens līmeņa atjaunošanas un uzturēšanas iespējām.	

2. PIELIKUMS. TERITORIJAS PLĀNOJUMA IETEKMES UZ VIDI VĒRTĒJUMA PĀRSKATS

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	Iedzīvotāji, cilvēku veselība, materiālās vērtības						Dabas teritorijas un bioloģiskā daudzveidība				Ūdeņu kvalitāte		Klimatiskie faktori		Kultūras, arhitektūras un arheoloģiskais mantojums	Ainavu daudzveidība	Augsnes piesārņojuma un erozijas risku mazināšana	Hidroloģiskā režīma saglabāšana
TIAN nodaļa	Ūdens-saimniecības pakalpojumi	Gaisa kvalitāte	Troksnis	Ilgtspējīga mobilitāte	Vides pieejamība, publiskā ārtelpa un labiekārtojums	Atjaunīgie energoresursi, ekonomiskā attīstība	Natura 2000	Aizsargājami biotopi	Aizsargājamās sugas	Antropogēnās slodzes mazināšana	Piesārņojuma mazināšana virszemes ūdeņos	Piesārņojuma mazināšana pazemes ūdeņos	Klimata pārmaiņu mazināšana (SEG emisijas)	Pielāgošanās klimata pārmaiņām				
5.1.3. Teritorija, kurā aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda ir 20 kW vai vairāk, būvniecība (TIN12)			PT V/I															
5.1.4. Teritorija, kas paredzēta valsts robežas apsekošanai no gaisa (TIN13)			PT V/I															
5.1.5. Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldes lidlauka apkārtējā teritorija ar apbūves ierobežojumiem (TIN14)			PT V/I															
5.3. Teritorija, kurai izstrādājams detālplānojums																		
5.3.1. Teritorija, kurai izstrādājams detālplānojums	PT V/I										PT V/I	PT V/I						
5.4. Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas teritorija																		
5.4.1. Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā teritorija (TIN4)															PT V/I	PT V/I		
5.5. Ainaviski vērtīga teritorija																		
5.5.1. Ainaviski vērtīga teritorija (TIN5)															PT V/I	PT V/I		
7. CITI NOSACĪJUMI / PRASĪBAS																		
7.2. Kultūras pieminekļu aizsardzība																		
7.2.1. Vispārīgie noteikumi															PT V/I	PT V/I		
7.2.2. Prasības valsts aizsargājamās kultūras pieminekļu un to aizsargjoslu (aizsardzības zonu) teritorijās															PT V/I	PT V/I		
7.2.3. Prasības pilsētbūvniecības pieminekļa “Ludzas pilsētas vēsturiskais centrs” un tā aizsargjoslas (aizsardzības zonas) teritorijā															PT V/I	PT V/I		
7.2.4. Prasības vēsturiskās apbūves aizsardzībai															PT V/I	PT V/I		

Ietekmes būtiskums vērtēts pēc šādiem kritērijiem:

pozitīva ietekme

ietekmes nav/ ietekme nav būtiska/ nav zināma

vērā ņemama negatīva ietekme

Pasūtītājs: Ludzas novada pašvaldība

Kontakti: Raiņa iela 16, Ludza, Ludzas novads, LV-5701, pasts@ludzasnovads.lv,
tel.: 65707400, www.ludzasnovads.lv

Izstrādes vadītāja: Mārīte Romanovska



Izstrādātājs: SIA "Reģionālie projekti"

Projekta izstrādes komanda: Līva Melķe-Tropiņa, Ivo Narbutis, Jānis Ozols, Vita Jumtiņa, Laine Šildere, Anatolijs Boiko, Sanita Fazilova, Anete Naruška u.c.

Kontakti: Rūpniecības iela 32b – 2, Rīga, LV – 1045, tel.: 67320809, birojs@rp.lv,
www.rp.lv



REĢIONĀLIE
PROJEKTI